

mero). Vielä Zimmerwaldissa tämä suunta yhdessä enemmistön kanssa kulki meitä vastaan. Nyt nämä toverit „vasemmistuivat“. Itse Saksassa Haase-Ledebour-Kautskyn kannattajat eroittivat nämä toverit aikaisemmin yhteisistä oppositiooniryhmistä. Ja näin kävi siitä huolimatta, että „Internatsionaalen“ kannattajat eivät lainkaan tehneet syntiä liiallisella selvyydellä herättäessään kysymyksen „kautskylaisuudesta“. Konferenssin edellä „Internatsionaale“-ryhmä julkaisi kehoituksen työläisille lakkaamaan suorittamasta jäsenmaksuja sosiali-shovinistiselle puoluehallinnolle. Saksan oloissa tämä merkitsi hyvin ratkaisevaa askelta välien rikkoutumiseen virallisen puolueen kanssa. — Ja lopuksi neljä Ledebour-Hoffmannin nimeen liittyneen maltillisen oppositioonin edustajaa. He nimittivät itseään „oppositiooniksi järjestön sisällä“, erotukseksi „hajoittajista“. Heidän menettelytapansa tälläkin kertaa, kuten Zimmerwaldissakin, pysyi äärimmäisen sekavana ja opportunistisena. He jatkavat esiintymistään hajaantumusta vastaan. He jatkavat kolmannen Internatsionaalen perustamisajatuksen kieltämistä. Ledebourin ja Haasen vihdoin muodostaessa oman parlamenttiryhmänsä ja Kautskyn ottaessa siihen mitä tehokkaimmin osaa (kuten tästä kertoi Spartacus) valmistettiin tämän ryhmän ensimmäinen periaatteellinen kannan ilmaisu — puoli-isänmaallisessa hengessä. Me äänestämme sotamäärärahojen myöntämistä vastaan, koska isänmaamme rajat ovat turvatut vihollisen hyökkäykseltä, lausuttiin tässä tekeleessä. Vielä aivan äskettäin Kautsky kirjoitti, että uuden sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän tulee työskennellä, „ei vastaan, vaan rinnan“ vanhan südekumilaisen ryhmän kanssa (nicht gegeneinander,

sondern nebeneinander). Toisin sanoen, Kautsky taas ja uudestaan tarjoili rauhaa porvariston asiamiehille: Scheidemannille, Legienille, Davidille ja Kumpp. Itse Kautsky ei halunnut saapua konferenssiin, vaikka hän, kuten Haasekin, oli henkilökohtaisesti kutsuttu. Haluttomuuttaan ottaa osaa konferenssiin he perustelivat sillä, että he molemmat muka ovat (ovat olleet!) saksalaisen puolueen (s.o. Südekumin ja Kumpp.) virallisina edustajina Kansainvälisessä Sosialistisessa Toimistossa, ja sen vuoksi heidän osanottonsa tällaiseen konferenssiin olisi „sopimatonta“. Tämä on tietysti tyhjä veruke. Zimmerwaldin konferenssin italialaiset, venäläiset, rumaniaiset ja muut edustajat ovat hekin aikaisemmin olleet puolueittensa edustajina Kansainvälisessä Sosialistisessa Toimistossa. Todellisuudessa asia kerta kaikkiaan on siten, että Kautsky ja Haase paljoa mieluummin tahtovat liittoa Renodelin, Hyndmannin ja Vanderwelden — mutta samalla Scheidemannienkin — kanssa, kuin Zimmerwaldin ympärille ryhmittyvien internatsionalististen aineiden kanssa.

Kautskylaisuuden kuolettava vaikutus painostaa vielä voimakkaasti osaa saksalaisesta oppositiosta. Mutta — ja tämä onkin tärkeintä — mieliala joukkojen keskuudessa on muuttunut. Tyytymättömyys kasvaa kaikkialla. On vaikea nimittää ainoatakaan suurempaa kaupunkia, jossa ei olisi tapahtunut jo suurempia tai pienempiä mielenosoituksia hintojen kalleutta vastaan j.n.e. Tyytymättömyys juoksuhaudoissa on tavaton. Joukot „radikalisoituvat“. Jos sota jatkuu syksyyn asti, niin suurtapaukset ovat välttämättömät. Näin puhuivat — toisin kuin Zimmerwaldissa — saksalaisen oppositioonin kaikkien kolmen suunnan edustajat...

Erään italialaisen edustajan kysymykseen: onko nykyään Saksassa odotettavissa vakavaa joukko-esiintymistä, käytännöllistä toimintaa sotaa vastaan, kaikki edustajat yhteen ääneen täydellä vakaumuksella vastasivat myöntävästi. Tällaista ei tapahtunut Zimmerwaldissa. Ja se, että saksalaiset edustajat, — kaikki he olivat hyvin tyyniä ja varovaisia — nyt puhuivat siten, on mitä huomattavin ajanmerkki. Tämä lausunto kuuluu konferenssin tärkeimpien tapausten joukkoon.

Ranskasta saapui konferenssin osanottajille joltisenakin yllätyksenä kolme edustajakamarin jäsentä: Brissonne, Rafen Diougeance ja Blanc. Heidänkin tulonsa Zimmerwaldiin on epäilemättä kaikua Ranskan kansanjoukkojen kasvavista vastalauseista imperialistista teurastusta vastaan. Kaikki kolme mainittua edustajaa ovat tähän asti kuuluneet „hänen ylhäisyytensä oppositioonin“ arimpiin. Kaikki he olivat liittyneet Longuet-Pressmannin ryhmään, joka ranskalaisista kautskylaisista ryhmistä on huonointa lajia. Kaikki he vielä nykyäänkin toistavat kautskylaisia puheenparsia, että muka sekä ranskalaiset että saksalaiset olivat oikeassa äänestäessään sotamäärärahojen myöntämisen puolesta. Sillä toisia muka uhkasi preussilaisten, toisia kasakain tunkeutuminen maahan. Kaikki he eivät halunähdä pulan syviä syitä, vaan saarnaavat keskenäistä vararikon tehneitten sosialidemokraattisten puolueitten anteeksiantoa. Kaikki he puolittain toistavat sosiali-shovinistisia puheenparsia „ylevämielisestä Ranskasta“, joka muka tässä sodassa puolustaa vallankumouksen perinnäistapoja j.n.e. Kuunneltessa heidän puheitaan voisi ajatella näitten ihmisten olevan suorastaan tietämättänsä tahtomattaan sosiali-shovinisteja. Mutta heidän menettelynsä ko-

ferenssin jälkeen, heidän esiintymisensä Ranskassa „sosialistisen“ puolueen johdossa seisovia herrojaan vastaan, osoittaa toista: nämä ovat miehiä, jotka — vaikkakin erittäin huonosti, hyvin epäjohdonmukaisesti ja suuresti horjuen — kuvastavat huomattavien demokraattisten piirien ja sodan alussa petettyjen työläisten mielialoja, työläisten, jotka nyt pyrkivät esiintymään sotaa vastaan, sosiali-shovinistien kavallusta vastaan. He jumalattomasti sotkevat. Heillä on joukko ennakkoluuloja johdonmukaista internatsionalismia vastaan. Mutta joukkoliike työntää heitä Zimmerwaldia kohden. Vieläpä Ranskasakin, jossa sosialismin asema on erittäin vaikea, joukkojen vastalauseliike voimistuu, liike herää. Pariisissa ja maakunnissa on muodostunut ensimmäisiä ryhmiä ranskalaisia työläisiä, jotka johdonmukaisesti puolustavat todellista internatsionalismia ja ovat liittyneet zimmerwaldilaiseen vasemmistoon. Heidän tehtäväkseen tulee käyttää hyväkseen alkannutta hajaannusta Ranskan sosiali-shovinistien keskuudessa.

Italiaa edusti seitsemän toveria. Tällä kertaa oli selvästi havaittavissa kaksi suuntaa italialaisessa puolueessa. Edustajain enemmistö kuului n.s. „vasemmisto-reformisteihin“. Ovatko he myös puolueessa enemmistönä, on vaikea sanoa. Luultavasti kyllä parlamentaarikkojen, „huippu“-kerrosten keskuudessa, mutta tuskinpa vain työläis-sosialistien keskuudessa. Tämä enemmistö seisoo kautskylaisuuden ja sosiali-pasifismin puolella, uskoo edelleen, että kansainväliset „sovintotuomioistuimet“, asteittainen aseistariisuminen, demokraattinen kontrolli ulkopoliittikkaan nähden j.n.e. tulevat edelleen jättämään kansainvälisen sosialidemokratian ohjelma-vaatimuksiksi. Vähemmistö (puolueen pää-äänen-

kannattajan „Avantin“ toimittaja toveri Serrati puolusti toista menettelytapaa, joka lähenteli zimmerwaldilaisen vasemmiston kantaa.

Sweitsistä oli viisi. Pari, kolme (Platten, Robmann, Nobs) esiintyivät meidän hengenheimolaisinamme. Loput kulkivat tov. Grimmin mukana.

Serbian sos.-dem. puoluetta edusti edustaja Kantslerovitsh, joka liittyi, vaikkakaan ei kaikessa, zimmerwaldilaiseen vasemmistoon.

Puolaa edusti viisi edustajaa. Kolme (Radek, Bronski, Dombrovski), Puolan sosialidemokraattisesta oppositiosta, kuului Zimmerwaldin vasemmistoon. Yksi, Puolan Sos.-dem. Keskushallinnosta, (Varski) tällä kertaa Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koollekutsumista koskevassa kysymyksessä myöskin kannatti vasemmistoa. Yksi, Puolan Sosialistipuolueen vasemmistosta, (Lapinski) oli suunnilleen Martovin kannalla.

Venäläinen edustus oli seuraava: Puolueemme Keskuskomiteasta Lenin, Sinovjev ja Petrova (Lätiläinen sosialidemokraattineu puolue antoi valtuutuksensa Sinovjeville). „Järjestävästä Komiteasta“ olivat Martov ja Axelrood. „Sosialivallankumouksellisten internatsionalistisista aineksista“ olivat Bobrov ja kaksi muuta edustajaa.

3. Toinen vaiko kolmas Internatsionaale?

Tärkeimpänä ja sota-impäna kysymyksenä konferenssissa oli kysymys suhtautumisesta Kansainväliseen Sosialistiseen (?) Toimistoon (ennen Brüsselissä, nyttemmin siirretty Haagiin). Tämä oli kaikkein tärkein kohta päiväjärjestyksessä, koska tässä muodossa itse asiassa ratkaistiin kysymys: II:n vaiko III:s Internatsionaale?

Sosiali-shovinistit Saksassa, samoin kuin Ranskassa, Itävallassa, Venäjällä, Englannissa ja Belgiassa, puolusteleivat samaa porvarillisten aatteiden lopputulosta. Kaikki he ovat samalla periaatteellisella katsantokannalla. Sota kuitenkin väliaikaisesti eroitti heidät toisistaan eri maihin. Tällä hetkellä he eivät vielä voi ojentaa toisillensa kättä, vaan ovat vihamielisiä toisilleen.

Niinsanottu Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston Täytäntöönpaneva Komitea itse asiassa „päättää“ ei kansainvälisten sosialististen kongressien päätöksiä, ei sosialismin velvoituksia, vaan nelisopimuksen imperialistisen porvariston käskyjä. Tämä Täytäntöönpaneva Komitea, s.o. Vanderwelde, Huysmanns ja kumpp., joihin on yhtynyt vielä kaksi kolme hollantilaista sosiali-shovinistia, on muuttunut englantilais-ranskalaisten imperialistien asiatoimittajaksi.

Kuitenkin jo nyt Huysmanns ja kumpp. koettavat perustaa Haagiin jonkunlaista keskusvälityskonttoria molempien vihamielisten leirien sosiali-shovinisteja varten. Nämä kaksi leiriä eivät vielä voi kokoontua yhteen, mutta jotakin voivat ne tehdä tällä hetkellä yhdessä: esimerkiksi käsi kädessä taistella internatsionalisteja vastaan, yhtenäisesti ja yhteisin voimin rynnistää Zimmerwaldin kimppuun. Mykkä sopimus näyttää jo olevan olemassa näitten kahden väliaikaisesti keskenään tappeluun joutuneen sosiali-shovinistisen trustin kesken. Mutta Huysmanns ja hänen Täytäntöönpaneva Komiteansa esiintyvät tässä asiassa „kunniallisina (hm! hm!) kaupanvälittäjinä“.

Luokaa silmäys tosiasioihin. Huysmanns esiintyy manifestein ja selityksin, joita yhtä halukkaasti painattavat sekä „Wiener Arbeiter Zeitung“

(Viktor Adler) että Südekumin lehdet kuin myös Thomas'n ja Sembat'n äänenkannattaja ynnä venäläisten gvosdevilaisten lehti („Nash Golos“). Heitä kaikkia yhtä lailla miellytti Huysmanns, joka teki sen aivan oikean keksinnön, että niinhysin „sopimusvaltain sosialistien“ Lontoon konferenssi kuin myös saksalaisten südekumilaisten konferenssi todellisuudessa puolustavat samanlaisia „periaatteita“. Kaikki he ovat valmiina taputtamaan käsiään Huysmannsille, kun hän toiselta puolen vihjailee rauhan mahdollisuuteen oikeistolais-zimmerwaldilaisten kanssa, mutta toiselta puolen hyökkäilee Zimmerwaldin sekä sen puolen sosialistien kimppuun, missä vielä ei ole demokratiaa („hieno“ vihjaus venäläisiin internationalisteihin)...

Tarkastakaa, mitä tapahtuu 2:sen Zimmerwaldin konferenssin jälkeen. Huysmanns antaa merkin, ja vähääkään empimättä Ranskan, Ruotsin, Saksan y.m. maitten sociali-shovinistit esittävät äänekäävät vastalauseensa Zimmerwaldia vastaan. Ranskan „sosialistiset“ ministerit ovat välistä olevinaan tyytymättömiä Huysmanns'ille tämän muka liian kiihkeistä „taistelusta“ rauhan puolesta. Mutta sen ohella he täydelleen „tunnustavat“ Haagin toimiston; ja Huysmanns on oikeassa vedotessaan siihen, että sen tunnustavat samalla tavalla „sekä Berlin ja Wien että Pariisi ja Lontoo“, s.o. näitten maailmankaupunkien sociali-shovinistit.

Haagin Toimisto on tarpeen heille kaikille, Südekumille yhtä paljon kuin Renaudelille, Plehanoville saman verran kuin Legienille. Koko sen kunnianarvoisan sociali-shovinistien koplan johtajat eivät saata olla ajattelematta, mitä seuraa sodan jälkeen. Sodan jälkeen käy heille välttämättömäksi „palauttaa ennalleen“ petoksen Internat-

sionaale, heille on välttämätöntä suoda toisilleen anteeksianto, molempien trustien on pakko ojentaa toinen toisellensa kätensä yhteistä taistelua varten työläissosialisteja vastaan. Tässäpä syy, miksi Haagin Toimisto jo nyt osottautuu niin sanoaksemme, poliittiseksi silmäkääntövälineeksi kaikissa sosialistien ja sociali-shovinistien välisessä taistelussa. Haagin Toimisto on embryo, tulevan „internationalistisen“ osakeyhtiön sikiöalku kaikkien maiden työväenluokan pettamiseksi. „Yhteyden“ ja toisen Internatsionaalen ennalleen palauttamisen tunnusmerkeissä tämä augurien (lintujen lennosta ennustavain uhripappien) sakki käy taistelua internationalisteja vastaan.

Asiain tällä kannalla ollen merkitsee Haagin Toimistosta kiinni pitäminen, pyrkiminen meidän toimestamme saamaan se koolle, samaa kuin jonkun rikollisen koplan avustaminen pettämään työläisiä. Luokaa silmäys Ranskan esimerkkiin. Häilyvä internationalisti Bourderon yhdessä Longuet'n opposioonin edustajan kanssa nöyrästi hypistelevät hatujaan „sosialististen“ ministerien edessä anellen heidän armollista suostumustaan Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koollesaamiseksi. Mutta viime mainitut kieltäytyvät, teeskennellen tämän muka uhkaavan „kulttuurin ja vapauden“ etuja, joita he mukamas varjelevat. Sembat, Thomas ja muut Venäjän tsaarin ja Ranskan plutokratian, rahaylimystön, lakeijapalvelijat vannovat varatakseen tilaisuuden „tinkiä“, että „itselle maksaa enemmän“, että he eivät mistään hinnasta mitenkään voi suostua Toimiston koolle kutsumiseen. Vielä tällä hetkellä eivät Poincaré ja Briand salli heidän myöntyä tähän. Mutta muutaman ajan kuluttua he tulevat myöntymään. Ja mitä silloin tapahtuu? Toimis-

tossa tulevat sitten istumaan juuri nuo samaiset herrat Scheidemannit, Ebertit, Adlerit, Vanderweldet, Renaudelit, Brantingit, Troelstrat ja kumpp. On itsestään selvää, että tämänkaltaisessa seurassa ei hiuksenhaiventakaan putoa ranskalaisten sosiali-shovinistien pääkallosta. Ja aivan ensi aluksi nämä herrat yhteisin ponnistuksin tulevat alkamaan painaa samaa Bourderonia, joka nyt, parempaa kohtaloa ansaitsevilla utteruudella, koettaa saada kansainvälisen sosiali-shovinistisen Toimiston koolle.

Ken kiinnittää minkälaisia toiveita tahansa vanhaan kansainväliseen toimistoon, se katselee taaksepäin, se on kansainvälisen sosiali-imperialistien koplan vanki, se ei ole kykenevä käymään vakavaa taistelua sitä vastaan. Hajaannus on välttämätön, hajaannusta ei käy kiertäminen, hajaannus on jo puolittain tosiasia. Ainoastaan rohkeasti ja avoimesti kehoittamalla kaikkien maiden työläisiä katkaisemaan suhteensa luopioiden kanssa ja luomaan oma kolmas Internatsionaalensa, voidaan pelastaa sosialismin kunnia. On itsestään selvää, että III:s Internatsionaale voi syntyä vain joukkoliikkeen jyrisevässä rajumyrskyssä. On luonnollista, että ei ainoakaan konferenssi voi tätä nykyä tarjota enempää, kuin voi antaa aatteellis-poliittinen ennakkovalmistelu III:ttä Internatsionaalea varten. Mutta valmistella tulee juuri tätä, matkan suunta on valittava lopullisesti ja peruuttamattomasti.

Kysymyksen asettamista vastaan tähän tapaan kuultiin kahdenlaatuista vastaväitteitä: periaatteellisia ja käytännöllisiä. Kummatkin tosiasiaa johtivat kuluneimpaan kautskylaisuuteen: puolustiva yhteyttä sosialipatrioottien kanssa, s.o. merkittävää internatsionalistisen liikkeen suinpäin luovuttamista sosiali-shovinistien kansainväliselle trustille

Periaatteellisesti eniten kautskylaisen puheen piti P. B. Axelrood. Puolustellessaan yhteyttä isänmaallisten sosiali-shovinistien kanssa Venäjällä hän luonnollisesti olisi halunnut levittää tämän yhteyden siunausta myös koko Internatsionaalen piiriin. Hän puolestaan on hajaannusta vastaan. On totta, myöntää hän, että toinen Internatsionaale ei ollut asemansa tasalla — niin kuin eivät nykyisen yleismaailmallisen katastroofin sattuesssa ja aikana niin monet muutkaan järjestöt taikka suunnat. Mutta hän on „vallankumouksellisia järjestyksiä vastaan vanhoissa socialistisissa puolueissa“. Kansanjoukot itsekin olivat sodan alussa isänmaallisuuden huumaimia. Johtavia elimiä („puolueen instansseja“) ei tarvitse hajottaa, vaan uudelleen houkutella omalle puolelle. Meidän tulee menetellä heidän kanssansa, kuten kokenut ja taitava lääkäri käyttelee hänelle kallisarvoista potilasta. Yhtäkään ainoata keinoa ei ole jätettävä käyttämättä, ennenkuin turvaudutaan leikkausveitseen. Ei ole kysymys mistään petoksesta. Kuten ihmisyksilöllä 19-ikävuoden vaiheilla tapahtuu äänenmurros, siten kävi myöskin III:n Internatsionaalen. Tulee kääntyä kansanjoukkojen puoleen. On tarpeen, että kansanjoukot vaativat Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koolle kutsumista. Siellä tulee meidän todistaa harhaaneksyneille veljillemme, että he ovat eksyksissä. (Tässä hengessä Axelrood yksityisesti esittää jonkunlaisen päätöslauseen; hän ei sitä julkisesti esittänyt, ilmoittaen, että se on viimeistelemätön hahmoittelu).

Toinen ryhmä vastaväitteitä juontuu „käytännöllisestä“ opportunismista. Sen pääedustajina konferenssissa esiintyivät italialaiset „vasemmisto-reformistit“ ja saksalaisen maltillisen oppositioonin edustaja Hoffmann.

Italialaiset olivat sepittäneet tarun, että Zimmerwaldilaiset muka Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston istunnoissa voivat saada enemmistön sosialipatriootteihin verraten.

Me — lausuivat he — „tulemme ampumaan“ siellä Huysmannsin ja Kumpp. yksinkertaisen känttönnösten avulla. Zimmerwaldilaisten avuksi, italialaisten laskelmien mukaan, pitäisi tulla Jaappanin, Etelä-Amerikan, Austraalian ja vieläpä . . . Indiankin sosialistien.

Meidän olisi varsin helppo käsillä olevilla numeroilla kumota tämä taru. Mutta vaikkapa nyt italialaisten laskelmat pitäisivätkin paikkansa, niin jo pelkästään koko kysymyksen asettamistakin täytyisi pitää yksinkertaisuuden huippuna. Kysymys ei ole lainkaan siitä, kenellä tulee olemaan enemmistö Toimistossa. Kysymys ei ole siitä, että etelä-afrikkalaisen sosialistin äänen avulla saataisiin äänten enemmistö saksalaisten sosiali-shovinistien miljoonapuolueeseen verraten. Kysymys on siitä, muodostammeko me katsantokantojemme olemuksen perusteella yhden puolueen, yhden Internatsionaalen, vai onko meillä kaksi ohjelmaa, jotka ovat keskenään sovittamattomia.

Vaikkapa niinkin! — sanoivat meille Hoffmann, Serrati y.m., mutta meidän ei tule välttää taistelua sosiali-shovinistien kanssa Kansainvälisessä Toimistossakaan, meidän tulee mennä sinne paljastaaksemme heidät. — Tähän me vastasimme: me emme ollenkaan kiellä sitäkään mahdollisuutta, että joskus pistäydymme näidenkin herrojen istuntoon sielläkin reväistäksemme naamarin heidän sosiali-shovinistisilta kasvoiltaan. Mutta tällä hetkellä ei tämä kysymys ole päiväjärjestyksessä. Toimiston istuntoa ei kukaan tule kutsumaan koolle. Tällä hetkellä on

kysymys siitä, tuleeko meidän Bourderonin ja Longuet'n lailla harjoittaa kiihotusta vanhan Kansainvälisen Toimiston koolle kutsumisen puolesta, vai — leimata tämä Toimisto, paljastaa se, asettaa se häpeäpaaluun, selvittää kansanjoukoille Huysmannsin petollinen politiikka, todistaa heille eron välttämättämyys sosiali-shovinisteista, kutsua heitä taistelemaan kolmannen Internatsionaalen toteuttamiseksi.

Kaksi katsantokantaa, kaksi menettelytapaa. Toiset katsovat II:n Internatsionaalen kärsineen haaksirikon ja näkevät mailmansodan lieskassa taottavan edellytyksiä opportunistista ja natsionalismista vapautuneelle III:n Internatsionaalelle. Toiset eivät ole ymmärtäneet sodan luonnetta eikä sosialismin läpikäymän kriisin, ahdinkotilan, laatua. Koko nykyinen ahdinkokausi näyttää heistä yhdessä sodan mukana ohii menevältä pikkuseikalta. Palautetaan ennalleen vanha järjestömuoto Kansainvälisine Toimistoineen. Eksyneet veljet palaavat järkiinsä, „väärinkäsitykset“ selviävät, ja silloin, „mitä syytä itse asiassa sitten olisi olla antamatta toisillensa anteeksi“ (P. Axelroodin sanat toimikunnassa)?

Kenen puolella tässä kysymyksessä oli konferenssin enemmistö? Ei ole helppoa vastata tähän kysymykseen täsmällisesti. Suhteellinen enemmistö oli pikemminkin meidän puolellamme, kuten osoittavat seuraavat tosiseikat.

Äänestämättä itse kysymyksen ytimestä, konferenssi valitsi 7-henkisen toimikunnan laatimaan päätöslausetta. Toimikunta kuitenkin heti kohta jakaantui kahteen ryhmään: Toimiston koolle kutsumista tarkoittavan kiihoituksen puoltajiin ja sellaisen kiihoitustyön vastustajiin. Ensiksi mainittuihin kuuluivat: Lazzari (italialainen), Naine (sweiti-

siläinen), saksalainen maltillisen ryhmän edustaja Hoffmann sekä lisäksi Axelrood. Jälkimmäisiin taas kuuluivat — Lenin, Warski (Puolan S.-d. Keskus-hall.) sekä saksalainen toveri „Internationale“-ryhmästä. Tulokseksi saatiin kaksi päätösehdotusta. Merkillepantava on enemmistön luonnos. Sen laatijat ovat Toimiston koollekutsumisen kannalla. Mutta samalla he asettavat sellaisia ankaria ehtoja, arvostelevat sosiali-shovinisteja siten, että johdonmukainen kautskylainen P. B. Axelrood sekä kannattaa, että ei kannata tätä luonnosta (kannattaa ainoastaan siinä osassa, joka vaatii koollekutsumista). Laatijat vaativat Täytäntöönpanevan Komitean poistamista, s.o. Huysmannsin ja kumpp. häätämistä. Vieläkin enemmän, laatijat vaativat, että „sosialistiset“ ministerit, s.o. Il:n Internatsionaalen johtajat, suljettaisiin pois puolueesta.

Kaikki tämä ei ole varsin johdonmukaista yhteyspyrkimyksen näkökannalta. Eikä se ole johdonmukaista yleensä. Millerand astui ministeristöön, kuten ainakin muista eristäytynyt vapaa eränkävijä. Mutta Sembat, Guesde, Thomas, Vanderwelde, Henderson olivat puolueittensa, s.o. sosiali-shovinistien, lähettämiä. Ei voida eroittaa lähetettyjä, eroittamatta myöskin heidän lähettäjiänsä. Mutta silloinpa saadaankin tulokseksi aivan avoin hajaannuksen julistaminen.

Mikä on tästä seurauksena? Tapausten oma logiikka vei siihen, että kaikki, johdonmukaista kautskylaista Axelroodia lukuunottamatta, ehdoittivat käytännöllisiä päätöksiä, jotka todellisuudessa tulevat johtamaan eroon sosiali-shovinisteista. Tämä on ajan merkki.

Keskustelujen kulusta konferenssissa kävi kohta ilmi, että toimikunnan keinotekoisella enemmistöllä,

johon vain ehdollisesti kuului Axelrood, ei ole takanaan konferenssin enemmistöä.

Enemmistön päätösluonnoksen sisäiseen epäjohdonmukaisuuteen viittasivat, ei ainoastaan me, vaan myöskin Grimm y.m. Alettiin etsiä kompromissi-, sovittelutietä. Puolalainen Lapinski ehdotti päätöslausetta, jossa räikeästi arvosteltiin Toimistoa, mutta kysymys osanotosta ja agitatsioonista sen koollekutsumisen puolesta jäi avoimeksi. Me olimme vaatineet kaikista päätösehdotuksista äänestämistä. Vasta monien jyrkkien vaatimustemme jälkeen toimitetaan tällainen ennakköäänestys. Sen tulokset (ainoa tärkeä äänestys konferenssissa) ovat tällaiset:

Toimikunnan enemmistön päätösehdotuksen puolesta 10 ääntä; toimikunnan vähemmistön (vasemmistolaisten) ehdotuksen puolesta 12 ääntä: Hoffmannin ehdotuksen puolesta (koolle kutsumisen puolesta) 2 ääntä; Lapinskin ehdotuksen puolesta 15 ääntä; Serratin ehdotuksen puolesta (suunnilleen sama kuin toimikunnan enemmistön ehdotus) 10 ääntä; Sinovjevin ehdotuksen puolesta (jos Kansainvälinen Sosialistinen Toimisto kokoontuu, niin Zimmerwaldilaisten tulee kokoontua keskustelemaan) 19 ääntä.

Tämän äänestyksen jälestä päätösehdotukset siirretään uudelleen komiteaan, jota täydennetään kahdella jäsenellä vasemmistosta (Sinovjev ja Nobs). Toimikunnassa me ilmoitamme, että sovinnon saavuttamiseksi me emme tule estämään Lapinskin päätösehdotuksen tulemistä hyväksytyksi. Töitten tuloksena hyväksyttiin muutoksilla Lapinski-Sinovjev-Modiljanin päätösehdotukset (italialaiset uhkavaatimusluontoisesti vaativat kullekin eri puolueelle tunnustettavaksi oikeus vaatia Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koollekutsumista). Yksi italia-

lainen opportunisti (Dugoni) äänesti vastaan; Axelrood pidättäytyi äänestyksestä. Loput äänestivät puolesta.

Tulokseksi saatiin laadultaan keskinkertainen päätös, joka ei helpoita Axelroodin ja Kautskyn menettelytapaa. Siinä ei ole sanottu kaikkea, ei periaatteellisesti eikä johdonmukaisesti; mutta jotakin kuitenkin tuli sanotuksi. Ken haluaa yhteyttä sociali-shovinistien kanssa ja II:n Internatsionaalen ennalleen palauttamista keskinäisen anteeksiannon tietä, sen ei sopinut äänestää tällaisen päätöslauseen puolesta. Ei voida samassa hengenvedossa sanoa: te olette kieltäneet sosialismin, te olette välikappaleita imperialistien käsissä, te olette hallitusten panttivankeja, te olette häpäisseet Internatsionaalen lipun, ja sitten: me olemme yhteyden kannalla kanssanne. Zimmerwaldiin luottavat työväenjoukot vetävät omat johtopäätöksensä moista II:n Internatsionaalen pääelimien toiminnan arvostelemisesta.

Konferenssissa päätöslauseetta Toimistosta kutsuttiin leikillä ein Steckbrief (vangitsemismääräys, jossa yksityiskohtaisesti luetellaan henkilön tunto-merkit). Tämä vertaus ei ollut osunut väärään. Päätöslause, kaikkien lievennyksien tuloksena, on itse asiassa polttomerkkinä kaikkien maitten sociali-shovinistien otsassa. Se niin yksityiskohtaisesti kuvailee sociali-shovinistisen rikollisuuden miellyttäviä kasvonjuonteita, että tuskinpa vain työläis-internatsionalisteissa herää järinkään voimakasta halua yhteyteen näitten rikollisten olentojen kanssa. Mutta toiselta puolen myöskin sociali-shovinistit vetävät omat johtopäätöksensä. Sveitsiläisen puoluehallinnon lievimmän sisältöiseen kirjeelliseen arvosteluun vastasivat Huysmanns ja Kumpp. . . . sveitsiläisen puolueen eroit-

tamisella Kansainvälisestä Sosialistisesta Toimistosta. Mitähän he tulevat sanomaan vastaukseksi „Steckbriefiin“.

Jos asia olisi riippuvainen pelkästään diplomaateista ja „johtajista“, niin tehty päätös voitaisiin aikanansa muodossa tai toisessa peruuttaa*). Mutta — maailmassa on vielä olemassa työläis-socialistejakin. Ja heidän ansiostaan päätöslauseesta voi muodostua askel tosi-socialistisen kolmannen Internatsionaalen valmisteluun . . .

*) Aikakauslehdessä „Uusi elämä“ тов. Grimm seuraavasti selittää sitä seikkaa, että konferenssi kieltäytyi vaatimasta Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koollekutsumista. Hän kirjoittaa: „Monet socialistit arvelevat, että internatsionalistisen osakeyhtiön voimaansaattaminen riippuu ainoastaan Haagin Toimiston toiminnasta. Tämä ei ole totta. Sen tulee kasvaa itse joukkoliikkeen uumenista eri maissa, ja vain silloin käy mahdolliseksi kansainvälisen keskuselimen hedelmöittävä toiminta. Tällä (!) perusteella (aus diesem Grunde) konferenssi luopui vaatimasta Toimiston pikaista koollekutsumista.“

Tämä тов. Grimm'n vakuutus ei ollenkaan vastaa todellisuutta. Millä muulla perusteella hyvänsä, mutta ei vain „tällä“, konferenssi kieltäytyi vaatimasta Toimiston kokoontumista. Tällaista perustelua ei esittänyt yksikään edustaja.

Että ilman liikettä eri maissa mikään keskuselin ei mitään voi aikaansaada, se on luonnollisesti pyhä totuus. Mutta tässä sillä ei ole lainkaan mitään merkitystä. Sillä tämä totuus on sovellettavissa myöskin siihen keskuselimeen nähden, jona on Bernin Kansainvälinen Sosialistinen Komissiooni.

Konferenssi luopui vaatimasta Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston koollekutsumista, koska siellä ei ollut varmaa enemmistöä, joka olisi voinut — ainakaan silloisissa olosuhteissa — avoimesti puolustaa sopimusta sociali-shovinistisen Toimiston kanssa, ja kun samaan aikaan oli olemassa huomattava vähemmistö, joka taisteli päättävästi tätä vastaan. Тов. Grimm olisi tehnyt paremmin, jos hän olisi katsonut totuutta suoraan silmiin, eikä turvautuisi hiusta halkoviin diplomaattisiin selityksiin . . .

4. Pasifismia vastaan.

Seuraavalla sijalla, mitä tärkeyteen tulee, oli konferenssissa kysymys sosialistien suhteesta rauhan kysymyksiin.

Zimmerwald otti ensimmäisen askeleen. Se sanoi, että „isänmaan puolustus“ on tunnuslause, jonka avulla kaikkien maiden porvaristo ja sosiali-shovinistit kaikkialla ovat mobilisoineet kansanjoukkoja puolustamaan imperialismiin etuja, ja että tämä tunnuslause on meidän aikamme suurin valhe. Nyt on otettava toinen askel: on välttämättömästi esiinnyttävä pasifismia vastaan. Imperialistinen rauha, jonka orjuuttajahallitukset tulevat solmiamaan, on sekin kohdaltaan sanova joukoille yhtä ja toista nykyisen sodan todellisesta luonteesta. On vain ehkäistävä sosiali-shovinisteja taas uudelleen pettämästä näitä joukkoja.

Kaikkialla ja joka paikassa kansanjoukot ovat väsyneet sotaan, kaikkialla ja joka paikasta kuuluu yhä äänekkäämmin rauhan vaatimus. Tähän perustavatkin laskelmansa sosiali-shovinistit; he myös alkavat saarnata „rauhaa“. Ja kukas muu kuin itse herra Scheidemann julkaisi „Eläköön rauha“-nimeä kantavan lentokirjasen! On välttämätöntä selvittää työläisille, ettei ole mahdollista silmänräpäyksenäkään vertaa lyhentää nykyistä sotaa muuten kuin vallankumoustaistelun tietä. Jos haluat rauhaa, järjestä vallankumoustaistelu imperialistien sakkia vastaan, oman „isänmaan“ hallituksia vastaan.

Kautskyn, Haasen, Ledebourin ja englantilaisten sosiali-pasifistien saarnaama sosiali-pasifismi on yleensä vain yksi laji sitä kansanjoukkojen retättämistä, jota shovinismi yleensä on „Kansainvälisten

sovinto-oikeuksien“, „asteettaisen aseistariisumisen“, „demokraattisen rauhan“ ohjelma on yksinkertaisesti poroporvarillinen utopia, joka loitontaa työläisiä vallankumoustaistelusta, joka levittää harhakuvia, turhia toiveita, että muka rauhallinen kapitalismi, kapitalismi ilman sotia, ilman militarismia, ilman imperialistisia rosvouksia olisi mahdollinen.

Näin selitimme me.

Ja merkillistä: konferenssissa oli sosiali-pasifisteja. Niitä oli italialaisen enemmistön keskuudessa, niitä oli saksalaisten ledebourilaisten joukossa, niitä oli ranskalaisten joukossa (Brisonne piti ensin yksinkertaisena väärinkäsityksenä meidän päätöslauseemme sitä osaa, joka puhui pasifismia vastaan), niitä oli venäläisissä kautskylaisissa (Axelrood). Ja yhtä kaikki eivät ne voineet esiintyä omine ehdotuksineen eivätkä tarjota mitään eheää.

Ja huomatkkaa edelleen: muodollisesti II Internationaale tässä kysymyksessä seisoi sosiali-pasifistien puolella. Vielä Köpenhaminan kongressissa (v. 1910) oli vieläkin kerran toistettu koko tämä viisastelu „pakollisista sovinto-oikeuksista“ y.m. Ja yhtä kaikki sosiali-pasifistisille aineksille Kienthalissa kävi jo mahdottomaksi katsoa menneisyyteen: he eivät voineet ryhtyä vakavaan taisteluun vallankumouksellisia sosialisteja vastaan, ja olivat pakoitettut rajoittumaan ainoastaan korjauksiin ja lievennyksiin.

Zimmerwaldilaisen vasemmiston tässä kysymyksessä esittämään päätöslauseeseen [yhtyi tällä kerralla uusia aineksia: italialaisten edustaja Serrati, serbialainen Kantslerovitsh, enemmistö sveitsiläisistä. Perustaksi otettiin Grimmin väitelmiä, jotka, paljosta kyllä vaijeten, menivät kuitenkin samaan suuntaan. Grimmin väitelmissä oli kohta kansojen

itsemääräämisoikeutta vastaan — tavallisine muka tieteellisine „perusteluineen“ sinä mielessä, että tämä vaatimus on mahdoton „toteuttaa“ j.n.e. Heti meidän ensi ehdotuksemme johti tämän kohdan poistamiseen. Komiteassa tekemämme muutosehdotus, joka puolusti kansojen itsemääräämisoikeutta kumouksellisessa hengessä, oli lykätty — kysymyksen kypsyymättömyyden vuoksi.

Konferenssin hyväksymät väitelmat kohdistuivat kokonaisuudessaan sosiali-pasifismia, kautskylaisuutta vastaan. Mutta tämä ei vielä lainkaan merkitse, että Zimmerwald kertakaikkiaan olisi luopunut sosiali-pasifistisista utopioista. Ei ollenkaan; uusinnat eivät ole ainoastaan mahdollisia, ne ovat vielä mahdottomia välttääkin. Riittää, kun sanotaan, että italialaisten enemmistö, vaikka äänestikin puolesta, kuitenkin teki „huomautuksia“ kaikkiin tärkeimpiin kohtiin nähden.

Järjestelmällistä propagandaa sosiali-pasifismia vastaan tulee harjoittamaan ainoastaan vasemmisto. Mutta koko konferenssin hyväksymä päätöslause voi tehdä meille suuren palveluksen tässä meidän propagandassamme. Se johtaa nämä kysymykset pohdinnan alaisiksi kaikissa puolueissa, kuten ne joutuivat jo italialaisessa lehdistössä. Ja jo yksistään tämä on aimo askel eteenpäin.

Konferenssin hyväksymä manifesti on meidän katsantokantamme mukaan konferenssin heikoin asiakirja. Se on kompromissin tulos ranskalaisien kanssa. Siinä ei ole täsmällisyyttä, ei selvyyttä. Sen parhaimmat kohdat ovat ne, joissa langetetaan ehdoton tuomio sosiali-shovinisteista, jotka se rinnastaa lahjottavissa olevaan sanomalehdistöön ja hallituksen käskyläisiin.

5. Mitä sitten?

Toinen Zimmerwald-konferenssi tietää epäilemättä askelta eteenpäin. Vasemmistolaisten vaikutus osoittautui paljoa suuremmaksi kuin Zimmerwaldissa. Ennakkoluulot vasemmistoa vastaan vähenivät. Ja kuitenkin, tokkohan voidaan sanoa, että arpa on heitetty, että zimmerwaldilaiset lopullisesti ovat astuneet virallisista „sosialisteista“ eroamisen tielle, että Zimmerwaldista on kehkeytynyt III:n Internatsionaalen sikiö? Ei, tätä ei omatunto salli sanoa. Enin, mitä voidaan sanoa, on, että mahdollisuudet tällaiseen vallankumouksellisille sosialisteille suotuisaan asiain käänteeseen ovat nyt suuremmat, kuin mitä ne olivat Zimmerwaldin jälkeen. Mutta uudet horjumiset, uudet myönnetykset sosiali-shovinisteille — etenkin sodan jälkeen näiden herrat ja isännät (porvaristo) suvaitsevat sallia heidän sanoissa „vasemmistua“ — ovat mitä suurimmassa määrin mahdollisia. Pois harhaluulot! Zimmerwaldilaisilla on oma suuri oikea siipensä. Sitä, pysykö se kanssamme loppuun asti, ei kukaan voi vakuuttaa.

Konferenssin jälkeen piti istuntojaan „laajennettu Bernin sosialistinen komissiooni“, jonka konferenssi oli valtuuttanut ratkaisemaan koko joukon tärkeitä asioita. Muun muassa heräsi kysymys, kuinka on suhtauduttava puolueettomien maiden konferenssiin, jota Huysmanns ja Kumpp. puuhaavat kesäkuun puolivälissä kokoontuvaksi. Martov ehdotti, että suositeltaisiin osanottoa. Ja hänen ehdotuksensa sai puolelleen täsmälleen puolet annetuista äänistä. Viisi ääntä annettiin Martovin ehdotuksen

puolesta ja viisi Sinovjevin (että jäätäisiin Kienthalissa hyväksytyn päätöksen kannalle*).

Mitä tämä merkitsee? Se merkitsee sitä, että heti kohta, kun vain tarjoutui vähäinenkin mahdollisuus „joutua harhaan“, puolet zimmerwaldilaisista eksyikin...

Huysmannsin kesäkuun konferenssiin tulevat nähtävästi ottamaan osaa puolueettomien maiden zimmerwaldilaiset. Minkälaiseksi muodostuu tämä ensimmäinen kohtaaminen — etuvartiokahakaksiko II:n ja III:n Internatsionaalin välillä, vaiko sovinnon aluksi zimmerwaldilaisten oikean siiven ja sosialishovinistien „vasemman“ siiven kesken — osoittaa meille tulevaisuus.

Ja sitten? Edelleen on taisteltava meidän omaksumamme suunnan puolesta, vallankumouksellisen sosialidemokratian, III:n Internatsionaalin puolesta! Zimmerwald-Kienthal ovat osoittaneet, että meidän tiemme on oikea. Eri työväenpuolueitten keskuudessa sattuneet tapaukset vakuuttavat meitä siitä joka hetki. Kaksi ohjelmaa, kaksi leiriä, kaksi mailmaa, kaksi Internatsionaalia. Tähän vie liikkeen kehitys, tähän johtaa nykyinen pula. Venäjän työläiset voivat tehdä koko paljon sen hyväksi, että tämä päämäärä mitä pikaisimmin saavutetaan.

Ei saata olla yhteyttä sosialistien ja porvariston käskyläisten välillä. Muranov ja Petrovski Venäjällä, Liebknecht Saksassa, Höglund Ruotsissa, Mc Lean Englannissa, — kaikki nämä „isänmaittensa“ hallitusten vankiloihin heittämiä tove-

*) Saksalaisiin lehtiin ilmestyneet tästä poikkeavat tiedot eivät pidä yhtä totuuden kanssa. Virallisessa kirjeessään kokouksen puheenjohtaja тов. Grimm vahvistaa meidän numerojemme todenperäisyyden.

reitamme — tässä todelliset uuden työväen Internatsionaalin aatteen kannattajat.

Kolmannen Internatsionaalin puolesta!

10 päivänä kesäkuuta 1916.

G. Sinovjev.

Hävityksen ja kuoleman alaisille kansoille.

Toisen kansainvälisen Zimmerwald-konferenssin manifesti Euroopan kansoille.

Kaikkien maiden proletaarit, yhtykää!

Kaksi vuotta mailmansotaa! Kaksi vuotta tuhoa ja hävitystä! Kaksi vuotta veriuhreja ja hurjaa taantumusta!

Ken kantaa tästä edesvastuun? - Ken piileskelee niitten takana, jotka heittävät palavan soihdun ruuti-tynnyriin? Ken on jo kauvan halunnut sotaa ja valmistellut sitä?

Kun me, sotivien ja puolueettomien maitten sosialistit, syyskuussa v. 1915 verisen mylläkän yli ojensimme toisillemme kättä ja yhdyimme Zimmerwaldissa sotakiikhon palavan raivon keskessä, sanoimme manifestissamme:

„Kapitalistisen yhteiskunnan vallanpitäjät, joiden käsissä on kansojen kohtalo, yksinvaltaisten niin hyvin kuin tasavaltaistenkin maiden hallitukset, salainen diplomatia, mahtavat työnantajajärjestöt, porvarilliset puolueet, kapitalistien lehdistö, kirkko — kaikki ne ovat vastuussa tästä sodasta, jonka heitä elättävä ja heidän suojelemansa yhteiskuntajärjestys on aikaansaanut ja jota heidän edukseen käydään.“

„Kukin kansallisuus, sanoi Jaures joitakin päiviä ennen kuolemaansa, kiisi palavan soihdun kanssa pitkin Euroopan katuja.“

*

Saatettuaan miljoonia ihmisiä hautaan, syöstyään suruun miljoonia perheitä, tehtyään miljoonia leskiksi ja orvoiksi, kasattuaan raunioita raunioitten päälle ja hävitettyään korvaamattomia kulttuuri-arvoja, on sota joutunut umpikujaan.

Huolimatta suunnattomista uhrauksista kaikilla rintamilla, ei ole saavutettu ratkaisevia tuloksia! Saadakseen edes järkytettyä nämä rintamat, täytyisi hallitusten uhrata miljoonia ihmisiä.

Ei ole voittajia eikä voitettuja, taikka oikeammin, kaikki ovat voitettuja, toisin sanoen, kaikki ovat verestä menehtyneitä, kaikki ovat kurjuuteen vai-puneita, kaikki ovat näännytettyjä — sellainen on tämän kauhuja täynnä olevan sodan tulos. Näin ollen hallitsevien luokkien mielikuvitukselliset haaveet imperialistisesta mailmanherruudesta eivät toteutuneet.

Ja uudelleen osottautui, että ainoastaan ne sosialistit suorittavat kansojen eduille oikean palveluksen, jotka solvauksista piittaamatta esiintyivät kansallista mielettömyyttä vastaan ja vaativat pikaista rauhaa ilman väkivaltaisia aluevaltauksia.

Yhtykäämme sen vuoksi sotahuutoon:

Alas sota! Eläköön rauha!

Kaupunkien ja kylien työläiset!

Hallitukset, imperialistiset piirit ja heidän sanomalehdistönsä sanovat teille, että sotaa on jatkettava loppuun saakka, jotta sorretut kansat saadaan

vapautetuksi. Kaikista tämän sodan aikana käytettyistä petkuskeinoista tämä keino on karkein. Tämän yleisen teurastuksen todellinen tarkoitus on eräitten turvaaminen sillä, jota he ovat ryövänneet vuosisatojen monien sotien kuluessa; toiset haluavat mailman uutta jakoa suurentaakseen valta-alueitaan; he tahtovat väkivalloin vallata uusia alueita, repiä kansat osiin, alentaa ne yksinkertaisten orjien ja heloottien asemaan.

Teidän hallituksenne ja heidän sanomalehdistönsä sanovat teille, että sotaa on välttämättä jatkettava, jotta saataisiin militarismi hävitettyä.

Älkää antako pettää itseänne! Tuon taikka tämän kansallisuuden militarismin voi syöstä alas vain se itse, ja kaikissa maissa on pyrittävä voittamaan se.

Teidän hallituksenne ja heidän sanomalehdistönsä sanovat myöskin teille, että sotaa on jatkettava, jotta se tulisi viimeiseksi.

Tämä on myöskin petosta. Ei koskaan sota ole hävittänyt sotaa. Päinvastoin! Se synnyttää kostonhalua, väkivaltaa.

Näin ollen jokaisen uhrauksen jälkeen teidän kiusaajanne tulevat vaatimaan teiltä uusia uhrauksia, eikä tästä noidutusta piiristä voi teitä pelastaa porvarilliset rauhantoimijatkaan.

On olemassa ainoastaan yksi keino torjua tulevat sodat! Se on valtiollisen vallan valloittaminen työväenluokalle ja kapitalistisen yksityisomaisuuden poistaminen.

„Pysyvä rauha“ tulee olemaan sosialismin voiton tulos.

Proletaarit!

Ken saarnaa „sotaa loppuun saakka, voittoon asti“? Ne ovat sodan syntymiseen syyllisiä; lahjottava sanomalehdistö, sotahankkijat ja kaikki ne, jotka hyötyvät sodasta, ne ovat porvarillisia sotatunnuslauseita toistavia sosialipatriotteja, ne ovat taantumuksellisia, jotka sydämmensä syvyydessä iloitsevat siitä, että taistelukentällä tuhoutuvat ne, jotka vielä eilen olivat hallitsevien luokkien etuoikeuksien uhkana: sosialistit, ammattiliittojen jäsenet, kaikki ne, jotka kylvivät sosialismin siemeniä kaupungeissa ja kylissä.

Ne ovat „sota loppuun saakka“-politiikan kannattajia!

Heidän käytettävissään on valtiovalta, heidän käskettävänä on kansaa myrkyttävä valheellinen sanomalehdistö, heille suodaan vapaus kiihottaa sodan jatkamisen puolesta, veristen uhrien ja hävitysten puolesta.

Uhreja olette te; teillä on oikeus nähdä nälkää ja vaijeta, teitä varten on sotatilan kahleet, sensuuri-kuonokoppa, vankilan kuollut ilma.

Te, kansa, työtätekevät joukot, te joudutte sodan uhreiksi, ja kuitenkin ei tämä sota ole teidän.

Juoksuhaudoissa, etuvartiopaikoilla oleskelette te, kaupunkien ja maakylien työtätekevä kansa.

Rintaman takana te näette turvallisuudessa pilleskelevinä rikkaat kätyreineen.

Heille sota on — toisten kuolo!

Ja jatkaessaan omaa luokkataisteluansa teitä vastaan vielä räikeämmässä muodossa kuin ennen, he saarnaavat teille kansalaisrauhaa. Riistäessään säälimättä teidän hätäanne, teidän tarpeitanne he tahtovat saada teidät pettämään velvollisuutenne luok-

kaanne kohtaan ja repivät sielustanne teidän parhaimman voimanne, sosialismin toiveenne.

Selvemmin kuin rauhan aikana esiintyy sodan aikana yhteiskunnallinen vääryys ja luokkaheruus.

Rauhan aikana kapitalistinen järjestelmä ottaa työläiseltä kaiken elämisen, sodan aikana se ottaa häneltä kaiken, jopa elämänkin.

Riittää murhia! Riittää kärsimyksiä!

*

Riittää myökin hävitystä!

Sillä teihin, työtätekeviin kohdistuvat nyt ja tulevat vielä kohdistumaan nämä kasatut rauniot.

Sadat miljoonat syöksyvät nyt sodanjumalan kitaan ja katoovat näin ollen kansan hyvinvoinnilta, sivistystarkoituksilta ja yhteiskunnallisilta reformeilta, jotka voisivat helpottaa teidän kohtaloanne, parantaa kansan sivistystä ja heikentää kurjuutta.

Mutta huomenna sälytetään teidän kuormitetuille olkapäillenne uusia raskaita veroja.

Riittää jo teidän työnne, teidän rahanne, teidän elinvoimanne tuhlausta! Taisteluun pikaisen ja ilman aluevaltauksia tapahtuvan rauhan puolesta!

*

Työtätekevien miesten ja naisten kaikissa sotaakäyvissä maissa on noustava sota ja sen seurauksia vastaan, puutetta ja kärsimyksiä vastaan, työtömyyttä ja nylkemistä vastaan. Nostakoot he äänensä heiltä otettujen kansalaisvapauksien puolesta, yhteiskunnallisen lainsäädännön puolesta, kaupunkien ja maakylien työtätekevien luokkien vaatimusten puolesta.

Avustakoot puolueettomien maitten proletaarit sotaakäyvien maitten sosialisteja näitten raskaassa taistelussa ja vastustakoot kaikin voimin sodan laajentumista uusille alueille.

Työskennelkoot kaikkien maiden sosialistit kansainvälisten konferenssien päätösten mukaisesti, joissa työväenluokan velvollisuudeksi määrätään käyttää kaikki voimansa sodan pikaiseksi lopettamiseksi.

Harjottakaa mitä kovinta painostusta valtiopäivämiehiinne, parlamentteihinne ja hallituksiinne.

Vaatikaa sosialististisi parlamentti-edustajia heti luopumaan hallitusten sotapolitiikan tukemisesta. Vaatikaa sosialistisia valtiopäivämiehiä tästä hetkestä alkaen äänestämään kaikkia sotamäärärahoja vastaan.

Työskennelkää kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla ihmisteurastuksen mahdollisimman pikaisen lopettamisen puolesta.

Aselepo heti — se olkoon tunnussana! Taisteluun, hävityksen ja kuoleman alaiset kansat!

Rohkeutta! Muistakaa, että te muodostatte enemmistön ja että teillä, jos tahdotte, on valta.

Saakoot kaikkien maiden hallitukset nähdä, että viha sotaan vastaan kasvaa ja silloin on kansojen rauhan hetkilähestyvä. Alas sota!

Eläköön rauha, heti ja ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia tehtävä rauha! Eläköön kansainvälinen sosialismi!

Toinen Kansainvälinen sosialistinen Zimmerwald-konferenssi.

Zimmerwald-liitto lakkaa

Kolmannen Internatsionaalen perustavalle kokoukselle Moskovassa Maaliskuulla v. 1919 esitettiin seuraavansisältöinen

S e l i t y s:

Zimmerwaldin ja Kienthalin konferensseilla oli merkityksensä silloin, kun oli tärkeätä yhdistää kaikki ne proletariaatin ainekset, jotka olivat valmiit yhdessä tai toisessa muodossa panemaan vastalauseensa imperialistista murhaamista vastaan. Mutta Zimmerwald-liittoon yhtyi, rinnan varmojen kommunististen aineiden kanssa, myöskin „keskusta-aineiksia“, pasifisteja ja horjuvia aineiksia. Nämä keskustan ainekset ovat nyt, kuten Bernin konferenssi on osoittanut, sosialipatrioottien kanssa yhtyneet taistelua varten vallankumouksellista proletariaattia vastaan, käyttäen täten Zimmerwaldia taantumuksen hyväksi.

Samaan aikaan on kommunistinen virtaus monissa maissa kasvanut ja taistelu keskusta-aineiksia vastaan, jotka jarruttavat sosiaalisen vallankumouksen kehitystä, on käynyt yhdeksi vallankumouksellisen proletariaatin tärkeimmistä tehtävistä.

Zimmerwald-liitto on elänyt yli aikansa. Kaikki, mitä Zimmerwald-liitossa oli todellisesti vallankumouksellista, siirtyy Kommunistiseen Internatsionaaleen.

Allamainitut Zimmerwaldiin osaaottaneet selittävät katsovansa Zimmerwald-järjestön lakkautetuksi ja kehoitamme Zimmerwald-liiton toimistoa luovuttamaan kaikki paperinsa Kolmannen Internatsionaalen Toimeenpanevalle Komitealle.

C. Racovski, N. Lenin, G. Sinovjev, L. Trotski, Frits Platten.

*

Kokous teki asiassa seuraavan päätöksen:

Kuultuaan kansainvälisen sosialistisen Zimmerwald-liiton toimiston sihteerin tov. Balabanovan selostuksen ja Zimmerwald-liittoon osaaottaneiden toverien Racovskin, Plattenin, Leninin, Trotskin ja Sinovjevin selityksen, Kommunistisen Internatsionaalen ensimmäinen kongressi päättää katsoa Zimmerwald-liiton lakkautetuksi.

329 (47) Komm.
ARK.
KPL
KAIKKIEN MAIDEN KÖYHÄLISTÖ, LIITTYKÄÄ YHTEEN!

FRANZ MEHRING
MARX JA BOLSHEVIKIT

Suomalaisten Kommunistien Sarjajulkaisu

N° 62

Hinta 50 kop.

Kustantaja: Suomalaisen Kommunistisen Puolueen
Keskuskomitea. — Pietari 1919.

638

VK-11

2

Franz Mehring'in monista julkaisuista on suomeksi ilmestynyt Kustaa II Adolf-legendan paljastava teos sekä lukuisia hänen, usein nimettöminä julkaistuja, artikkeleitaan Neue Zeitistä. Suomen nykyiset «sosialidemokratiset» johtajat, nämä Suomen työväen harhaanjohtajat ja pettäjät, kumartavat ukko Mehringin muistolle, niinkuin kaikkien aikain fariseukset ovat rakentaneet profeettain hautoja, joiden muistoa eivät uskalla häväistä, vaikka heidän opetuksiaan jaloin polkevatkin.

Suomen työväen on syytä panna tarkasti merkille, että tämä Marxin teosten erikoistuntija ja hänen, kuten Engelsinkin y.m. sosialismin tienraivaajain, teosten ja jälkeenjääneiden kirjoitusten julkaisija, pysyi, kerran päästyään tolalle, uskollisena suurten opettajien opelle niiden mukaisesti taistelevalle, vallankumoukselliselle työväenluokalle. Ja sellaisena hän myös riemulla tervehti Venäjän proletariaatin lokakuun vallankumousta ja ymmärsi oikein bolshevismin. Saksan ja koko maailman työväenluokan silmien edessä hän rohkeasti tulkitsi kommunismin oppeja maailmansodan loppunäytösten aikaisissa porvaristerrorin ja sos.-dem. petoksen raskaissa oloissa.

Tov. Sinovjev antaa seuraavassa muistokirjoituksessa hänestä oivan kuvan. Kirjasessamme julaistuista Mehringin kirjoituksista on edellinen hänen viime vuoden elokuussa, siis neuvostovallan mitä raskaimmissa oloissa, Venäjän työväenluokalle lähettämänsä rohkaiseva tervehdys, ja jälkimäinen sitten syyskuussa kirjoitettu, mutta sensuurin tukahuttama artikkeli, joka viime helmik. 18 p. julaistiin riikalaisessa «Rote Fahne» lehdessä. Osottakoot vanhan patriarkan neuvot Suomenkin työväelle tietä ainoan pelastajansa, vallankumouksen ja proletaarisen diktatuurin tielle, jolle sitä ohjaa kommunismi.

Heinäk. 1919.

3

Franz Mehring.

Kirj. G. Sinovjev.

Saksasta on taas tullut suruviesti. Helmikuun 3 p. kuoli Saksan kommunismin patriarkka Franz Mehring.

Todellakin: rikkaalta viholliset kellähtävät, köyhältä kuolevat ystävät.

Karl Liebknechtin ja Rosa Luxemburgin surmasivat «sosialidemokraateiksi» itseään nimittävät ilkiöt. Franz Mehringin vei hautaan tauti, jonka kohtalokasta tulosta tietenkin kiirehti se pyövelinisku, jonka Scheidemann & kni kohdistivat työväenluokkaa vastaan.

Frans Mehring syntyi v. 1846. Hän oli siis jo 73 vuoden ikäinen. Siitä huolimatta hän säilytti reippaan mielen viimeiseen saakka ja ystävät nimittivät häntä leikillään nuorimmaksi Saksan kommunisteista.

Mehring syntyi varakkaassa porvarisperheessä ja sai täysin porvarillisen kasvatuksen. Toimintansa ensi vuodet hän kulutti porvariston riveissä; jopa muutaman vuoden hän käy aktiivista taistelua silloista Saksan sosialidemokratiaa vastaan.

80-luvulla Mehringin maailmankatsomuksessa tapahtuu jyrkkä käänne. Hän siirtyy työväenluokan leiriin. On erittäin luonteenomaista Mehringille se, että hän lähestyi Saksan sosialidemokratiaa juuri silloin, kun tämä joutui mitä ankarimpain vainojen alaiseksi Saksan hallituksen ja porvariston taholta. Juuri sosialisteja vastaan tähdätyn poikkeuslain aikana, jolloin Saksan sosialidemokratiasta horjahtivat pois kaikki satunnaiset tu-

lokkaat, jolloin kaikki niin sanotut «kunnolliset» ihmiset pitivät velvollisuutenaan parjata Saksan sosialidemokratiaa, jolloin intelligenssi pakeni työväenluokkaa kuin ruttoa, — juuri siihen aikaan Frans Mehring katsoi velvollisuudekseen tukea vainottua, parjauksen peittämää ja porvariston vihan vimmoin vainoamaa työväen puoluetta.

Hän liittyy sos.-dem. puolueeseen. Jo muutaman vuoden kuluttua hän on puolueessa huomattavalla sijalla Bebelin, W. Liebknechtin, Singerin rinnalla. Loistavana kynämiehenä hänestä tulee porvarislehdistön kauhu. Hänen iskunsa aina osuivat. Hänen lentokirjansa Stöckeriä vastaan (v. 1882) ja surullisen kuuluisaa Eugen Richteriä vastaan (v. 1892) valloittavat hänelle huomattavan sijan Saksan sanomalehtimailmassa. Jokaisesta Mehringin valtiollisesta lentokirjasesta muodostuu huomattava kirjallinen ja usein valtiollinen tapaus. Jokainen hänen artikkelinsa iskee kipeästi vastustajaa. Jokainen hänen kirjallinen nuolensa sattuu suoraan vastustajan silmään.

Mehring oli huomattava marxilaisuuden teoreetikko. Hänessä me näemme harvinaisesti yhtyvän loistavan lentokirjasten kirjoittajan ja verrattoman valtiollisen sanomalehtimiehen. Mehringiä pidettiin ensimmäisenä sanomalehtimiehenä Saksassa, etevänä historioitsijana ja teoreetikkona, jopa tiedemiehenä. Historiallisen tutkimuksen aloilla on Mehring antanut meille loistavia esimerkkejä materialistisesta historiankäsitelmästä. Mehringin huomattava teos «Lessing-legenda» on epäilemättä materialistisen historian kirjoituksen ja marxilaisen kirjallisuuservostelun helmiä.

Mitä laajimmin tunnettu on Mehringin teos «Saksan sosialidemokratian historia». Tämä kirja ei ole vapaa erehdyksistä. Niinpä Mehringin arvostelu Lassallen kannasta siinä, missä se erottautui Marxin kannasta, on use-

asti ja aivan oikein joutunut arvostelun alaiseksi. Mehring ei halunnut tunnustaa täyttä oikeutta Marxille tämän taistelussa Lassallen opetusten eräitä puolia vastaan (kysymys «patriotismista» j.n.e.) Mutta tästä huolimatta on mainittu teos mitä arvokkain lisä kansainvälisen työväenliikkeen historiaan.

90-luvulla, taistelun alkaessa marxilaisten ja revisionistien välillä, Mehring asettuu heti ja epäröimättä vastustamaan revisionisteja. Yhdessä Rosa Luxemburgin, Kautskyn ja Parvuksen kanssa (Kautsky ja Parvus olivat silloin vielä sosialisteja) Mehring alottaa kirjallisen kamppailun senaikaisia sovittelijoita — revisionisteja vastaan. Mehringin iskut revisionisteja vastaan olivat näille varsin kohtalokkaita.

Pitkän aikaa Mehring toimitti Leipzigin työläisten lehteä «Leipziger Volkzeitungia». Ne olivat Mehringin kirjallisen kukoistuskauden vuosia. Hän kohottaa mainitun lehden saavuttamattoman korkealle tasolle. Hänen työnsä avulla Leipzigin työläisten lehti valtaa ensimmäisen sijan koko mailman sosialistisessa sanomalehdistössä.

Sen jälkeen Mehring oli Saksan sosialidemokratian tieteellisen aikakauslehden «Neue Zeitin» toimittajia ja kaikkein huomattavin avustaja. Mehringin johtavat kirjoitukset, nuolella merkityt, olivat aina kirjallisen maun sekä sen ohella periaatteellisen selvyyden esikuvia.

V. 1909—10 «Neue Zeitin» päätoimittaja Karl Kautsky alkaa kallistua oikealle. Kautsky pyrkii luomaan väli-ryhmää, «keskustaa». Heiluu Rosa Luxemburgin kannattajain ja revisionistien, Bernsteinin, Davidin ja kumppanien välillä. Lyhyen ajan Mehring pysyttelee tässä taistelussa puolueettomana. Mutta hyvin pian hän tulee vakuutetuksi siitä, että Kautsky luopuu marxilaisuuden kannalta ja luovuttaa häpeällisesti marxilaisuuden opin sosialidemokraateiksi itseään nimittävään porvariston kä-

tyrien häväistäväksi. Silloin Mehring epäröimättä julistaa sodan pitkäaikaista työtoveriaan Karl Kautskyä vastaan. Vähitellen taistelu kärjistyy ja lopulta Mehring tekee täyden pesäeron luonteettomasta Kautskystä ja hänen ryhmästään.

Jo ennen sotaa saksalaiset bolshevikit muodostavat «vasemmistoradikalisen» ryhmän, kuten sitä Saksassa nimitettiin. Tämän ryhmän ensimmäisinä tunnustettuina teoreetikoina esiintyvät Franz Mehring, Klara Zetkin ja Rosa Luxemburg. Piakkoin tähän ryhmään liittyi sen yhtenä valtiollisena johtajana Karl Liebknecht.

Räjähti sitten imperialistinen sota.

Elok. 4 p. v. 1914 Saksan sosialidemokratia äänestää sotamäärärahojen puolesta ja siten lopullisesti siirtyy porvariston puolelle. Kautsky panee liikkeelle kaiken «op-pineen» koneistonsa pestäkseen Scheidemannien ja kumpp. inhoittavan kavalluksen valemarsxilaisuuden perusteluilla. Ainoastaan Karl Liebknecht yksin äänestää sotamäärärahoja vastaan ja siten pelastaa Saksan työväenluokan kunnian. Minuuttiakaan epäröimättä Mehring asettuu solidariseksi Liebknechtin kanssa ja julistaa sodan sosialistishovinisteja vastaan.

Hetkellä, jolloin sotakiikho kohoaa Saksassa korkeimmilleen, jolloin koko Saksan sosialidemokratia martelee jumaloimansa monarkin Wilhelmin jalkojen juuressa, jolloin kaikki Saksassa on juopunut shovinismista ja jolloin Saksan työväenluokan keskuudessa yritetään erikoisesti sytyttää vihaa englantilaisia vastaan, Mehring, Klara Zetkinin ja Rosa Luxemburgin kanssa yhdessä julkaisevat ensimmäisen avoimen manifestin, jossa julistavat veljen tunteita englantilaista työläistä ja koko työväen Internatsionalea kohtaan. Täytyy muistaa silloisen, yleistä vihaa täynnä olevan mielialan, käsittääkseen mai-

nitun kirjeen koko merkityksen. Se oli ensimmäinen kolmannen Internatsionalen pääskynen.

Zimmervaldkonferenssiin ei Mehring itse päässyt tulemaan. Mutta hän lähetti kirjeen, joka oli täynnä ystävällistä tukea. Ja siinä kirjeessä hän puhui meille: alkää lyökö ainoastaan scheidemannilaisia, paljastakaa loppuun saakka myöskin puolinaisen «keskustan» kannattajat, joita johtaa luonteeton Kautsky.

Wilhelm-kopla sulki Mehringin vankilaan. Häntä, sairasta 70-vuotista vanhusta pidettiin sietämättömän raskaissa oloissa. Mutta, kuten tunnettua, ei Wilhelmin kopla toiminut aina niin häpeämättömästi kuin nyt toimii Scheidemannin kopla. Mehring vapautetaan vankilasta ja hän ryhtyy viipymättä työhön Saksan bolshevikkien riveissä. Hän kirjoittaa salaisia lehtisiä, hän avustaa salaista «Spartakus»-lehteä, hän lähettää kirjeitä Saksan työväenliikkeestä Sveitsin internatsionalistiseen sanomalehdistöön, hän on kirjeenvaihdossa useitten nuorempien tovereitten kanssa virkistäen heitä ja kutsuen taisteluun.

Liebknecht ja Luxemburg ovat vankilassa, Klara Zetkin on sairaana. Yhteen aikaan on melkein koko Spartakus-ryhmän aatteellinen johto vanhan Mehringin harteilla. Ja Mehring suoriutuu tehtävästään loistavasti.

Venäjän vallankumouksen ensi iskujen jälkeen Mehring asettuu täydelleen bolshevikkien puolelle. Axelrod, Martov ja muut menshevikit, joilla oli monivuotinen henkilökohtainen yhteys Saksan sosialidemokratian kaikkien johtajien kanssa, yrittävät valheellisen asiain esittämisen avulla syöttää Mehringille sen ajatuksen, että bolshevikit tuhoavat Venäjän vallankumouksen. Mutta Mehring torjuu menshevikkien valheen ja pysyy täydelleen meidän puolellamme.

Muistuu mieleeni Brestin rauhansopimuksen solmimisen jälkeinen aika. Meille lausuttiin, että ennen kaik-

kea saksalaiset työläiset pitävät tätä rauhaa kavalluksena meidän puoleltamme Saksan proletariaattia kohtaan. Ei ollut sitä parjausta, jota ei olisi niinä muistossa pysyvinä, raskaina, surullisina päivinä meidän niskaamme syydetty. Saksan sanomalehdistössä eivät scheidemannilaiset ja Kautskyn kannattajat häikäilleet käyttää niitä juoruja, joita meistä levittivät Venäjällä monilukuiset vastustajamme. Sillä hetkellä Mehring kohotti äänensä pannakseen vastalauseen. Hän esiintyi julaisten huomattavan kirjoituksen Brestin rauhasta ja näki profeetan silmillä ennakolta sen hetken, jolloin Brestin rauha kääntyy saksalaisia imperialisteja vastaan, jotka tunkivat tämän pyövelirauhan vertavuotaville Venäjän työläisille. Ja siitä hetkestä lähtien ei Mehring lakkaa lähettämästä meille, silloin kuin terveytensä suinkin myöntää, kirjoituksen toisensa jälkeen, joissa hän täydelleen ja muistutuksitta on solidaarinen meidän kommunistien kanssa.

Tshekki-slovakkien vastavallankumouksellisen kapinan alkaessa, oikeistososialistivallankumouksellisten ja menshevikkien pakottaessa meidät turvautumaan punaiseen terroriin, — silloin varsinkin lisääntyi ulkomailla taistelu bolshevikkejä vastaan. Raivoten silloin kirjoitti meistä koko Europan porvarillinen ja sovittelijain sanomalehdistö.

Silloin taas nousee vanha Mehring ja eräässä sen ajan muistettavassa kirjoituksessa lausuu: «Niin, vaikkapa bolshevikit olisivat taistelussaan proletaarisen vallankumouksen vihollisia vastaan vielä kymmenen kertaa säälimättömämpiä, historiallinen totuus kuitenkin jäisi heidän puolelleen!» Ja Mehring lisää: «Jos bolshevikit pysyvät vallassa, heidän urotyönsä tulee koko maailman työväenluokka siunaamaan, mutta jos yhtyneen taantumuksen onnistuu kaataa bolshevikit, silloin heitetään koko maailman työväenluokka pitkiksi vuosikymmeniksi taaksepäin».

Kun spartakuslaisten ryhmä nimitti itsensä kommunistipuolueeksi, oli vanha Mehring onnellinen kuin lapsi. Hän nimitti ylpeillen itseään kommunistiksi ja haaveili suurimpana onnena saada käyttää loppupäivänsä työhön tämän puolueen riveissä.

Äskettäin olin puheissa erään spartakuslaisen johtajan kanssa, joka kuuluu nuorimpaan polveen. Millä lämmöllä ja hartaudella hän puhuikaan «ukostamme» ja Mehringiltä toi hän meille mitä sydämellisimmän terveiset.

Nyt on Mehring kuollut. Kuollut muutaman päivän kuluttua siitä, kun hänen henkilökohtaiset ystävänsä Karl Liebknecht ja Rosa Luxemburg petomaisesti murhattiin. Hän kuoli hetkellä, jolloin kommunismi Saksassa siirtyy ratkaisukauteensa . . .

Monet vanhan polven toimimiehet ovat kääntäneet meille selkensä. Sellaisia miehiä kuin Vaillant ja Plehanov me saatoimme hautaan kaksinaisin tuntein. Me olimme kiitollisia jättiläismäisestä työstä, jonka he suorittivat silloin, kun tunkentuivat vasten virtaa, laskivat tietä sosialismille. Ja me vihasimme sitä porvarillista politiikkaa, jota he ajoivat elämänsä viime vuosina ja jolla tuottivat niin suunnatonta turmiota työväenluokalle. Vanhaa Franz Mehringiä me saatamme aivan toisin tuntein. Me polvistumme kunnioittaen vanhan ja mainehikkaan taistelijan haudan ääreen.

Lukija muistane nuoren 20-vuotiaan spartakuslaistyöläisen kuvan, joka kapinan tukahuttamisen jälkeen revolverin piipun uhkaamana, häntä pakotettaessa Scheidemannille eläköönhuutoa huutamaan huusi: «eläköön Karl Liebknecht!» Sellaista on kommunistinen *nuoriso* Saksassa. Tällainen itseuhraavan nuorukaisen kuva jää ijäksi vertauskuvaksi itseuhrautuvaisuudesta ja uskollisuudesta työväen asiaa kohtaan. Ja rinnan sen kanssa

tulee kommunismin Panteonissa ijäti seisomaan vuosien harmaannuttama taipumaton kommunisti, valkotukkainen Mehring, joka elämänsä viime hetkeen tiesi vain ainoan ajatuksen, ainoan kiihkeän intohimon: *taistelun yleismaailmallisen kommunin puolesta.*

Ikuinen muisto, ikuinen maine Franz Mehringille!..

Franz Mehringin kirje bolshevikeille.

Rakkaat toverit.

Saattanee näyttää kovin itseviisaalta minun puoleltani, että minä, yksi teidän saksalaisista aatetovereistanne, rohkenen lähettää teille veljellisen tervehdyksen ja sydämelliset toivotukseni. Mutta itse asiassa minä en kirjoita teille yksityisenä henkilönä, vaan «Internationale»-ryhmän, «Spartakus»-ryhmän vanhimpana jäsenenä, sen Saksan sosiali-demokratian suunnan jäsenenä, joka jo lähes neljä vuotta taistelee mitä raskaimpien olosuhteitten vallitessa, samalla pohjalla, samoilla keinoilla ja saman taktiikan tiellä, johon tekin turvasitte kunnes vallankumous kruunasi pyrkimyksenne.

Me otimme vastaan viestin bolshevikkien voitosta ylpeyden tuntein, ilman mitään kateutta, omana voittonamme ja riemuiten kaikki olisimme mukana, ellei riimme olisi harvenneet niin tuntuvasti... Useat meistä, — eivätkä tosiaankaan huonoimmat — istuvat vankilan muurien takana, kuten esim. toveri Rosa Luxemburg, taikka rangaistusvankilan muurien takana, kuten toveri Karl Liebknecht.

Jospa minä voisin edes lähettää teille lohduttavam-

man viestin Saksan työväen mailman sisäisestä elämästä. Mutta rasvatahrana hallitus-sosialismi jatkaa ympäristöönsä imeytymistä, huolimatta siitä, että se elelee loppuun aikaansa sekä moraalisessa että poliittisessa suhteessa. Että sen on onnistunut kaikkinaisten keljuilemisten avulla, piiritystilaa suojanaan käyttäen, vallata melkein kaikki työväen lehdet ja satoja torvia myöten laskea lokaa ja myrkkyä työväen joukkoihin — on vielä pienin paha.

Verrattomasti enemmän on harkittava sitä seikkaa, että työväen joukot ottavat vastaan hallitus-sosialismin, joka tämän avulla on saanut mahdollisuuden lyödä mursertavasti riippumattoman sosiali-demokratian kolmessa vaalitaistelussa. Yhden näistä, jo tuonnoin tapahtuneista vaalitaisteluista voisi vielä jotenkin selittää.

Kysymys on Potsdam—Spandaun vaalipiiristä. V. 1912 siellä sai voiton Karl Liebknecht, satunnaisen äänestäjäenemmistän kautta. On täysin ymmärrettävää, että hänen sijaistaan valittaessa kaikki porvarilliset puolueet tarjosivat palveluksensa hallitus-sosialistille, pelastaakseen Preussin hallituskaupungin Potsdamin Liebknechtin puoluelaisilta. Scheidemannilaisille se oli pikemmin häpeä kuin voitto.

Toisin olisivat asiat Niederbarmenissa ja Zwickau-Krimmitschaun vaalipiireissä, joissa äskettäin tapahtuivat vaalit kuolleitten edustajien Stadthagenin ja Stollen tilalle. Molemmat kuuluivat riippumattomien sosiali-demokraattien ryhmään. Nämä vaalipiirit ovat puolueen vanhaa perintöä. Ne ovat antaneet aina radikaalisia edustajia. Porvarilliset puolueet asettivat molemmissa tapauksissa itsenäisesti ehdokkaansa, joten siis taistelu tapahtui riippumattomien ja hallitussosialistien kesken.

Hallitus-sosialistit kuitenkin voittivat. On ymmärrettävää, että tämä teki kaikkiin ystäviimme painosta-

van vaikutuksen. Tässä ei tietenkään saa jättää huomi-
oon ottamatta sitä seikkaa, että taistelua käytiin epätasai-
sin asein. Riippumattomilla ei ollut painovapautta, ei ko-
koontumisvapautta, ei yleensä mitään vaalitaistelun lail-
lisia keinoja, silloin kuin riippuvaisilla olivat ne runsain
määrin käytettävissä.

Mutta minkälainen paino pantaneekin tähän eroavai-
suuteen, ei se läheskään riitä selittämään molempien tap-
pioiden raskautta: sosialistilakien aikana sosiali-demo-
kraatit useinkin saavuttivat voittoja yhtä huonoissa taik-
ka vieläkin pahemmissa olosuhteissa. Pahan todellinen
juuri on syvemmällä: se paljastui vain näitten vaalien
aikana, kuten aikaisemminkin, joinakin oireina: riippu-
mattomalla sosiali-demokratialla on riittämättömästi joh-
tavaa voimaa nostaakseen ja temmataakseen mukaansa
proletaarijoukot.

Sen jäsenistä, yksilöinä, ei voida sanoa mitään huo-
noa. Niitten keskuudessa on pystyviä henkilöitä ja kaik-
ki he tietenkin pyrkivät parempaan, mutta puolueena he
ovat syntyneet onnettoman tähden alla.

Liian myöhään ja silloin jatkuvan horjunnan jäl-
keen he erosivat hallitussosialisteista, joiden synteihin he
pakostakin pitkän aikaa ottivat osaa. Ja puolueeksikin he
eivät liittyneet yhtenäisen ja selvän maailmankatsomuk-
sen pohjalla; useissa ja tärkeissä kysymyksissä heidän
vakaumuksensa eroavat. Heitä sitovana tunnuslauseena
ei ole: «eteenpäin» vaan «takaisin».

Heitä haluttaisi palauttaa takaisin se vanha Saksan
sosialidemokratia, joka oli olemassa elok. 4 p:ään 1914.
Heitä halutta takaisin «vanhaan, koeteltuun taktiikkaan»,
«loistavine voittoineen», vaaleista vaaleihin, heidän voit-
toisaan taisteluunsa «revisionismia» vastaan, puolueko-
kouksesta toiseen j.n.e.

Mutta tämä riippumattomien tarkoitus ei ole muuta

kuin utopia, lisäksi taantumuksellinen utopia, joka pyr-
kii kaivamaan esiin vainajan ruumiin ja koristamaan sen
uutta elämää varten. Entinen Saksan sosialidemokratia
vanhoine, koeteltuine taktiikkoineen on lyöty palasiksi ja
haudattu imperialismien riemujuhlavaunujen alle. Sitä ei
ole enään, nyt on vain Saksan sosialidemokratia, joka on
muodostunut elokuussa v. 1914.

Tätä riippumattoman sosialidemokratian ikävöimis-
tä palauttamattomaan entisyyteen vastaa sen täydellinen
sokeus nykyajan johtaviin voimiin nähden. Niederbarne-
nin tuottaman tappion kivun se tahtoo lieventää voimak-
kaalla hyökkäyksellä bolshevikkejä vastaan, jota täällä
johti menshevikki Stein ja hänen rinnallaan, oikeammin
hänen yläpuolellaan suuri teoreetikko K. Kautsky. Tosi-
aankin he suorittivat sankaritekoja ja osottavat pohja-
tonta valtioviisautta! Tuntisipa tämän Karl Marx, niin
hän kääntyisi kolmasti haudassaan. Puolueelle on yleensä
kuvaavaa, että se edelleenkin jatkaa Kautskyn ihailua py-
hänä profeettana, vaikka sen olisi aika ainakin tietää, et-
tä elokuun 4 p:stä 1914 tässä oppineessa koulumestari-
ssa ei ole Marxin vallankumouksellisen hengen pienintäkään
jälkeä.

Tästä kaikesta johtuu, ettei riippumattomalla sosiali-
demokratialla ole Saksan proletariaatin keskuudessa joh-
tavaa voimaa. Työläiset tietävät varsin hyvin, mitä heille
merkitsee luokkansa solidarisuus; jos he ovatkin valmiit
puolueen repeämiseen, niin he eivät tahdo maksaa hei-
dän mielestään kallista ja todellakin kallista hintaa tur-
hanpäiten.

Taantumuksellisella utopialla ei heitä silloin tyydyte-
tä, ja vaikkapa se olisikin toteutettavissa, niin se olisi
kriisin loppu eikä alku. Sillä elok. 4 p. 1914 puhjennut
romahdus ei ollut salaman leimaus kirkkaalla taivaalla:
se tuli jo kauvan puolueen organismia kalvaneen taudin

tuloksena, huolimatta puolueen ulkonaisesta loistosta.

Riippumaton sosialidemokratia voi tietenkin sanoa, ettei se halunnut repeämistä: sen tunkivat hallitus-sosialistit puolueesta pois puoliväkisin.

Mutta sen puolinaisen ja toimetttoman politiikan seurauksena oli se, että joukot kääntyivät sille selin, koska ne näkevät siinä syyn repeämiseen. Mitä itse asiassa on voitettu siitä, että hallitus-sosialistit sanovat: «Me suostumme sotamäärärahoihin, mutta ei missään tapauksessa periaatteellisista syistä», mutta riippumattomat sanovat: «Me hylkäämme sotamäärärahat, mutta ei missään tapauksessa periaatteellisista syistä».

Sekä «jaa» että «ei» johtuvat yhdestä samasta aiheesta — pestä karhun taljaa kastelematta sitä.

Täytevaalien mukaan arvioiden riippumaton sosialidemokratia voisi 28:sta hallussaan olevasta valtakirjasta laskea varmasti saavansa parhaimmassa tapauksessa pari, kolme. Tämä seikka itsessään ei olisi vielä onnettomuus, mutta kun riippumaton sosialidemokratia «entisine, koeteltuine taktiikkoineen» on etupäässä parlamenttipuolue, niin voidaan siitä nähdä pahaa ennustava oire lähestyvälle tulevaisuudelle. Niin itsesuojelustunne kuin myöskin poliittisen velvollisuuden tunne yhä enemmän kiihottaa sitä taistelemaan «vanhan koetellun taktiikan» avulla. Se joka kuvittelee, että se muka kykenisi tämän taktiikan ulkopuolella panemaan «tikun ristiin» vaikkapa ihmiskunnan korkeimman hyvinvoinnin vuoksi, se lankeaa harhaluuloon, joka voi käydä kuvittelijalle sitä kohtalokkaammaksi kuta suuremmat ovat hänen tälle pohjalle rakentamansa pilvilinnat.

Vastakohtana riippumattomalle sosialidemokratialle on «Internatsionale»-ryhmä sodan alusta alkaen sanonut jäähyväiset kaikille harhaluuloille ja kaikissa teeseissään sekä muissa ohjelmajulistuksissaan ei ole sulkenut sil-

sen valmiuden uhraamaan, jollaista aikoinaan ilmaisivat heidän isänsä sosialistilakien aikoina.

Vain yhden virheen me teimme, nimittäin sen, että liityimme riippumattomaan sosialidemokratiaan sen järjestön perustamisen jälkeen, säilyttämällä tietenkin oman itsenäisen näkökantomme, toivoen voivamme siten työntää eteenpäin riippumattomia. Siitä toivosta meidän on täytynyt jo aikoja luopua, kaikki yritykset siihen suuntaan ovat pirstautuneet siihen, että meidän parhaimmat ja koetelluimmat miehemme ovat tulleet riippumattomien sosialidemokraattien puolelta epäilyiksi provokaattoreiksi. Tämä epäileminen on myöskin vanhan, koetellun taktiikan peruja.

Mutta, loppujen lopuksi, on asioita, jotka pakottavat lopettamaan viimeisenkin kärsivällisyyden. Niiden joukossa järjestön sota, jota bolshevikkejä vastaan käyvät Kautsky ja kumpp.

Me ymmärrämme tietenkin tämän ajattelijan väri-sevän suuttumuksen. Hän on suutuksissaan siitä, että bolshevikit ovat menneet vanhan koetellun taktiikan rajoja kauemmaksi. Mutta meissä on pieni toivo, että Kautsky on ainakin senverran oppinut Marxilta, jonka hän sanojensa mukaan tuntee ulkoa ja jonka kirjaimellisen tekstin hän todellakin voi esittää — että on yksinkertaisesti säädytöntä ulkomailla rauhassa ja vaaran ulkopuolella istuen sotkea, porvariston iloksi, vallankumouksellisten taistelijain asemia, heidän toimiessaan mitä raskaimpien olosuhteitten vallitessa ja tehdessään suuria persoonallisia uhreja.

Mutta tämäkin toivo on pettänyt minut ja minä kirjoitan tätä kirjettä noudattaen useasti Internatsionale-ryhmän piireissä lausuttua toivomusta sanoakseni meidän venäläisille ystävillemme ja samanmielisillemme, että me olemme sidottuja heihin kaikilla myötätunnon kiih-

miään siltä, että elok. 4 p:n 1914 kauhean romahduksen jälkeen on mahdollista ja välttämätöntä Internatsionale-rakennuksen täydellinen uudestiluoaminen. Kohdaten ensi alussa kaikilta tahoilta vihamielisyyttä ja vainoa — siinä joukossa eikä aivan viimeisenä riippumattoman sosialidemokratian puolelta — meillä on ollut onni löytää työläisissä avonaisia korvia ja silmiä sekä, mikä on pääasia, keillä ja syvillä siteillä ja että me näemme heissä, eikä «vanhan, koetellun taktiikan» varjoissa uuden Internatsionalen voimakkaita esitaistelijoita, sen Internatsionalen, josta meidän teesimme sanovat: «Proletaarien isänmaa, jonka puolustamiseksi on kaikki muu alistettava, on sosialistinen Internatsionale».

Tervehtien ja kättä pusertaen

Teidän Franz Mehring.

Berlin, kesäkuun 3 p:nä 1918.

Marx ja bolshevikit.

Vastaukseksi kirjeeseeni, jonka olen julkaissut «Pravdassa», riippumattomien sosialidemokraattien keskuskomitea ilmoitti, että kaikki riippumattomat sosialidemokraatit tervehtivät Venäjän vallankumousta, vaikkakin jotkut yksilöt, kuten K. Kautsky ja A. Stein esiintyvätkin bolshevikkien vastustajina, kun käsityksenään lausuvat, että lausumisvapauden rajoittamista ei saisi tapahtua. Tämä riippumattomien vastaus ei ole tosiasioiden mukainen, mutta en aijo tähän takertua, sitä suuremmal-

la syyllä, kun tunnustettu riippumattomien äänenkannattaja «Sozialistische Auslandspolitik» on hylännyt bolshevikkien solvaamisen ja tämän toimittaja Breitscheid ilman minkäänlaista raamatullista ihmettä muuttui Sauluksesta Paavaliksi. «Kiitollisuuden tunteella» hän taistelee bolshevikkien puolesta kuten naarasleijona pennuistaan. Kautsky kumminkin osoittautui kykenemättömäksi tällaiseen muutokseen ja jatkaa saman lehden palstoilla taisteluaan bolshevikkien politiikkaa vastaan.

Me emme tahdo häneltä riistää tätä iloa, sillä emme ole totuneet hakkaamaan päätämme seinää vasten. Ketä ei liikuttaisi tapaus, kun sankari Hektor tulisesti hyökkää vihollisleiriin nähdessään Troijan valleilla isänsä Anchiseen, varustettuna miekalla ja kilvellä, valmiina taistelemaan elämästä ja kuolemasta. Tällä hetkellä olisi mahdoton minkäänlainen väliintulo ja sovittelu bolshevismiin ja kaikenlaisen «kautskylaisuuden» kanssa, jonka Lenin jo kolme vuotta sitten määritteli seuraavalla tavalla: «Työväenluokka ei voi suorittaa kansainvälistä historiallista tehtäväänsä ryhtymättä säälimättömään taisteluun tämän luopiomaisuuden ja luonteettomuuden, tämän nöyräniskaisen opportunistin, tämän jatkuvan marxilaisuuden lokaan polkemisen kanssa. «Kautskylaisuus» ei ole sattuma, vaan niiden yhteiskunnallisten vastakohtien tulos, jotka olivat toisessa Internatsionaaleissa. Kautskylaisuus on marxilaisuuden hyväksymistä sanoissa ja opportunistin palvelemista teoissa.»

Voimme valittaa, että Lenin on käyttänyt näin voimakasta kieltä, vaan kun tällä lailla on tullut sanottua, on meidän pakko käyttää samaa tapaa. Me emme tahdo missään määrin sekaantua väittelyyn Kautskyn ja bolshevikkien välillä. Vaan Kautsky pyrkii tämän väittelyn siirtämään saksalaiselle maaperälle, väittäen ettei Saksassa köyhälistö-diktatuuri koskaan johtaisi bolshevikkien har-

joittamaan terrori-systeemiin, vaan kehittäisi demokration lujittumista, jonka oleellisena tunnusmerkkinä on yleinen, yhtäläinen, välitön ääni- ja valintaoikeus. Tämä väitös on verraton. Tässä kuvastuu kokonaisuudessaan kautskylaisuuden sisällinen olemus ja periaatteellinen pohja.

Mielihyvällä me toteamme, että hän puhuu tässä tyhjää. Siihen aikaan kun Kautsky oli korkeimmillaan, puolueessa useasti esitettiin vakavana mielipiteenä, että kun joka viides vuosi puolue tulee saamaan kaksisataatuhatta ääntä enemmän kuin edellisenä aikana, niin tuloksena on oleva jonakuna kauniina päivänä aivan automaattisesti se, että me ankkuroimme sosialistisen yhteiskunnan rauhalliseen satamaan. Se oli sitä aikaa, jolloin niinkin huomattava suuruus kuin Bebel ennusti kapitalismin täydellistä vararikkoa vuodeksi 1893, ja kun tämä ei tapahtunut, niin ehdottomasti tapahtuvaksi vuotena 1899. Mutta kun nämä ennustukset eivät toteutuneet, Bebel eräässä puoluekokouksessa vakuutti, että vain harvat edustajat eivät tule olemaan läsnä sinä päivänä, kun punanen lippu voittoisana tulee liehumaan yli koko maapallon. Kaikessa tapauksessa yleinen äänioikeus jo silloin omasi omituisuutensa kuten vuosina 1887 ja 1907. Nämä särmät hioontuivat loistavasti erittäinkin vuotena 1912, jolloinka sosialidemokraattinen puolue tunsu itsensä siksi ylivoimaiseksi taistelukentän isäntänä, että jalomielisenä lahjoitti pari tusinaa valtakirjoja vapaa-mielisille, niille samoille, jotka häpeämättömästi pettivät kymmeniä vuosia. Kaikki tämä tapahtui kautskylaisuuden siunaamana. Tuloksena tästä suuriviisaasta toimenpiteestä oli nykyisen edustuslaitoksen syntyminen, edustuslaitoksen, josta Kautskynkin oli aivan mahdoton löytää pienimpiäkään merkkejä «köyhälistön diktatuurista».

Joutuen samaan aikaan uhriksi, ollen itse syynä tä-

hän ikävään ilmiöön, Kautsky ei voinut mitenkään tästä vapautua, ja tunsu itsensä suuressa määrässä loukatuksi tov. Klara Zetkin'in lausunnon kautta, joka oikeutetusti sanoi tämänlaatuisten harhaluulojen puolustajia ihmisiksi, jotka politillisessa suhteessa ovat kakaroita. Kun Kautsky koittaa kumota Zetkinin lausuntoa sanoen, että Zetkin kieltää demokration pääperusteet, unohtaa hän, että hän väitöksissään käyttää jo vanhastaan tunnettua, todistusvoimaa vailla olevaa väitöstapaa. «Köyhälistö-diktatuuri» on sana ja ajatus, jonka esitti Karl Marx siinä merkityksessä, ettei tässä ole kysymys ijankaikkisesti pysyvistä periaatteista, vaan välitilasta ja juuri välitilasta, joka vallitsee silloin, kun kapitalistisesta yhteiskunnasta siirrytään sosialistiseen, silloin kun köyhälistö on valloittanut valtiovallan, mutta on pakoitettu vielä hävittämään vanhan yhteiskunnan jätteitä raivatakseen tietä uudelle. Se seikka, että silloin ylivalta ei voi olla demokrationalla yleisäänestyksineen, vaan köyhälistöllä köyhälistö-etujen palvelemiseksi, on aivan luonnollinen asia. Marx ei jättänyt tässä suhteessa pienintäkään epäilyksen varjoa, vaikkakin hänellä oli onni olla mukana vain yhdessä vallankumouksellisessa joukkoliikkeessä. Sittenkin tunnontarkasti tutkien kolmeasataa numeroa «Uutta Reinin» lehteä turhaan etsisimme sieltä pienintäkään jälkeä ajatuksesta, että köyhälistö-diktatuuri olisi — yleinen äänestys. Päinvastoin, Marx ankaralla arvostelulla hyökkäsi sen ajan yleisen äänestyksen saavuttamaa tulosta, Frankfurtin ja Berlinin kokouksia vastaan. Marx selitti, että vallankumoukselliset joukot ovat oikeutetut terrorisoimaan näitä kansanedustuslaitoksiakin. Jos Marx olisi saavuttanut silloin voiton, ja joku olisi esittänyt hänelle köyhälistö-diktatuurin asettamista uusilla vaaleilla yleisen äänestyksen kautta, niin hän olisi tällaisen syvämietteisen ajattelijan asettanut silmälläpidon alaiseksi, jos ei suorastaan

vankilaan teljettäväksi. Hän itse ei koskaan unohtanut alleviivata, että voiton saavuttamista varten löytyy vain yksi ainoa keino: — «Kaikella mahdollisuudella jouduttaa vanhan yhteiskunnan tuskallisia henkitoreita helpottaen uuden yhteiskunnan syntymistä, yksinkertaistuttaen ja keskittäen vallankumouksellisen terrorin —».

Karkoitettuna Kölnistä Marx vastustajilleen, jotka koettivat antaa lailliset muodot väkivallalleen, hyvästijätöksi lausui. «Kun tulee meidän vuoromme, me emme tule rajoittamaan terroria».

Edellisestä selviää, että bolshevikit terrorissaan menettelevät aivan samalla tavalla, kuin samoissa olosuhteissa olisi menetellyt Marx. Heille on aivan yhdentekevä, taisteleeko tätä vastaan «kautskylaisuus». Mutta Saksan sosialidemokratian tomppeleille pitäisi olla kumminkin jossain määrin häpeä yhä vaan jatkaa «politillista kaka-ramaisuuttaan», käyttääksenne Klara Zetkin'in sanoja. Tästä heidän paksunahkaisuudestaan on ollut seurauksena, että me kaikki olemme saaneet monta kertaa korviamme myöten punastua.

Syyskuulla 1918.

329 (471) Komm. F III d.

ARK.
KPL.

Kaikkien
maiden
proletaarit,
liittykää
yhteen!

N. OSINSKI

SOSIALISMIN RAKENTAMINEN

YLEISET TEHTAVAT. TUOTANNON JÄRJESTÄMINEN.

Suomennos

VK-11

Suomalaisten
Kommunistien
Sarjajulkaisu

No 63

Kustantaja: V.K.P:n Suoma-
laisten Järjestöjen Keskus-
Toimisto. — Pietari 1920.

699

I LUKU.

Sosialistisen vallankumouksen edellytykset.

I.

Vastavallankumouksellisen lehdistön ystäväkuoro, porvarillinen ja niin sanottu oikeisto-«sosialistinen», päivästä päivään ¹⁾ vakuuttaa, etteivät neuvostovallan julistaman sosialistisen vallankumouksen edellytykset vielä ole tarpeeksi kypsyneet. Sosialismi — puhuvat nämä herrat, vedoten m. m. Marxiinkin, — voi tulla vain kaikkein korkeimmalla kehitystasolla olevan kapitalismin tilalle ja voi sen luoda vain voimakas ja hyvin kehittynyt proletariaatti. Meidän köyhässä talonpoikaismaassamme heikkoine teollisuuksineen, vähälukuisine ja valistumattomine työväenluokkineen, on muka puhuminenkin sosialistisesta vallankumouksesta — erittäinkin tuotantovoimien suuren hajaannuksen ja lamaannuksen aikana — kevytmielisten ja vahingollisten utopiojen kylvämistä.

Jotta voitaisiin näyttää toteen sosialistisen rakenteen mahdollisuus ja välttämättömyys meillä Venäjällä, on tarpeellista ensiksi selvittää, mitkä ovat todellisuudessa välttämättömät sosialistisen vallankumouksen ja sosialismin ehdot ja edellytykset.

Kapitalistinen yhteiskunta on täynnä mitä jyrkimpiä vastakohtia. Samalla kun se on tavattomasti kehittänyt ihmisen valtaa luonnon yli ja kasannut äärettömät rikkaudet, on se myös synnyttänyt kansalaisten suurimman osan aineellista sironalaisuutta, köyhyyttä ja nälkää, kolkkoa kuritushuonetyötä — sekä samalla kertaa joukkojen moraalista rappeutumista — oikeudettomuutta ja tapojen turmelusta, petkutusta ja huijausta. Sosialistiseen vallankumoukseen eivät johda ainoastaan kapitalis-

¹⁾ Tov. Osinskin kirja on kirjoitettu kesällä 1918. Siinä oleva Neuvosto-Venäjän taloudellisten olojen järjestelyn selostus on eräissä kohdin vanhentunut. Teos on kuitenkin yhä vieläkin parhaita apuneuvoja lähtiessä syvällisemmin perehtymään sosialismin rakentamisen peruskysymyksiin, ja on sitä sellaisena suositettu Venäjän oloihin perehtymättömienkin luettavaksi. — S u o m e n t a j a.

min rakentavat, positiiviset, vaan myös — ja tämän tahtovat herrat oikeistososialistit usein «unohtaa» — sen kielteiset, negatiiviset, kehityspyrkimykset.

«Käsi kädessä tämän keskittymisen kanssa tai useitten kapitalistien joutuessa harvojen pakkoluovuttamiksi — sanoo Marx — kehittyy yhä laajemmassa määrin työn kooperatiivinen toimintamuoto, tieteen tietoinen soveltaminen tekniikkaan, maan järkiperäinen viljelys, työnvälineiden muuttuminen vain yhteiskunnallisesti käytettäväksi, kaikkien tuotannonvälineiden säästö käyttämällä niitä vain yhdistetyn yhteiskunnallisen työn välineinä, kaikkien kansojen kiertyminen maailmanmarkkinain verkkoon, ja tämän mukana kapitalistisen järjestelmän kansainvälinen luonne. Kapitalistiherrojen luvun aina vähentyessä, jotka valtaavat ja monopolisoivat tämän kehityskulun kaikki edut, kasvaa joukkojen köyhyys, kurjuus, puristus, orjuus, suvun huonontuminen ja riisto, mutta myös yhä laajenevan ja itse tämän kapitalistisen tuotantotavan kouluuttaman, yhdistämän ja järjestämän työväenluokan kuohunta.» (Pääoma, 24 luku).

Marx puhuu tässä vain voimista, jotka johtavat kapitalismin vallan kumoukseen ja sosialismiin. Hän ei puhu siitä, mille kehityksen asteelle on päästävä, jotta ne vallankumousta valmistavista virtauksista ja suunnista kehittyisivät vallankumouksen edellytyksiksi, sen liikkeellepaneviksi tekijöiksi. Hän ei myöskään käsittele kysymystä siitä, miten nämä vastakkaiset — myönteiset ja kielteiset — virtaukset suhtautuvat toisiinsa historiallisen kehityksen kulkiessa kohti lopullista romahdusta, ja mikä tulee olla niiden suhde toisiinsa tämän romahduksen hetkenä. Toisin sanoen: hän ei esitä niitä tunnusmerkkejä, joiden perusteella voisi sanoa jonkun maan olevan kypsyneen sosialistiseen vallankumoukseen.

On selvää, että sosialistisen vallankumouksen alkamista, sosialismin syntyä varten täytyy olla kokoontuneena huomattava määrä sekä tuottavaa voimaa että myös työn yhteiskunnallistumista (yhdessä pääoman keskittymisen kanssa) sekä myös työväenluokan — «kapitalismin haudankaivajain» — yhteiskunnallista voimaa. Sen täytyy myös sisäisesti, itsekohtaisesti, olla valmistautunut, järjestynyt, tietoinen ja valistunut.

Tällaiset ovat varmat edellytykset. Mutta ne eivät vielä itsestään aikaansaa vallankumousta, romahdusta. On välttämätöntä, että työväenluokka «suuttuu» siihen kurjuuden taakkaan, joka sen niskaan on sälytetty.

Erittäin selvästi on tämä kurjuus huomattavissa juuri kriisien aikana, jotka kriisit (pulat), Marxin mukaan, eivät ole

mitään muuta kuin kapitalististen vastakohtien säännöllisesti uusiutuvia purkauksia, kapitalistisen järjestelmän romahduksen, ja siis myös sosialistisen vallankumouksen viestejä, enteitä.

Mitä me näemme tällaisen kriisin aikana? Ennen kaikkea tuotantovoimien ja yhteiskunnallisen rikkauten hävitystä ja tuhoa (useita liikeyrityksiä suljetaan, meneepä niitä ihan häviöönkin, koneita, tarveaineita ja tavaroita, jotka eivät mene kaupaksi, pilaantuu); pienten ja keskikokoisten omistajien pakkoluovuttamista, ryöväämistä joidenkin mahtavien saksojen hyväksi, entisten isäntien vajoomista yhteiskunnan «pohjalle», proletariaattiin; tuotannonvälineiden, yhteiskunnallisen rikkauten ja elämänhyvyyksien suurimman osan joutumista suurporvariston käsiin; sekä lopuksi riiston, työttömyyden, kurjuuden, rappeutumisen, nälän tavatonta kärjistymistä, s.o. inhimillisen työvoiman ennen aikaista hävitystä, työväenluokan tuhoamista.

Kaikkien näiden seikkojen täytyy, silminnähävästi, olla suoranaisia sosialistisen vallankumouksen edellytyksiä, syitä, sillä vain ne kutsuvat «kapinaan», johtavat räjähdykseen.

Siis toiselta puolen on sosialistisen vallankumouksen suoranaista, välittöminä edellytyksinä tuotantovoimien ja samalla proletariaatin yhteiskunnallisen mahdin huomattava kokoontuminen; ja toiselta puolen taas osottautuu yhtä välttämättömäksi hajaannuttavien voimien vissi kehitys, ilmeten osittain tuotannon voimien tuhlauksena ja tuhona sekä köyhälistön äärimmäisenä sortamisena. Syntyy vastakohta, joka pinnalta katsoen näyttää loogilliselta vastakohdalta, itse Marxin teorian virheeltä, eikä kapitalistisen yhteiskunnan oleelliselta vastakohdalta.

Tähän vastakohtaan kompastuivatkin Marxin oppilaat lopulla 1890-lukua, jolloin osa heistä (Bernsteinin johdolla) alkoi tarkastella Marxin oppeja, ja jolloin oli tehty jo yllä mainitut kysymykset: missä suhteessa ovat toisiinsa kapitalismin luovat ja hajoittavat voimat, ja millainen näiden suhde on muuttava yhteiskunnan.

Jos — päättelee Bernstein — kapitalismin sortuminen ja sosialismi valmistuvat kapitalistisen yhteiskunnan hajoittavien voimien kautta, jos kapitalismin kukistuminen ehkä tulee viimeisen suuren kriisin hedelmänä ja samalla monien toisiansa seuraavien, vaikeiden ja usein sattuvien kriisien tuloksena («romahdus-teoria», jonka viitteitä Bernstein koettaa etsiä Marxin opeista), niin miten voidaan silloin yhdistää tätä sosialismin rakentamiseen tuotannon voimien jatkuvan kasvamisen kautta? Toiselta puolen, jos työväen äärimmäinen sorto on vallanku-

mouksen välttämätön edellytys («kurjistumisteoria», jota B. myös etsii Marxin opista), niin miten voi tämä seikka yhdistyä työväenluokan luovan voiman, tietoisuuden ja valistuksen kasvamiseen, jotka seikat myös ovat välttämättömiä? Nälkäinen, alaston, nälännytetty työläinen ei voi maailmaa uudistaa. Lopuksi, onko havaittavissa luovien ja hajoittavien voimien samanaikasta kehitystä? Ja jos Marx oletti, että ne historiallisessa kehityskulussa kulkevat rinnan, yhdensuuntaisesti, niin onko tämä oletus oikea?

Näistä vaikeuksista selviytyivät revisionistit, Bernstein etunenässä, kieltämällä sosialistisen vallankumouksen mahdollisuuden ja välttämättömyyden. Heidän mukaansa luovat, uudistavat kehitysvirtaukset ovat voimakkaammat kuin hajoittavat, ja viimeainitut väistyvät; kriisit kapitalismin kehittyessä heikentyvät, yhteiskunnalliset vastakohdat lievenevät, työväenluokan olot paranevat. Toiset («ortodoksit», oikeauskoiset marxilaiset, Kautsky, Cunov y.m.) tunnustaen vallankumouksen mahdolliseksi ja välttämättömäksi, totesivat, että kriisit vain muuttavat muotoaan, mutta eivät katoa, että työväenluokan asema huononee, jollei absoluuttisesti, ehdottomasti, niin joka tapauksessa suhteellisesti, verrattaessa porvariston asemaan ja että tässä mielessä siis kasvavat yhteiskunnalliset vastakohdatkin ¹⁾.

2.

Nykyään nämä vaikeudet ja riidat ratkaistaan sangen helposti, ottamalla huomioon kapitalismin kehitys 20:nneen vuosisadan alusta finanssikapitalismin muotoon, ja toiselta puolen imperialistisen sodan kokemus.

Imperialistinen sota alkoi epäilemättä Europan proletari-

¹⁾ Kuten huomaamme on tässäkin tulkinnassa tehty huomattavia myönnytyksiä kapitalismin elinmahdollisuuksille. Meidän venäläisistä s.-d. (menshevikeistä ja «novajashisniläisistä»), jotka panevat pääpainon sosialismin edellytyksiin nähden kapitalismin luovaan «kypsyneisyyteen», tuntuu selvästi ei Kautskyn, vaan Bernsteinin haju. Sitäpaitsi Kautsky teoksessaan kaupapolitiikasta nimenomaan osottaa k a k s i mahdollista «socialistisen yhteiskunnan kehityksen lähtökohtaa»: 1) «Vahvistuneen köyhälistön voitto luokkataistelussa» ja 2) «Nykyisen taloudellisen järjestelmän luhistuminen kansojen sodassa». (K. Kautsky, Handelspolitik und Sozialdemokratie, 2 painos 1911, s. 98).

aatin laajojen joukkojen suostumuksella. Melkein kaikkien sotivien valtojen sosialististen puolueiden enemmistöt tekivät «kansalaisrauhan» porvariston kanssa. Ilmeisesti finanssikapitaali keksi keinon joksikin aikaa verhota luokkavastakohdat ja muodostaa «kansallisen liiton». Ja samaten on selvää, että tällä luokkien välirauhalla sodan aikana oli juurensa edellä eletyssä ajassa.

Riistämällä heikkoja kansakuntia ja siirtomaita, maailman markkinoilla imperialistisen politiikan avulla saaduilla ylivoimilla, voi finanssipääoma helpottaa painoa maansa työväenluokan niskoilta, erittäinkin lahjomalla ammattitaitoisia erikoisalan työmiehiä. Mutta samalla kertaa heikkojen ja takapajuisten maiden sorretut luokat saivat kokea vielä ankarampaa painoa.

Täten myös kapitalistinen talous, saavutettuaan kehityksessä korkeimmat muodot, synnyttää joukon syitä, jotka vähentävät kriisien terävyyttä, poistamatta kuitenkaan itse kriisejä ja niiden tuhoisia jälkiseurauksia. ¹⁾ Se ehkäisee niitä omassa maassa ja samalla kertaa ulkona kärjittää taistelua myyntialueista, raaka-aineista ja pääoman sijoittamispaikoista, mikä kaikki ennemmin tai myöhemmin vie jättiläisromahdukseen — maailmansodan muodossa.

Silloisen hetken arvioimisessa oli Bernstein puoleksi oikeassa, mutta arvioidessaan tulevia vastakohtia ja finanssipääoman luonnetta — kokonaan väärässä. Kaikki vaimennetut vastakohdat, kaikki lykkääntyneet kriisit, yhtyivät yhdeksi vastakohdan jättiläismäiseksi räjähdykseksi maailmansodassa, mikä epäilemättä tulee johtamaan kansainväliseen, kommunistiseen vallankumoukseen.

Kysymykseen, miten kehittyvät (tai oikeammin kehittyvät) kapitalismin luovat ja hajoittavat voimat, on historia jo vastannut.

Yhdeksännentoista vuosisadan 70-luvulta alkaen, noin nelisenkymmenen vuoden aikana, kykeni finanssikapitaaliksi muodostunut kapitaali — maailmanvaltakuntien rajojen sisällä

¹⁾ Kts. Hilferdingin «Finanssipääoman» lukua 22. «Muutoksia kriisien luonteessa. Kartellit ja kriisit». Kriisien luonteiden muuttumiseen vaikuttavat: siirtyminen vankkojen likeyritysten järjestelmään ja käsiteollisuuden sekä omaksi kulutukseksi työskenteleväin tuhoutuminen; muutokset luotonannossa kauppaan ja teollisuuteen nähden, jotka ehkäisevät luottopulan muuttumista pankki- ja rahapulaksi, jopa rajottavat keinotteluakin; kartellien osuus j.n.e.

— pitämään tasapainossa tuotantovoimien kasaantumista kapitalistisessa kuoressaan; menehdyttämään aineellisia hajoittavia voimia sekä käyttämällä apuna poliittista sekä aatteellista vaikutusta (porvarillista tiedettä, koulua, kirkkoa) pidättämään työväenluokan vallankumouksellista kapinoimista. Mutta sodan alkaessa pääsevät valloilleen ja saavat täydellisen ylivallan kaikki hajoittavat voimat. Kapitalismi alkaa tuhota omaa itseään. Ei vain pysähdy kaikkinaisten luovien voimien ja yhteiskunnallisen rikkauden kasvu, vaan alkaa tieteellisesti järjestetty teknillisten välineiden, yhteiskunnallisen rikkauden ja «ihmisaineksen» hävittäminen, sekä hedelmättömässä työssä «puolustuksen hyväksi» että myös itse tässä «puolustuksessa».

Ja samalla kertaa esiintyvät kauhean, ennenkuulumattoman kriisin muut piirteet. «Useiden kapitalistien (ja pikkuomistajien) pakkoluovuttaminen muutamien hyväksi» käy raivoisaa vauhtia. Jos ennen sotaa Saksassa palkkatyöväkeä oli 66 % koko asukasmäärästä, niin sen toisena vuotena M. Lurien (Laurin) tekemien laskelmien mukaan niitä jo oli 75 %. Työväenluokan niskoille sälytetään kymmenkertainen määrä kurjuutta ja nälkää. Palkkojen nousu ei pysy elintarpeiden hintojen nousun rinnalla, jonka takia työläisen elintaso alenee. Mutta lukuunottamatta tätä, maanviljelyksen tuottavien voimien nopean vähenemisen takia lisääntyy ravintoaineiden riittämättömyys, eikä vain leivättömässä Saksassa (Ranskassa esim. viime kylvökautena teki kylvö vain kaksikolmasta ennen sotaa olleeseen määrään nähden; sama on asianlaita Italiassa; koko maailmassa on sato vähennyt j.n.e.). Työväenluokka näkee nälkää. Ja jos se edellisissä kriiseissä sortui työttömyyden takia, niin se nyt sortuu miljoonin teurastuskentällä. Jos Marx puhuu «suvun huononemisesta» työväen tavallisena kohtalona, tulee siihen nyt lisäksi syntyväisyyden väheneminen ja lasten kuolevaisuus.¹⁾ Jos Marx puhuu «orjuudesta», niin työpakon toimeenpano tekee työläisestä todellisia kapitalistivaltion orjia.

Hajoittavat tekijät tulevat voimakkaammiksi kuin kapitalismia säilyttävät ja taloudellista kehitystä muodostavat voimat. Muuten eräs tuollainen kehitys jatkuu yhä suurella voimalla.

¹⁾ Kuuluisa saksalainen sosialipatriootti Parvus osoittaa lentokirjassaan «Sodan yhteiskunnallinen tilitasaus», miten sodan kolmena ensi vuotena tapettiin noin seitsemän miljoonaa ihmistä, kun taas syntyväisyyden pienenemisen takia yleinen väen lisääntyminen alentui kymmenellä miljoonalla hengellä.

Ennen mainitsemassamme Marxin lauseessa mainitaan «kaikkien tuotantovälineiden säästö, käyttämällä niitä yhdistetyn yhteiskunnallisen työn välineinä». Yksinkertaisemmin sanottuna: nämä työn välineet tulevat keskittymisen kautta suurkapitalistien haltuun sen liikkeitten suurenemismenetelmän kautta, mikä seuraa kapitalismin ensi askeleita. Tämä säästämistalous edistää kapitalin keskittymistä, s.o. vetää useita, ennen itsenäisiä pääomia (ja liikkeitä) yhden «suurpohatan» taikka näiden yhtymän käsiin. Syndikaatit ja trustit, jotka yhdistävät kokonaisia teollisuusaloja, ovat tämän kapitalin keskittymisen korkeimpia muotoja, ja antavat ne uusia säästön ja vielä tarkemman tuotantovälineiden käytön mahdollisuuksia.

Mutta korkeimman kehityksensä saavutti tämä talous valtiokapitalismissa¹⁾, mikä syntyi sotavuosina. Tässä tapauksessa

¹⁾ Finanssikapitalin aikakaudelle (19:n vuosisadan viimeiset vuosikymmenet ja 20:n ensimmäinen) on luonteenomaista: 1) Pankki- ja teollisuuskapitalin kehitys finanssipääomaksi; 2) samalla alalla työskentelevien liikkeiden pyrkimys yhdistäytyä (renkaat, syndikaatit, trustit) ja myös eri aloilla työskenteleväin, jotka valmistavat tarveaineita toisilleen, (pystysuorassa tasossa tapahtuva yhtyminen); 3) tuotantovälineiden henkilökohtaisen omistuksen muuttuminen finanssikapitalistiryhmien yhteisomistukseksi, jota joudutti liikkeiden muuttuminen osakeyhtiöiksi; pyrkimyssuunta on koko kapitalistiluokan omistusta kohti; 4) muutamien kapitalistien taistelu markkinapaikoista syrjäytyä syndikaattien ja trustien keskinäisen taistelun tieltä, seurauksena on tuotannon ja sen myyntipaikkojen valtaaminen monopoliryhmäin käsiin, tuotannon säännöstely, markkinapaikkojen jako sekä monopolihintain asettaminen tavaroille niiden toimesta; 5) valtion muuttaminen entisestä «yövärtijä»toimestaan, jolloin se suojeli yksityisten kapitalistien omaisuutta ja auttoi niitä pitämään kurissa työväkeä ja piti hallussaan apulaitoksia, jotka edistivät kapitalistisen tuotannon kehitystä (keskuspankki, rautatiet, posti, sähkölennätinlaitos y.m.), finanssipääoman suoranaiseksi aseeksi, sen voimien vahvistamiseksi maassa (pankki-, rautatie-, tariffi- ja työväenpolitiikka) ja kansainvälisessä taistelussa markkinapaikoista sekä tarveaineiden lähteistä (kauppasopimukset, tullit, vientipalkkiot, konsessiot, siirtomaiden anastus ja muut imperialistisen politiikan temput).

Valtiokapitalismille (joka esiintyi sodan alusta asti ja kehittyi etenkin Saksassa sangen korkealle) on ominaista: 1) valtio-

ei tämä riistotalous esiinny pelkkänä seurauksena normaalista, tavallisesta kapitalistisen talouden kehitysmuodosta, vaan ovat nämä uudet muodot suureksi osaksi seurauksia tuotantovälineiden säästämisen välttämättömyydestä.

3.

Imperialistinen sota oli tieteellisesti järjestetty ja sen vuoksi nopea ja laaja kaikenlaisten kulutusarvojen (koneiden, raaka-aineiden, polttoaineen, leivän, ihmistyövoiman) hävitysprosessi. Sen seurauksena on nopeasti kasvava tuotantovoimien väheneminen sotivissa maissa. Tämä sota on järjestetty niin kuin jättiläismäinen kapitalistinen teollisuusyritys, ja voittaa siinä se, joka voi kehittää tämän hävityksen tuotannon «tuottavaisuuden» korkeimmalle asteelle. Siksi, itse taistelun menes-

ja trustivallan, s.o. finanssipääoman taloudellisen «komentovalan» ja valtion poliittisen vallan yhtyminen; ei käytetä vain valtion «päällysrakennetta» finanssipääoman taloudellisen vallan vahvistamiseksi, vaan muutetaan joukko valtion virastoja trustien järjestämis- ja säännöstelemiseliksi; 2) valtion pakollisten syndikaattien ja trustien ilmestyminen, jonka seurauksena on omaisuuden muuttuminen kapitalistien luokkaomaisuudeksi; 3) järkipäinen syndikaattien ja trustien järjestämä tuotannon säännöstely; todellisten kauppamonopolioiden siirto valtiotrustin haltuun; todellisten monopolihintojen muuttaminen valtiotrustin rajahinnoiksi; 4) kulutuksen järjestely ja säännöstely korttijärjestelmän kautta; 5) elävän työvoiman muuttaminen työpakon avulla pankkiirien ja kapitalistien valtiomaisuudeksi; 6) tulos: kapitalismin kuihtuminen tavarataloutena, jolloin tuotannon ja tarpeen suhteet määrätään kysynnän ja tarjonnan kautta markkinoilla sekä keskinäisen kilpailun kautta, työvoiman ollessa tavaraa; samalla yrityksiä luoda tuotannon, vaihdon ja kulutuksen tietoisesta järjestelystä systeemi. Mutta tätä ei suinkaan sosialistisessa merkityksessä, vaan kuten Fourier sanoo: «teollisuusfeudalismina», s.o. suljettuna «kansallisena» taloutena, missä tuotannon tietoisesti määrää kapitalistiluokka, joka täten välittömästi sortaa ja riistää työväenluokkaa kiskoen siltä itselleen lisävoittoa. Kaiken tämän rinnalla käy se katkera taistelua toisten maiden valtiotrustien ja heikkojen kansakuntien alistamiseksi ja riistämiseksi.

tyksen takia, oli tarpeen, toiselta puolen sisäisesti torjua rappion tuloa, tai ainakin yrittää kohottaa yhä vähenevään, vielä järellä olevain tuotantovoimien tuottavaisuutta. Toiselta puolen vain tämä talouden jäännösten tehoisuuden kohottaminen tekee mahdolliseksi joten kuten tyydyttää sen väestönosan, ennen kaikkea työläisten tarpeet, joka oli kasvanut vanhan, laajemmalla perustalla toimivan talouden aikana. Mutta ellei näitä tarpeita voida tyydyttää, sortuu sotiva finanssikapitaali, ei enää ulkopäin, vaan sisältä tulevien iskujen kautta.

Siis — säästäminen, ei vain kaikkien tuotantovälineiden, vaan myös kulutusvälineiden säästäminen on ensi tehtävä. Mutta tätä varten — imperialistisen isänmaan hallitsevain luokkien pelastamiseksi — on välttämätöntä tuotannon mitä täydellisimmin keskittäminen, sen mitä järkipäisimmin säännöstely, anarkian hävittäminen kiertokulusta, tavaroiden jakamisesta eri aloille ja kuluttajille, henkilökohtaisen kulutuksen mitä ankarin järjestely ja mitä tarkin työvoiman käyttö.

Tässä on huomattavissa: taloudellisen pohjan supistuminen, sen perustan, jolle yhteiskunta oli kasvanut (eikä tuotantovoimien kehitys), ajaa vallitsevat luokat toteuttamaan tätä aktiivista järjestelyprosessia. Valtiokapitalismi ei putoa tavalta, kuin kypsyttyä hedelmä kapitalistien käsiin, itse tuotannon nousun valmiiksi tekemänä. Heidän on se rakennettava, toimien ja tietoisesti rakennettava uudelleen tuotantosuhteet. Ja ne on rakennettava luomalla keskitetty, tietoisesti ja suunnitelmallisesti johdettu (vielä toistaiseksi riistäjien luokan) talous. Ja mitä laajempi hajaannus, sitä tarmokkaampi tämä yhteiskunnallisia oloja uudistava toiminta.

Mutta se työ voi parhaimmassa tapauksessa vain hetkeksi pidättää hajaantumista. Ja pidättämällä sitä yhdessä kohdin, se vain toisissa sitä lisää. Mitä enemmän lisätään maan taistelukykyä, sitä kovemmaksi tulee vastustus, sitä enemmän viholliset varustautuvat. Ja tästä johtuu että mitä kauheampi taistelu on, sitä enemmän on mobilisoitava uusia voimia, ja sitä pikemmin tulee luhistuminen. «Hyvin järjestetyn» Saksan voitolla olo sodan kahtena ensi vuotena vei siihen, että Englanti, Ranska ja Italia varustautuivat hampaisiin saakka. Ja tuotantovoimain hajaannuksen vauhti vain kiihtyi.

Mutta imperialistit nähtävästi eivät voi lopettaa sotaa. Jonkun puolen voitto vie siihen, että tämä leiri jakaantuu uusiin valtojen ryhmiin, mitkä riitelevät maailmansaaliista. Jokaisen ryhmän voimistuminen panee toisetkin ryhmät voimistuttamaan itseään. On mielenkiintoista, miten heikompaan puoleen,

«sopimusmailhin» (ententeen), sodan aikana jo joidenkin häviöiden jälkeen, yhtyi uusia, sangen huomattavia liittolaisia (Rumania ja Ameriikka). Tämä on sodan välttämätön laki, sodan maailmanherruudesta, jonka voittaja ei vain muserra häviöön joutunutta, vaan samalla myös kaikki «ylevämieliset sivustakatsojat». ¹⁾

Ja täten, sotivalla finanssikapitaalilla ei ole keinoja estää tuotantovoimien ehtymistä. Samalla kertaa valtiokapitalismin aikana — oikeammin: sen johdosta — kaikki vastakohdat kasaantuvat kymmenkertaisina köyhälistön hartioille. Valtiokapitalismi ei poista näitä vastakohtia siksi, että se ensiksi ei voi keskeyttää sotaa, vaan yhä kärjistää taistelua ja samalla sen suoranaisia seurauksia työtätekevään luokkaan nähden (ihmisten hävittäminen, nälkä, rappeutuminen), kuin myös siksi, että se ei voi lakata olemasta rosvovaltaa, ei voi hävittää riistoa, kuritus-huonemaista työpakkoa, työpalkkojen laskua, poliittista orjuutta j.n.e. Ja koska kerran näin on, ei valtiokapitalismilla myöskään ole keinoja estää kansanjoukkojen nousun purkautumista.

Valtiokapitalismin pääheikkoudet ovat, että se 1) ei vain lisää sodan aikaansaamaa kurjuutta ja hävitystä, vaan suoranaisesti vaikeuttaa sen lopettamista; 2) säilyttää tuotannonvälineiden yksinomistusoikeuden, omaisuuseron, ehkäisten täten tuotannonvälineiden täysin keski-

¹⁾ Mutta vaikkapa imperialistit loppujen lopuksi yrittäisivätkin päästä sovintoon, eivät ne voisi estää romahdusta. Loukauskivenä tulee olemaan siirtyminen rauhanaikaisiin oloihin. Älköön vedottako siihen, että Venäjällä armeijan demobilisointi tapahtui kuin itsestään. Täällä armeija: 1) miltei hajosi jo ennen rauhantekoa, 2) talonpoikaissotilaat saattoivat nopeasti palata tiloilleen (sekä tilanherroilta otetulle maalle), 3) demobilisatsioni ei pannut vallankumousta käyntiin vain siksi, että se jo oli täydessä käynnissä. Toinen on Europan työläis-sotilaiden laita, joille on annettava työtä ja sitä varten omattava tuotannonvälineitä. Teollisuusmaissa demobilisatsioni sitäpaitsi merkitsee miltei koko talouden, koko tekniikan uudistamista. Palaavien työläisten edessä on työttömyys, pitkäaikainen nälkä (elintarvepula ei häviä pian) j.n.e. Ja kun vielä voitto jää tulematta, eikä vihollista ryöstämällä voida lahjoa työväkeä, sekä rauha lopullisesti paljastaa kapitalismin todellisen luonteen ja uudet sodat uhkaavat — sellainen demobilisatsioni joko edellyttää vielä rautaisempaa porvariston diktatuuria, jolle ei ole pohjaa, tai johtaa suoraa tietä proletariaatin diktatuuriin.

tettyä ja suunnitelmallista järjestelyä; ¹⁾ 3) säilyttää luokkaherruuden, k o h o t t a a kapitalistien voittoja ja erikoisasemaa, eikä sen vuoksi voi käydä päättävää taistelua kurjuutta ja nälkää vastaan, se kärjistää niitä, 4) nojautuessaan diktatuuriin, lujaan ja keskitettyyn valtaan (joka on välttämätön taistelussa tällaista sekamelskaa vastaan), se on kytketty i m p e r i a l i s t i s e e n diktatuuriin, joka orjuuttaa kansanjoukot ja kytkee niiden itsetoimintaa raskaalla poliittisella sorrolla.

4.

Tuotantovoimien hävityksen eräälle asteelle päästyä osottautuu kapitalismi liian kalliiksi ylellisyydeksi. Nykyinen yhteiskunta ihmisineen ja niiden tarpeineen kasvoi vanhan, laajemman tuotannon perustalla. Tämä taloudellinen pohja on supistunut — ja supistuu valtiokapitalismin kautta yhä — niin että pelkän elämisen ylläpitoa varten täytyisi 1) lopettaa sota ja rajottaa sen syyt vastaisuuteenkin nähden; 2) hävittää kaikki suuret ja pienet omaisuuden raja-aidat ja johtaa tuotantoa teknillisesti yhtenäisenä koneistona; 3) antaa tämän koneiston täyttää, ilman etuoikeuksia ja erotusta, kaikkien yhteiskunnan jäsenien tarpeet; sekä 4) luoda rautainen valta, joka nojautuu miljooniin, on niiden toimeenpanema ja kehittää niiden itsetoimintaa, tämän vallan kaikesta voimasta huolimatta.

Sellaisen vallan saa aikaan vain sosialistinen vallankumous. Tällainen valta alkaa sen syvemmän yhteiskunnan uudistustyön, josta juuri mainittiin. Se rupeaa r a k e n t a m a a n sosialismia, koska sosialismiin tullaan rakentavan, aktiivisen, järjestelyprosessin kautta — kuten valtiokapitalismiinkin. Samoin kuin viimeksi mainittu, ei tämäkään itsestään tule kuorestaan, «kun sen edellytykset ovat kypsyneet.» Kömpelösti tulkiten Marxin sanoja — «tuotantovoimat kasvavat vanhojen tuotantosuhteiden yli ja heittävät nämä pois» — herrat vastavallan-

¹⁾ Puhumattakaan siitä, että pääoman suurherrojen kesken käydään eri ryhmien ja etujen taistelua, valtiokapitalismi, alistaen omaisuuden alaisekseen, säilyttää sen vanhenneita muotoja. Toiselta puolen se varaa itselleen koko kupinnuolijain joukon, s.o. palkkalaisten (tirehtöörin, insinöörien, intelligenssin) sekä pikkuomistajain («keskisäädyn») kannatuksen. Toiselta puolen se nojautuu tilanherroihin ja suurtalonpoikiin, s.o. mitä takapajuisimpiinkin oloihin piintyneisiin kerroksiin. Se keskittää omaisuuden, tehden siitä erilaisten ja yhteensopimattomien etujen sekasotkuisen vyyhdin.

kumoukselliset marxilaiset unohtavat 1) että, paitsi tuotannonvoimien kehitystä, tuon poisheittämisen edellä voi käydä suuri hajaannus, jonka vain vallankumous voi parantaa; 2) että tuo «poisheittäminen» ei suinkaan poista, vaan edellyttää aktiivista järjestämistyötä; 3) että Marx, puhuessaan vallankumouksen valmistelutyöstä, yhtä usein muistuttaa tuotantovoimien tuhlauksesta, nälästä, rappeutumisesta j.n.e., kuin tuotantovoimien kasvusta. Ja Engels eräässä paikassa puhuu suoraan «yleisestä tuhosta ja työväenluokan lopullisen voiton ehtojen luomisesta» (Borghheimin v. 1888 ilmestyneen kirjasen esipuheessa) maailmansodan seurauksina.

Sosialistinen vallankumous panee liikkeelle sosialistisia toimintatapoja (vaikka ei heti koko sosialismia) soveliaampana keinona (kuin valtiokapitalismin keinot) estämään yhteiskunnan romahdusta, suojelemaan taloudellista perustetta, ja sitä laajentamaan. Valtiokapitalismi pelasti kapitalistisen ja sotivan valtion aktiivisesti ja tietoisesti sekaantumalla tuotantolohin. Sosialistinen toiminta tulee jatkamaan tätä aktiivista työtä, mutta vain vapaan ja rauhallisen yhteiskunnan pelastamiseksi sekä kehittämiseksi. Ensi aluksi se vain antaa entisille tuotannon ja jaon välineille uuden säästäväisyyden apua, täten välittömästi pelastaen yhteiskunnan; sitten se alkaa uudelleen luoda tuotantovoimia; vihdoin ohjaten sen uuteen, korkeampaan kukoistukseen. Ja tätä tietä, kivi kiveltä, nivel niveleltä, rakennetaan sosialismia, sekä suurena valtavan tuotannon että selvien, yksinkertaisten ja vapaiden yhteiskunnallisten suhteiden järjestelmänä.

Siis todellisuudessa on historiallinen sosialismin valmistus kulkeva kahden asteen kautta: ensimmäisellä talouslatautuu yhteenliittymällä, luokkavoimalla, kulttuurilla; toisella sota, talouden rappio (valtiokapitalismin — petomaisen riistännän ja riittämättömän suunnitelmallisen talousjärjestelmän — tuota taloutta rautakourin puristaessa), yhteiskunnallisten epäkohtien jättäjäismäinen kasvu — kaikki tämä sytyttää vallankumousliekin ja irroittaa sosialismin rakentavat voimat.

Vallankumouksen ristiriitaisten edellytysten yhtyminen sen puhkeamisen aikana on sellainen, että hävittävät voimat ovat vallassa ja talous lamassa, joten ei ole vain ryhdyttävä rakentamaan sosialismia, vaan taloutta yleensä. On kohotettava tuottavia voimia, järjestettävä tekniikkaa. Eikä uusia yhteiskunnallisia suhteitakaan voida luoda yhdellä kertaa — sillä puuttuu välineitä, aineellista pohjaa. Ei voida nopeasti hävittää työnjakoa,

luoda uusia perhemuotoja, jotka vapauttaisivat naisen ja parantaisivat kasvavan nuorison asemaa, ei voida heti luoda täydellistä kulutuksen tasa-arvoa j.n.e.

5.

Ja siksi ovat yhtä tökeröjä (porvarillisissa tieteen pyhäköissä) korkeasti oppineiden menshevikkien fraasit bolshevikien «sotilas»-, «nurkkamestari»- ja «nälkä-tasa-arvo»-kommunismista. Niillä ei ole mitään yhteistä sosialismin kanssa. Oi nämä rikkiviisaat matelijat! Pahaksi onneksi tästä, juuri tästä, on sosialismi alkava jokaisessa Euroopan maassa. Sillä ensimmäisen sosialistisen rakennustyön tehtäviä on tuotannon ja jaon välineiden sosialistinen hoito, mikä tulee niiden kapitalistisen olomuodon tilalle.

Ja yhtä tökeröitä ovat menshevikkien fraasit siitä, että sosialismi on mahdoton Venäjällä, koska se ei vielä ole valmiina kömpinyt esiin kapitalistisesta munasta. Kertaamme vielä: sosialismi ei putoa taivaasta valmiina lautaselle, vaan on se rakennettava.

Koska siis sosialismi saavutetaan laajan rakennusprosessin kautta, jolloin yhteiskunnan taloudelliset perusteet on uudistettava ja laajennettava, niin sosialismin edellytyksenä ei voi olla itse sosialismi, jolloin vain olisi poistettava kuori.

Sosialistisen rakenteen edellytyksiä ovat:

1) Tarpeeksi laajan järjestelytyön perustan, lähtökohdan, aineiden ja välineiden olemassaolo; 2) hallitsevalla ja järjestävällä luokalla tarpeellinen järjestelykyky; 3) sellainen luokkavoimien ja poliittisten ehtojen suhde, että järjestelytyö on mahdollinen; 4) rakennustyön yleinen yhteiskunnallinen välttämättömyys, kiertämättömyys; 5) paikallisten heikkojen voimien täydentäminen maassa (Venäjällä) ulkoapäin, oikeammin tämän paikallisen järjestelytyön muuttaminen yhdeksi sosialismin maailmanlaajan rakennustyön osaksi.

Rakennustoiminnan perustalla, aineilla ja välineillä, tarkoitetaan ensinnäkin sitä, että maassa on oleva tarpeeksi kehittynyt teollisuus, tuntuva joukko suurliikkeitä, jotka ovat varustetut hyvillä koneilla ja sopivat suuren sosialistisen teollisuuden järjestämisen teknilliseksi perustaksi.

Tuskin kukaan väittänee, ettei meillä Venäjällä ole tällaista pohjaa. Kivihiili-, metalli-, konerakennus-, kuljetusväline-teollisuus, kutoma-, kemiallinen, sokeriteollisuus y.m. teollisuus kohosi Venäjällä koko laajuudessaan ennen sotaa jo sangen korkealle, ollen hyvinkin keskitetty. Tämä voi kyllä olla pohjustana rakennettaessa suurta, yhteiskunnallista tuotantoa.

Toiseksi: jotta rakennustyön aineksiin nähden kaikki olisi järjestyksessä, on välttämätön kapitaalın keskittäminen, sen yhdistäminen pankkien avulla suuriksi renkaiksi, trusteiksi ja syndikaateiksi. Tämä on välttämätön keskitetyn liikkeen hallinnon ja tuotannon säännöstelyn järjestelyperustana. Pitkäksi kävisi luetella kaikki Venäjällä ennen sotaa toimineet yhtiöt, syndikaatit ja trustit y.m. Viittaamme vastaaviin teoksiin,¹⁾ ja huomautamme samalla, että Venäjän kapitalismin kypsyneisyyden ovat osottaneet sängen monet taloustieteilijät, jopa niin vähän «sosialistiset» kuin esim. prof. Goldstein.

Kolmanneksi: tarvitaan myös kiertokulun järjestelyn perusta. Tässä tapauksessa voi lähtökohtina pitää osittain entisiä syndikaatteja. Jo ennen vallankumousta oli meillä muutamia valtion laitoksiakin: Donin kivihiihtalueen monopolin hoitaja «Monotop»; metallien jaossa «Rasmeko», mikä todellisesti monopolisoi kuparin, tinan, lyijyn ynnä muut puna- ja valkometallit, piti tilastoa ja puoleksi monopolisoi tummat metallit, valu- ja takoraudan; entinen sokerijaon järjestely, mikä Kerenskin aikana muuttui monopoliksi; sitten vielä viljan monopolisointi, mikä, kaikista puutteistaan huolimatta, lokakuun jälkeen keskittyi ja lujittui. Tämä kaikki antaa sekä rakennustyölle käytännöllisen pohjan että myös välttämättömiä kokemuksia järjestelytyötä varten. Ja tähän katsoen eivät uudet ja järjesteillä olevat tekstiili-, nahka- y.m. teollisuuksien monopolisoinnit enää suinkaan ole vain paperilla.

Jaon säännöstelyn lähtökohtana olivat, toiselta puolen, yhä voimistuneet elintarvejärjestöt ja huomattavasti kehittyneet osuuskunnat.

Mutta edelleen. Minkälaiset ovat järjestelevät työvoimat, mitkä vallassaoleva luokka, köyhälistö, omistaa? Ennen kaikkea on kysymys teknillisistä järjestäjistä (insinööreistä, tekniikoista y.m.). Venäjällä on teknillisiä voimia tyydyttävästi, ja voidaan niitä nopeasti lisätä sen laajan sivistystyön avulla, joka jo on alulla (laajana teknillisenä opetuksena) vallankumouksen puhdistamalla perustalla. Suuri osa insinöörejä ja tekniikoita on vihamielinen köyhälistölle; mutta eipä sitä poliittista sympatiaa voikaan paljoa odottaa näiden finanssikapitaalın kasvattien ja ent. palvelijain puolelta. Riittää, kun tekevät työtä rahasta ja kun vain tarjonta vastaisi kysyntää. Ja siinä suhteessa, toistakaamme, on tilanne tyydyttävä.

¹⁾ *Tsiporovitsh*. Syndikaatit ja trustit Venäjällä (v. 1918); *Siff*: Ulkomainen kapitaali Venäjän vuoriteollisuudessa (Pietari, v. 1917).

Paljon vakavampi on kysymys aatteellisista järjestelijöistä. Sellainen on likeisessä suhteessa työväenluokan kehitystasoon. Venäjän työväenluokan «takapajulla oloa» selvästi ja tietoisesti liioittelevat vastavallankumoukselliset sosialistit. Venäläinen työläinen on yhtä takapajulla oleva tai yhtä valistunut kuin on Venäjän teollisuus. Eikä Venäjän teollisuus ole niinkään takapajulla.

Mutta Venäjän köyhälistön luokkakehitys on käynyt nopeammin kuin teollisuuden kehitys. Pitkät vallankumouksellisen taistelun vuodet antoivat Venäjän köyhälistölle suuren luokkayhteistunnon, huomattavan yhteiskunnallisen liikkuvaisuuden ja yhä kohoavan sivistyksen. Ne panivat työläisjoukosta nousemaan suuren määrän ymmärtäväisiä ja intelligenttejä työläisiä, ja kouluna olivat vankilat ja valistuneiden vallankumousesittelijain opetus. Venäjän proletariaatin johtava joukko ei jää jällelle ranskalaisesta, englantilaisesta, eipä saksalaisestakaan. Saksassa on työväen joukko valistuneempi, mutta se ei merkitse sitä, että se voisi silti luoda huomattavasti enemmän aktiivisia järjestäjiä. Ja sitäpaitsi on Venäjän proletariaatilla, nuorena luokkana, sitä enemmän yhteiskunnallista tarmoa, joka edistää järjestävien kykyjen esiintymistä ja nopeata uuden yhteiskunnallisen kokemuksen omaksumista.

Jos siis kysytään, onko työväenluokalla käytettävissään kyllin yhteiskunnallista energiaa ja riittävän laaja sisäinen pohja sosialistiselle rakennustyölle, on vastaus myöntävä. Mutta jos kysytään, onko luokkavoimien suhde ja poliittinen tilanne tähän työhön nähden täysin suotuisa, on vastaus ehdollinen. Mitä tulee ennen hallinneen luokan vastustusvoimaan, on se jotenkin mitätön. Koko köyhemmän talonpoikaissäestön etu on proletariaatin luokkadiktatuurin kannalla, se kun on heille antanut maan. Mikäli maiden valtaus on johtanut jakoon, ei se jako ole läheskään vielä päättynyt, ja tilanherrain maiden jaon jälkeen tulee kysymys suurtalonpoikien (kulakkien) maiden jaosta. Eikä tämä voi loppua vielä pitkään aikoihin vallitsevien taloudellisten ja poliittisten olojen takia, mutta ei ole myöskään pelkoa siitä, että uudelleen muodostuisi suuromistajia. Mitä tulee vastavallankumousuhkaan talonpoikien taholta, on se seikka täysin tyydyttävällä kannalla.

Aivan toisin on ulkovaltojen miehittämispyrkimyksien laita. Ne järjestävät ja keinotekoisesti elvyttävät vastavallankumouksellisia voimia. Ne kymmenkertaistuttavat sekaannusta säilyneellä Neuvosto-Venäjällä, eristäen sen leivästä, raaka- ja polttoaineiden lähteistä. Sosialistinen rakennustyö voi jatkaa

ensimmäistä toimintaansa — ylläpitää olevaa tuotantoperustaa — vain siinä tapauksessa, että sen rakennustyön toiminta-alana on koko Venäjän maa, ja että vieraat imperialistit tulevat poisajetuiksi, antamasta apua vastavallankumouksellisille. Rakentaminen on yhdistettävä yhä laajempaan taisteluun kaikkien maiden ja kaikkien luokkavihollisia vastaan.

Mutta voiko tällaisiin lähitulevaisuuden näköaloihin nähdessä ollenkaan alkaa sosialismin rakennustyötä. Ei vain voi, vaan se on välttämätöntä, kieltämätöntä. Tuotannonvälineiden riittämättömyys, pakko lisätä sotilaallista voimaa, vei finanssikapitalismin valtiokapitalismiin. Tuotannon ja jaon välineiden mitä suurin riittämättömyys, kieltämättömät taistelut eri rintamilla vihollista, ulkolaisia imperialisteja ja näiden kätyreitä vastaan vaatii mitä tarkinta tuotannon, jaon ja kulutuksen järjestelyä. Kesäkuun 28 p:n dekreetin perusteella tapahtuva laaja kansallistuttaminen ja elintarvejoukkojen muodostaminen ovat juuri tällaisia järjestelytoimia, ja samalla ne ovat vastavallankumouksellisten voimien hävittämiskeinona «selkäpuolella». Mitä vähemmän on hallussamme teknillisiä välineitä, polttoainetta, raaka-ainetta, leipää, mitä vähemmän niiden määrä vastaa neuvostovallan tarvetta, sitä enemmän vaaditaan diktatuuria, niiden järkipäätä käyttöä. Mutta tällaista on juuri köyhälistön diktatuuri, sosialistinen rakennustyö, omaisuuserotuksien poistaminen ja tuotannon, jaon ja kulutuksen yhteiskunnallinen järjestäminen. Ja siksi juuri, enemmän kuin koskaan ennen, on tämä «nurkkamestari-kommunismi» tarpeen.

Neuvostovallalle on se tärkeä siksi, että kestäisi vihollistensa iskun. Ja silloin kun alkaa uudestiluova työ koko Venäjää käsittävässä mittakaavassa, on se tarpeen säilyttämään sitä (kylläkin ahdasta ja riittämätöntä) yleisvenäläisen tuotannon pohjaa, joka syntyi sodan lopulla.

Juuri siksi, että Venäjän teollisuus, koko sen talous voisivat elättää ja palvella Venäjän asukkaita, on sosialistisen rakennustyön viimeinen edellytys välttämätön. On tärkeätä saada apua ulkoa, apua kansainväliseltä sosialismilta. Sosialistinen rakennustyö jättää paikallisen, kansallisen, «nurkkamestari»-muotonsa vasta silloin, kun se muodostuu niveleksi kansainvälisen sosialismin rakennustyössä. Tätä totuutta eivät Venäjän kommunistit koskaan ole unohtaneet, vaikkakaan he eivät ole pelänneet alkaa tätä rakennusta rakentamaan yksinkin.

He eivät ole pelänneet tätä siksi, että vallankumous ei

odota, hajaannus ei odota, rakennustyö ei odota. Oli pakko alkaa luoda sosialismia epätäydellisessä, osittain «nurkkakuntaisessa» muodossa täkäläisten olojen vallitessa. Vain nämä sosialistisen rakennustyön ensi askeleet pelastavat yhteiskunnan hajaantumisesta, vahvistavat sisäistä vallankumousta; vapauttavat kansanjoukkojen järjestely- ja sivistyspyrkimyksiä, vahvistavat siten itse sitä rakennustyötä, herättävät vallankumousta Euroopassa, missä se vasta kyttee, ja valmistavat veljelliseksi avuksi kansainväliselle köyhälistölle jo kynnetyn maaperän.

Ja siksi verkalleen, varovasti, kansalaissodan tulella, astuvat ennen sorretut luokat uuden yhteiskunnan luomistietä. Ja huolimatta lyödyn porvariston kapinoista, huolimatta taloudellisesta hajaannuksesta ja nälästä, kansalaissodasta, huolimatta muka prolettaarisista riveistä lähteneiden kavaltajien homista, työväenluokka jo oppii ohjaamaan tuotantoa, kuljetta- maan tavaroita paikasta toiseen ja, epäilemättä, hoitamaan elintarvekoneistoa.

Odottamatta «edellytysten kypsymistä», mutta vakavasti uskoen Länestä tulevaan apuun, se laskee sosialismin suuren rakennuksen peruskiviä. Ja se on varmasti oikeassa.

II LUKU.

Kommunismiin siirtymisen välikausi.

I.

Sosialistinen vallankumous avaa tien sosialismiin, alkaa rakentaa sosialismia. Mutta vaikka sosialismia ei yhteiskunnallisen muutoksen enteiden keskinäisen suhtautumisen takia, josta jo ylempänä mainittiin, tarjotakaan valmiina työväelle, erittäinkin ellemme voi heti siirtyä kehittyneeseen kommunismiin, niin voitaneeko kysyä, mitkä seikat muodostavat tämän sosialismiin siirtymisen välikauden? Kysymys näistä siirtymismuodoista on sängen tärkeä valistumattomassa Venäjän maassa, mikä ei läpikäynyt kokonaisuudessaan valtiokapitalismin koulua. Ja erittäin tärkeätä on määritellä, millainen on ensimmäinen, alkusiirtymismuoto, se, jossa nyt olemme. Tähän kysymykseen on annettu useampia vastauksia. Toukokuun alussa v. 1918 тов. Lenin, välttämättä muuten täysin varman mielipiteen lausumista, osoitti, että *valtiokapitalismi* (jota vastaan silloin kirjoiteltiin ai-

kakauslehti «Kommunistissa») proletaarisen diktatuurin ohjaamana olisi askele eteenpäin ja että sillä Kerenskinkin aikana oli tällainen progressiivinen luonne. Vähän ennemmin тов. J. Borkhoff kirjoitti «Vjestnik Metallista» lehdessä, että proletariaatin päätehtävä Venäjällä on muodostaa, vastoin porvariston tahtoakin, «kehittyneen kapitalismin systeemi, jonka yhteydessä on valtion taholta tapahtuva tuotannon järjestely».

Samallaista katsantokantaa puolusti тов. A. Losovski. Edellyttäen, että lokakuun vallankumous ei ollut sosialistinen, oli hän sitä mieltä, että neuvostovalta, tuo vallankumouksellisen demokratian äärimäinen vasen sivusta, toteuttaa objektiivisesti maaorjuuden jätteen hävittämisen ja raivaa tien talonpoikaismokratialle. Ja siksi täytyy taloudellisten reformien rajottua valtion toimeenpanemaan säännöstelyyn ja «työväen kontrolliin, joka on esisocialistisen kauden historiallinen välttämättömyys». Losovskin tunnuslause käy siis jotenkin yhteen bolshevismilla ennen lokakuuta olleen tunnuslauseen kanssa: «työväen kontrolli, pankkien ja teollisuuden pääalojen kansallistuttaminen.»

Näiden katsantokantojen vastapainoksi esittivät vasemmistobolshevikit «proletaarisen sosialismin rakentamisen työväen luokkatehtävänä», ja tunnuslauseen «sosialismiin tuotannon sosialisoinnin kautta.»

Viime aikoina, тов. Leninin puheiden jälkeen neuvostojen 5:nnessä kongressissa, missä hän oli «socialismin rakentamisen» kannalla, jolle hän kehoitti itse työläisjoukkoja, on kysymys valtiokapitalismista Venäjällä poistunut näyttämöltä. Dekreetillä 28 p:ltä kesäkuuta v. 1918 julistettiin (tosin aluksi vain periaatteellisesti) kaikkien suurliikkeiden joukkokansallistuttaminen.

Mutta kuitenkin selvittääksemme kysymystä, tarkastamme, voivatko valtiokapitalismi ja työväen kontrollisysteemi olla socialismiin siirtymisen asteina proletaarisen diktatuurin vallitessa.

Ylempänä määrittelimme lyhyesti, mitä on valtiokapitalismi. Siitä käy selville, että valtiokapitalismi on finanssikapitalismin korkein, kehittynein muoto. Tämä on määrätty historiallinen kategoria, s.o. kapitalistisen talouden määrätty muoto, mikä on yhtenä asteina sen historiallisessa kehityksessä. Tämä ei ole uusimpien talousmuotojen jonkin yleisen piirteen sovittu nimitys, esim. valtion toimesta yleensä tapahtuvan kapitalistisen talouden säännöstelyn nimitys. Näin, ja ainoastaan näin, on käsitetty valtiokapitalismi kansainvälisessä marxilaiskirjallisuudessa. Eikä siis saa puhua valtiokapitalismista, jos tarkoitetaan

proletaarisen vallan puolelta tapahtuvaa kapitalistisen tuotannon säännöstelyä. Valtiokapitalismi on mahdollinen yhdistää vain porvarilliseen diktatuuriin valtion ja trustien yhteyden pohjalla.

Monet käsittävät valtiokapitalismin vielä toisellakin tavalla väärin. Valtiokapitalismi, ajattelevat useat, on sellainen järjestys, jonka vallitessa ainoana kapitalistina on valtio, jolloin kaikki on kansallistutettu, eikä siis ole porvaristoakaan. Tämä ei kuitenkaan vielä ole täydellistä socialismia, koska valtio on «palkkaajana» ja työväki saa työpalkkaa, mutta tämä on väliaikainen socialismiin siirtymisen järjestys, joka perustuu työväen ja sen luokkaliittolaisten valtaan. Se, mitä tässä kutsutaan «valtiokapitalismiksi», ei ole muuta kuin *valtiosocialismia*. Monet porvarilliset oppineet ja sosialismin ja työväen «kannattajat» (Rodbertus, Menger ja muut) ovat koettaneet luoda socialistisen valtion muodossa olevaa socialistista yhteiskuntaihannetta.

Tuotantovälineiden omistajana heillä esiintyy luokkien ulkopuolella oleva valtio. Palkkatyötä ei poisteta, mutta työnantajana on valtio, joka kokonaisuudessaan säilytetään. Proletariaatti luokkana myös säilytetään. Muutamat näistä teoreetikoista säilyttävät «siirtymiskaudeksi» vielä yksityisomistajainkin luokan, mutta nämä omistajat joutuvat luokkien ulkopuolella olevan valtion kontrollin alaisiksi ja sen palvelukseen. Vaihdetuaan tämän opin pikkurahoiksi alkoivat porvarilliset kirjailijat (ja sodan aikana myöskin herrat sosialipatriootit) kutsua valtiokapitalismiksi pienintäkin kontrollia ja jokaista liikkeen siirtymistä kapitalistisen valtion huostaan (rautateiden kansallistuttaminen, valtion hiilikaivokset Preussissa j.n.e.).

Mikäli Rodbertuksen y.m. socialismissa säilyy omistava luokka, sikäli on selvää, että tässä on kysymys valtiokapitalismista, joka on toteutettu sodan aikana. Mikäli sosialistinen valtio tunnustetaan luokkien ulkopuolella, mutta samalla työväenluokan yläpuolella olevaksi, sikäli on tämä valtiosocialismi suorastaan porvarillinen utopia, joka koettaa syrjäyttää luokkataistelun ja köyhälistön diktatuurin.

Mutta valtiosocialismi ei ole vain teoreettinen mietelmä ja porvarillinen utopia. Se voi olla ja se tulee olemaan historiallinen socialismiin siirtymisen väliaste. Tässä merkityksessä on «valtiosocialismilla» aivan toinen merkitys kuin minkä sille antoivat porvarilliset kynäilijät. Jos maassa, missä on laaja valtiokapitalismi, valta joutuu työväenluokan käsiin (esim. Saksassa), silloin voidaan sitä hallitusjärjestelmää, joka silloin muodostuu, nimittää valtiosocialismiksi. Valtiokapitalismin aikana olivat

tuotanto, järjestely, kulutus ja työvoiman käyttäminen valtiotrustin johdon ja vallan alaisina.

Talous oli keskitetty ja ohjattiin sitä keskuksista, joissa istuivat pankkiirit, kapitalistit ja suurtilalliset sekä näiden asettamat virkamiehet. Proletariaatti ottaa haltuunsa tämän koneiston, tulee valtaan. Ensi aluksi syntyy luokkavaltio (selvemmin sanoen luokkavaltiovalta) (eikä suinkaan luokkien ulkopuolella oleva valtio), missä valtaa pitää köyhälistö. Työn jako ja työpalkkamuoto jäävät ennalleen. Meillä on valtiososialismi historiallisena kategoriana, historiallisena väliasteena siirryttäessä kommunismiin, s.o. sellaiseen järjestykseen, jonka vallitessa ei ole valtiota, valtaa, työnjakoa, työpalkan eri muotoja, työpakkoa.

Joka sekoittaa valtiokapitalismin valtiososialismiin olettaen, että ensiksi mainittu on sellainen järjestys, jonka vallitessa valtio on ainoa omistaja, erehtyy kaksinkertaisesti. Valtiokapitalismi on sellainen järjestys, että *kapitalistit hallitsevat valtiota*, eikä suinkaan valtio ole ainoa kapitalisti. Valtio ei voi olla «ainoa kapitalisti», se voi olla vain *ainoa tuotantovälineiden omistaja*. Kun vaan Saksassa köyhälistö ottaa vallan käsiinsä, häviää heti pääoma, sillä pääoma on arvo, mikä tuottaa lisäarvoa; mutta lisäarvon tuotanto häviää valtiososialismin esiintyessä; jää vain jäljelle lisätyö ja lisätuotteet, joita käytetään yleishyödyllisten laitosten ylläpitämiseen ja tuotannon edelleen laajentamiseen.

2.

Mutta palatkaamme siihen kysymykseen, voiko valtiokapitalismi olla olemassa työväendiktatuurin aikana ja olla sosialistisen kehityksen ensi nivelenä. Toisin sanoen, voiko olla olemassa «parannettu» (ei saksalaismallinen) valtiokapitalismi, jossa: 1) säilyy kolme neljänestä kapitalistisesta omistuksesta, 2) valtio säännöstelee kapitalistisen talouden, mutta 3) valtiovalta on työväenluokan ja maalaisköyhälistön käsissä, on olemassa kaupunki- ja maalaisköyhälistön diktatuuri.

Tällaista katsantokantaa puolusti, tosin riittämättömän määritellysti ja johdonmukaisesti, jonkun aikaa тов. Ленин¹⁾. «Proletariaatin johdon alainen työmme tuotannon ja tuotteiden jaon yleiskansallisen tilaston ja kontrollin järjestämiseksi on jäänyt paljon jäljelle työstämme, jonka tarkoituksena on riistä-

¹⁾ »Pravda«, 1918, N:o 83, »Neuvostovallan nykyhetken tehtävät.«

jään välitön pakkoluovuttaminen». Nyt täytyy tarmolla tarttua tehtävän ensimmäiseen osaan ja jättää hyökkäys kapitaalia vastaan toistaiseksi. Tämä ei merkitse sitä, että me kokonaan luovumme pakkoluovutustyöstä¹⁾, vaan sitä, että sen toimeenpanoa on viivytettävä.

Selvemmin sanoen: jos tähän saakka on pakkoluovutettu (kansallistutettu) korkeintaan 15—20 % osakepääomasta, on meidän toistaiseksi tähän pysähdyttävä; saatettava kuntoon tuotannon ja jaon *tilasto ja kontrolli* (ja, lisäämme, myöskin säännöstely), mutta toistaiseksi jätettävä koskemattomaksi loput 80—85 %. Väliaikaisena ohimenomuotona on meillä tässä «parannettu» valtiokapitalismi, joka тов. Leninistäkin jonkin aikaa näytti mahdolliselta.

Mutta onko se todellisuudessa mahdollinen sosialistisen kehityksen asteena? Katsomme ensin kysymyksen *järjestelyteknillistä* puolta. Meillä on edessämme kaksi luokkaa, toistensa veriviholliset, porvaristo ja köyhälistö. Ne eivät ole toistensa vihollisia vain yleensä, vaan koettaa nyt toinen tuhota toista luokkana; toinen odottaa sosialistista vallankumousta, kaikin tavoin elvyttää sitä, toinen tekee parhaansa tukahuttaakseen sen. Onko sellaisten olosuhteitten vallitessa mahdollista, että toinen omistaa ja hallitsee, toinen vain tekee laskelmia, kontroleeraa ja järjestee? Tällaiselle kaksinaisen ristiriidan pohjalle ei tietenkään voi rakentaa järjestelyn, tilaston ja kontrollin systeemiä. Valtiokapitalismin oli mahdollista tulla tuotantovälineiden ja kulutuksen kapitalistisen hoidon parhaaksi systeemiksi siksi, että yhdeltä puolen tilasto, kontrolli, järjestely, ja toiselta puolen omistusoikeus ja sen käyttö, olivat *yhden ainoan* luokan, vahvan luokkavallan, käsissä. Valtiokapitalismi ei ole ainoastaan *porvarillista* «tilastoa ja kontrollia»: se on sitäpaitsi yhteiskunnallisten suhteiden muuttamista, joka perustuu pääoman keskittymiseen. On itsestään selvää, että proletariaatin «tilaston ja kontrollin» voi laatia ja asettaa ainoastaan silloin, kun tuotannon suhteet tulevat järjestetyiksi niin, että koko talouskoneistoa hoidetaan yhdestä keskuksesta, ja köyhälistölle siirtyy tuotantovälineiden omistus ja niiden hallinto.

Tilaston ja kontrollin vakavan toimeenpanemisen edellytyksenä on, että yhtenäinen, yhteiskunnallinen voima hoitaa laitoksia. Silloin tämä voima on oikeassa vuorovaikutuksessa kontroleeraavan kanssa ja voidaan saada aikaan yhteinen työ-

¹⁾ »Ei voi olla puhuttakaan siitä, että lakkaisimme pääomaa edelleenkin pakkoluovuttamasta« (samassa kirjoituksessa).

pohja. Silloin kontrolli asiallisesti luottaa hallintoon, voi rajoitua omaan välittömään tehtäväänsä eikä jarruta *hallintoa* ¹⁾.

Luokkavihollisten kesken, ainakaan kansalaissodan aikana, ei tällaisesta vuorovaikutuksesta voi olla puhuttakaan. Tässä suhteessa on työväen kontrollista saatu kokemus varsin opettava. Ylen harvoin syntyy työväen kontrollielinten ja kapitalistien välillä yhteistoimintaa (mutta melkein aina kun aletaan yhdessä kapitalistin kanssa *hallita* tehden myönnytyksiä «laitoksen eduksi» ja luopuen luokka-asemasta). Useimmissa tapauksissa työläiset syrjäyttävät isännät ja alkavat itse hallita liikkeitä, olematta tähän oikeutettuja. (Kuten seuraavassa tulemme selittämään, oli työväen «kontrolli» meillä alunpitäen todellisuudessa kapitalistien holhousta työväen puolelta). Tästä on seurauksena se, että he eivät voi kunnollisesti hankkia laitokselle poltto- eikä raaka-aineita y.m. Sängen usein syntyy kapitalistisen hallinnon ja työväen kontrollin välillä oikea sota, mikä vie siihen, että toiminta loppuu ja tehdas joutuu seisomaan (kuvaava esim. — Langensippenin tehdas Pietarissa).

¹⁾ Kaikki kontrolli koetetaan tavallisesti tehdä *riippumattomaksi* niistä toimeenpanevista elimistä, joita se kontrolloi. Mutta olisi mitä suurin erehdys ajatella, ettei se tämän vuoksi ole toimeenpanevien elinten kanssa yhtenäinen voima, vaan vieläpä niille vihamielinenkin. Ja varsin erehdyksellistä on ajatella, että kontrolli voidaan järjestää sen ollessa erilaistyyppinen ja vihamielinen. Oikean kontrollisysteemin edellytyksenä, päinvastoin, on hallinto- ja kontrollielinten periaatteellinen yhtäläisyys ja niiden molemminpuolinen vuorovaikutus. Ne ovat työnjaon yhtenäisen systeemin kaksi niveltä.

Tähän on vielä lisättävä, että kaikki »tilaston ja kontrollin« käsitteestä kirjoittavat ja puhuvat tiedottomasti sisällyttävät siihen myöskin *säännöstelyn*. Kontrolli on ainoastaan hallintoelimien toimien laillisuuden ja tunnollisuuden tarkastelua. Säännöstely taas on samaa kuin antaa niiden suorittavaksi määrättyjä tehtäviä, se on hallintoelimien puutteellisesti kehittyneitä hoitoa. On selvää, että erikaltaiset ja toisilleen vihamieliset voimat voivat suorittaa säännöstelyä ja välitöntä hallintoa vielä vähemmän kuin kontrolloeraamista (sanon tarkkaa merkitystä käyttäen). Säännöstelyelimiin nähden ei myöskään saa viitata niiden *riippumattomuuden* välttämättömyyteen; aivan päinvastoin: säännöstelyelinten tulee olla läheisessä yhteydessä hallintoelimien kanssa, edellisten tulee alistaa alaisikseen jälkimäiset.

Vielä selvemmäksi tulee kysymys, jos tarkastamme sitä ekonoomiselta puolen. Kapitalismi ja porvaristo luokkana eivät voi olla olemassa, edellyttäen, että talouden järjestely on köyhälistön hallussa.

Lisäarvon lähteen, työn, riistämiseen perustuva lisäarvon tuotanto on pääoman yksinvallan, kapitalistin rajattoman käskyvallan edellytyksenä tuotantoprosessissa.

Ne tämän vallan rajoitukset, joita työväki pusertaa kapitalisteilta (esim. normaalityöpäivä) koskevat vain työläisen oikeuksien suojelemista työvoiman myyjänä, tavaran omistajana. Porvarillisen tavaranomistuksen kannalta katsoen on työläisellä täysi syy vaatia, ettei hänen ainoaa tavaraansa — työvoimaa — käytetä rosvoamalla ja ettei se kuluisi loppuun ennen aikaisesti ¹⁾. Tällaiset rajoitukset mahtuvat hyvin kapitalismin puitteisiin. Mutta näitä rajoituksia pannaankin toimeen porvarillisten lakien muodossa ja niitä suojelevat porvariston virkamiehet. Kaikki muut pääoman käskyvallan rajoitukset voivat olla vain itserajoituksia ja sellaisina ne esiintyvät valtiokapitalismissa: muutenhan pääoma kadottaisi itseliikkuvan ja itseuudistuvan arvon luonteensa. Ainoastaan oma, samansukuisen luokan valta voi sekaantua kapitalistisen talouden kaikkein pyhimpiin, — asiain «finanssipuoleen», tuotantosuunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen. Vain se osaa noudattaa kapitalistista salakähmäisyyttä ja toimia kyllin varovasti. Työläisiä tutustetaan näihin salaisuuksiin ja pyhiin toimituksiin joko tehden heitä (yksityisissä liikkeissä) «osallisiksi liikeyritykseen», samalla heitä siveellisesti turmellen ja pettären, tahi järjestäen vain tyhjiä valhekoristeita. Ja jos tov. Losovski ajatteli, että olisi mahdollista, ei ainoastaan «liikkeenomistaja-itsevaltiuden» lopettaminen «työehtoihin» nähden, vaan vieläpä itse kapitalistiseen «tuotannon ja vaihdon koneistoon» saada «perustuslaillisia takeita» työväenjärjestöjä varten, niin hän nähtävästi luotti luokkien sovintoon, rakensi pikkuporvarillisen sopimus-utopian.

Mutta valtiokapitalismi on työväen diktatuurin aikana muodottomuus *poliittiseltakin* puolen. Ellei työväki tahdo ottaa haltuunsa tuotantovälineiden omistusta ja niiden järjestettyä käyttämistä, niin se itse tuhoaa poliittisen herruutensa. Poliitik-

¹⁾ Katso mainiota »keskustelu«-esimerkkiä tästä kysymyksestä kapitalistin ja työmiehen välillä, kun työmies kunnan tavaranomistajana puolustaa oikeuksiaan: »Pääoma«, I, 194—5 (8:s luku).

ka perustuu ekonomiaan, ja se, jonka hallussa on käskyvalta tuotantoon nähden, ottaa ennemmin tai myöhemmin käsiinsä myöskin poliittisen vallan. Kapitalistin taloudellinen käskyvalta on rahan ja samalla ihmisten aineellisen tilan vallassaan pitoa; jolla rahaa on, se voi ohjata poliittisia virtauksia, voi jarruttaa köyhälistön vallan toimintaa ja sitä kannattavien luokkien työtä. Niinkauan kuin Rjabushinski ja Meshtsherskit hallitsevat pankkeja ja tehtaita, on heillä rahoja järjestää valkokaartilaisjoukkoja, olla yhteydessä ulkomaalaisten anastajien kanssa, huomaamatta saattaa tuotanto sekasortoon, työntää työläiset toinen toisensa kimppuun j.n.e. Kansalaissodan palossa on sangen vaarallista jättää tällaiset politiikan vaikuttimet heidän käytettäväkseen.

Jos köyhälistön tehtävä rajoitetaan poliittisen vallan pitoon tilaston tekemisineen, kontroleineen ja kapitalistisen talouden säännöstelyineen, merkitsee se köyhälistön diktatuurin tekemistä lyhytaikaiseksi sekä johtavaksi vain «maaorjuuden jätteiden hävittämiseen ja tien raivaamiseen talonpoikaismokratialle» (Losovski) ja, lisäämme me, varsinaiseen valtiokapitalismiin. Tällaisen päämäärän asettivat (valtiokapitalismi tietenkin poisluettuna) vuosina 1905—7 bolshevikit sille väliaikaiselle köyhälistö-talonpoikaismokratialle, josta silloin oli puhe. Mutta meidän puhuimme silloin porvarillisdemokratiasesta vallankumouksesta eikä sosialistisesta. Jos me nyt teemme sosialistisen vallankumouksen, jos meillä nyt on köyhälistön diktatuuri, jota kannattavat vain köyhimmät talonpojat, niin ei voi olla puhettakaan valtiokapitalismista, vaikkapa se olisi «parannetuakin».

3.

Pysähdymme vielä erityisesti *työväen kontrolliin*. Entinen bolshevikki, nykyään «vasemmisto-internatsionalisti», тов. Losovski, pitää sitä siirtymismuotona, mikä vastaa *esisosialistista* aikakautta, s.o. aikaa, mikä on sosialistisen vallankumouksen edellä. Hän on sitä mieltä, että me elämme juuri sellaista aikaa ja että sosialistista vallankumousta ei meillä vielä ole ollut. Tämän yhteydessä on mielenkiintoista selvittää: 1) Mikä ajatus sisältyi bolshevikien tunnuslauseeseen *työväen kontrollista*, silloin kun tämä tunnuslause esitettiin, ja 2) minkälaisen todellisen merkityksen työväen kontrolli sai sosialistisen vallankumouksen jälkeen.

Työväen kontrolli oli yksi niistä lokakuun edellisen kauden väliaikaisista tunnuslauseista, jotka eivät olleet kyllin joh-

donmukaisia eivätkä liioin hyvin käyneet yhteen muiden, johdonmukaisempien tunnuslauseiden kanssa.

Lokakuun vallankumouksen edellä (ja osittain sen jälkeenkin) me yhdeltä puolen puhuimme työläisten ja talonpoikaismokratian diktatuurista ja vallansiirtymisestä neuvostoille ja toiselta puolen vaadimme *Perustavan Kokouksen* viipymätöntä kokoonantumista. Tässä on silminnähtävä epäjohdonmukaisuus. Ollen johdonmukaisia kommunisteja ja ymmärtäen, että yleisen rauhan ja kaikenlaisen kansallisen sorron poistamisen voi tuoda mukanaan vain kansainvälinen vallankumous ja proletariaatin diktatuuri, me samalla kertaa jatkoimme puhetta «kansanvaltaisesta rauhasta ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia kansojen itsemääräämisoikeuden perusteella» j.n.e.

Itse asiassa työväen kontrolli yhdessä pankkien ja suurteollisuuden pääalojen kansallistuttamisen kanssa tuli sen tuotannon ja jaon *valtion kontrollin* tilalle, josta menshevikit ja sosialistivallankumoukselliset puhuivat (mutta jota he tietystikään eivät toteuttaneet).

Kokonaan säilyttäen kapitalismin oikeisto-«sosialistit» halusivat asettaa sen «kansanvaltaisen» valtion kontrollin alaiseksi; he uneksivat jonkinlaisesta «kansanvaltaisesta» valtiokapitalismista. Bolshevikit esittivät vastapainoksi tunnuslauseen *luokkakontrollista paljastaakseen* näiden «haaveiden» epäjohdonmukaisuuden ja ulkokultaisuuden.

Mutta jos kysymme, minkälaiseksi puolueemme ennen lokak. 25 päivää oli ajatellut työväen kontrollin *systeemin* kokonaisuudessaan, ja millaisen talousjärjestyksen pohjalle se aiottiin rakentaa, niin emme mistään löydä selvää vastausta.

Suuren historiallisen palveluksen teki тов. Lenin, kun hän jo toisena päivänä lokakuun vallankumouksen jälkeen arvosteli vallankumouksen sosialistiseksi, ja kävi taistelua ennen lokakuuta esitettyjen epäjohdonmukaisten ja erilaisten tunnuslauseitten muuttamisen puolesta *johdonmukais-sosialistiseksi*. Sillä vaikka vallan siirtyminen työmiesten, sotamiesten ja talonpoikain edustajain neuvostoille, alkujaan (ennen köyhälistökomiteain muodostamista ja vasemmisto-es-erräin hallituksesta luopumista) merkitsikin työläisten ja *koko* talonpoikaiston (pait-si maalaisporhujen) diktatuuria, ei tällainen diktatuuri missään tapauksessa voinut olla pitkäaikainen ja muodostaa erikoista päättynyttä kehityskautta. Pitkin aikaansa se vähitellen muodostui proletaarien ja puoliproletaarien diktatuuriksi, jotka koko ajan olivat olleet hallitsevana päävoimana. Perusteeltaan oli sen luonne sosialistinen.

Tällainen asiointila vei nopeasti häviöön työväenkontrollin aatteen tuotannon järjestelysysteeminä. Tämä häviö ilmeni selvästi seuraavalla tavalla:

Melkein samaan aikaan perustettiin: 1) Työväen kontrollin pääneuvosto ja 2) Korkein Kansantalouseluoneuvosto. Viimeksi mainittuun kuului edustajia työväen kontrollin pääneuvostosta ja eri virastojen edustajia. On selvä asia, että jos kaksi virastoa rakenteeltaan ovat samankaltaiset, jää niistä olemaan se, mikä paremmin vastaa ajan vaatimuksia. Eloon jäi Korkein Kansantalouseluoneuvosto. Työväen kontrollin pääneuvostolla oli vain yksi istunto, jonka jälkeen se hajosi, antaen kaikki työtehtävänsä K. K. N:lle. Mutta jos voitto olisi sattunut Työväen kontrollin pääneuvostolle, olisi K. K. N. päinvastoin muuttanut kontrollineuvoston saamaksi yksinkertaiseksi lahejaksi.

Korkein Kansantalouseluoneuvosto oli *socialistisen* rakenteen ja kansantalouden *socialistisen hallinnon* elin ja siksi se nielikin työväen *kontrollineuvoston*, joka oli perustettu vain *kapitalistisen* talouden säilymisen varalta ja ainoastaan sen säännöstelyä ja sen johtajain töiden tarkastamista varten.

4.

Toiselta puolen *socialistinen* vallankumous vain hiljalleen otti haltuunsa teollisuustuotantoverkon eri haarat. Mitä luottoon ja rahankäyttöön tulee, riittää jonkun kymmenen pankin kansallistuttaminen, jotta koko johto olisi käsissä. Aivan toisin on asiantilaa kapitalistiseen teollisuuteen nähden, jossa hallituselementtejä on tuhansittain ja jotka eivät ole riippuvaisia syndikaattikeskuksista. Sitäpaitsi ovat pankit «paperi-»kansallisuuslaitoksia. Niiden valtaaminen on helpompaa kuin teollisuushallintokeskusten, joidenka haltuunottaminen heti tuo mukanaan monimutkaisia teknillis-tuotannollisia tehtäviä.

Tästä käy selville miksi proletariaatin toimeenpanema tuotannon valtaaminen alussa ilmeni suurlaitosten ainoastaan jonkun *osan* täydellisen valtaamisen (kansallistuttamisen ja uusien hallintojen nimittämisen) muodossa; mutta jällellä oleviin osiin nähden oltiin pakotettuja säilyttämään entinen systeemi. Tässä oli kysymyksessä vain työväen luokkaholhouksen entisiin isäntiin nähden. Se eroaa tavallisesta holhouksesta vain siinä, että tässä «alaikäisyysajan» kuluessa eivät opi hallitsemaan holhotit, vaan holhoukset.

Sellainen holhouksen pantiin toimeen 14 p:nä marraskuuta v. 1917 valenimellä «työväen kontrolli». Tähän vanhaan käsitteeseen oli pantu aivan uusi sisältö. Tämä «kontrolli» ei tarkas-

tanut joidenkin normien tai ohjesääntöjen täyttämistä. Se tarkoitti, oliko omistajan ekonominen ja teknillinen toiminta *tarkoituksenmukaista*. Sillä oli oikeus muuttaa omistajan kaikki päätökset ja sanella hänelle pakollisesti noudatettavaksi omansa. Muodollisesti ei tämä ole kontrollia — vaan *holhousta*; sisällöltään ei se ole kontrollia, vaan *säännöstelyä*.¹⁾

Mutta samalla kertaa oli tämä holhousta ja säännöstelyä *yksityisten* työläisjärjestöjen taholta *yksityisissä* talouslaitoksissa. Koska järkipäisesti pyrittiin tuotannon *socialistisen* hallinnon muodostamiseen ja koska «työväen kontrolli» oli vain valmistava askel tähän hallintoon, ei siitä voinut tulla oikeata keskittävää systeemiä (siksi K. K. N. heti syrjäyttikin kontrollikeskuksen — tietoisesti kuolleen synnytetyn viraston). Ja mikäli työväen «holhouksen»-(kontrolli)-komiteain välttämätön muuttaminen varsinaiseksi hallinnoiksi myöhästyi, sikäli syntyi joukko kielteisiä ilmiöitä.

Yhdeltä puolen kapitalistin ja työläisten kaksinvalta johti joko sekasortoon tai muuttui työläisten yksinvaltakaksi ilman proletariaatin hallituksen tunnustamia valtuuksia ja oikeuksia.

Tästä tilanteesta työläiset alkoivat selviytyä hiljaisten, kenenkään laillistuttamien «kansallistuttamisten» kautta. Toiselta puolen sai työväen kontrolli *paikallisen* luonteen, rajoittui yksityisiin laitoksiin. Ja itse teossa ollen työläisten herruuden ilmentymänä yleensä, vei se siihen, että työläisjoukot alkoivat pitää itseään kysymyksessä olevien laitosten isäntinä. Tämä ei synnyttänyt ainoastaan «separatismia» ja «syndikalismia», vaan suorastaan pikkuporvarillisia omistaja-ajatuksia laitoksiin nähden.

Kaikessa tässä tuli näkyviin vastakohta vallankumouksen *socialistisen* pääpyrkimyksen ja sen alkuperäisten «siirtymis»-

1) Niin ollen on työväen kontrollin tunnuslauseen kohtalo aivan mielenkiintoinen: syntyessään oli se ehdollinen tunnuslause, joka oli laadittu vihollisen paljastamista tarkoittavaksi; kun sitä koetettiin toteuttaa systeiminä, joutui se häviöön; mutta sikäli kuin se toteutui, sai se aivan toisellaisen sisällön, kuin sille oli alkuun annettu; se tuli tosiasiallisesti epäkeskisen diktatuurin, eri työväenjärjestöjen yksityisiin kapitalisteihin nähden sovittaman holhouksen muodoksi. Lisäksi juuri siihen aikaan, kun nämä «työväen kontrollin» piirteet selvästi ilmenivät, yritetään sitä kuvailla ja perustella *kontrollisysteeminä*.

menettelytapojen välillä. Ilmeisesti olivat nämä sosialismin lapsentaudit parannettavissa vain tuotannon nopean kansallistuttamisen kautta, antaen aluksi laitosten hallinnoille yksinkertaisemman muodon ja nopeasti perustaen eri seuduille hallintoa yhdistäviä elimiä (pitäjien ja paikkakuntain kansantalousneuvostot).

Mutta minkälaisen sitten pitää työväen kontrollin toiminnan olla alkaneen sosialistisen vallankumouksen aikana? Sen pitää olla tuotannon yhteiskunnallisen säännöstelyn tukikohtana niissä laitoksissa (varsinkin keskisuurissa ja pienissä), joita ei vielä ole kansallistutettu. Se voi olla prolettaarisen «valtion» kontrollin apuelinsysteeminä yhteiskunnallistutetuissa laitoksissa. Sen pitää olla hyvin keskitetty, sen alavirastojen tehtävät, toiminta-ala ja valtuudet pitää olla tarkasti määrättyt, ja paikalliset ryhmät voivat olla vain keskusviraston (K. K. N.) paikallisia toimeenpanevia elimiä, jos «kontrollilla» tarkoitetaan tuotannon säännöstelyä; mutta valtion kontrollikomisariaatin elimiä, jos kysymys on väärinkäytösten ehkäisemisestä, s.o. *revision*ikontrollin toiminnasta.

Mutta ellei työväen kontrollin systeemi, tai «parannettu» valtiokapitalismi voi olla ensimmäisenä sosialistista kehitystä aloittavana väliasteena, niin mitkä sitten ovat nämä siirtymismuodot? Kysymys selvenee heti, jos ryhdymme tarkastamaan länsi-euroalaisia muotoja. Saksassa tulee valtiokapitalismin ja kommunismin välikauden muodostamaan valtiososialismi. Tämä on keskitetty yhteiskunnallinen talous, jota johtaa köyhälistön valtiovalta (kunnes tämä valta vähitellen kuolee).

Venäjä lokakuun vallankumouksen alkaessa oli kehityksessään ehtinyt vasta valtiokapitalismin alkuun. Ei edes finanssi-kapitalismi ehtinyt kehityksensä kukkuloille, ja niiden suhteiden jotenkin laajan kehittymisen rinnalla, jotka seurasivat sen heruutta, tapaamme vielä kehittymättömän kapitalismin aikakauden suhteita. Mitä tulee maatalouteen, niin siinäkin kapitalismi saavutti verraten huonoja tuloksia. Me emme voi siis kutsua nykyistä aikaa valtiososialismin ajaksi, koska valtiososialismi syntyy täydelleen vain silloin kun köyhälistön valta «kääntään» valtiokapitalismin systeemiin.

Alkuna sosialistiselle rakennustyölle Venäjällä on kehittymätön ja siksi pakosta keskittymätön valtiososialismi. Sosialistinen rakennustyö tulee meillä pyrkimään kehittyneeseen valtiososialismiin, s.o. yhteiskunnallisen tuotannon, monopolisoidun tuotteiden jaon ja työvoiman järkipärisen käytön keskitettyyn systeemiin. Kaikki nämä yleisen systeemin eri nivelet valmistuvat ja voimistuvat vähitellen, minkä vuoksi ensi alussa on teh-

tävä jommoisiakin poikkeuksia talouden hallinnon täydellisestä keskittämisestä. Tätä tulee vaatimaan usean teollisuusalan tuotannon riittämätön keskitys ja teollisuusyritysten hajanainen asema, maan äärettömään laajuuteen nähden. Pakosta tulee siihen johtamaan vielä yksityisomistusoikeuden säilyminen maaseudulla maataloustuotteisiin nähden ja maan sekä sen viljelykseen tarvittavien välineiden käyttö yhdyskunnallisena (vasemmisto-es-erräläisessä mielessä «sosialisoituna») eikä yhteiskunnallisena omaisuutena.

Nykyisen taloudellisen kehityskauden paras määrittely on: sosialismia rakentava työväen ja maalausköyhälistön taloudellinen diktatuuri. «Sosialisoimisen kautta kommunismiin» — sellainen on tehtävämme ja sellainen on hetken tunnuslause. Sen muuten jo on lausunut N. Bucharin, tosin vähän toisessa muodossa.

III LUKU.

Proletariaatin diktatuuri taloudellisella alalla.

I.

Siirtymiskausi Venäjällä on sosialismin rakentamista, mikä nojautuu proletariaatin ja maalausköyhälistön diktatuuriin. Mutta mitä konkreettisesti merkitsee: sosialismin rakentaminen? Minkälaisia ovat tämän rakennustyön perustehtävät, ohjelma?

Tarkastelemme ensin kysymystä yleisessä muodossa. Sosialistisen rakennustyön yleisiin tehtäviin (ja samalla kapitalismin hävittämiseen) kuuluu: 1) ottaa käsiin kapitalistisen talouden pääsolut, «strategiset kohdat»; 2) puhdistaa taloudellinen koneisto sen kaikista yhteiskunnalle hyödyttömistä osista ja siihen tarttuneista kasvannaisista¹⁾; samaan aikaan tämän

¹⁾ S. o. ensiksi, kaikista niistä, joiden tarkoitus on ylläpitää ja palvella erikoisesti kapitalistisia suhteita (kapitalistiset valvontajärjestöt tuotannossa, kapitalistien taisteluliiat j. n. e.); toiseksi, kaikista näennäisistä, keinotekoisista kerrostuksista (näennäinen kapitaali ja näennäiset arvot — korkopaperit, erikoisoikeudet, patentit — ja kaikki niiden kanssa yhteydessä olevat laitokset ja liikeoperatsioonit).

kanssa muodostaa se yhtenäiseksi, yhtäjaksoiseksi, suunnitelman mukaisesti ja tietoisesti yhteiskunnan hallitsemaksi koneistoksi, joka työskentelee yhteiskunnan tarkoin laskettujen tarpeiden tyydyttämiseksi.

Tässä työssä täytyy läpikäydä rengas renkaalta koko kapitalistisen talouden systeemi. Minkälaiset ovat sen peruserkaat? Kiertokulussaan kaikki kapitaali esiintyy kolmessa muodossa: raha-, tavara- ja liikekapitaalina, jonka mukaisesti kapitaalin uudistusprosessi jakaantuu tuotantoprosessiin ja kiertokulkuprosessiin. Tuotantoprosessia hallitsee erikoismuotoinen yhteiskunnallinen kapitaali — teollisuuskapitaali. Kiertokulkuprosessin alaisiksi kuuluvat raha-kauppakapitaali ja tavara-kauppakapitaali. Luotto- ja pankkisysteemin kehityksen mukana raha-kauppa- ja koronkiskomiskapitaalin nielee lainauskapitaali, tai, kuten Marx sitä toisin nimittää, krediittikapitaali, mikä yhä enemmän siirtyy pankkien määrättäväksi.

Sillä tavalla, lähtien yksityispääoman liikkeestä ja yhteiskunnallisen pääoman jakaantumisesta eri muotoihin, voimme huomata kolme pääoman liike- ja sijoituspiiriä: 1) luotto- ja rahaliike (lainauskapitaali, jota pankit hallitsevat ja jolle kiskovat korkoa), 2) tuotanto (teollisuuspääoma) ja 3) kauppa-liike (kauppapääoma)¹⁾. Mutta jos lähtee yhteiskunnallisen pääoman muodostumisesta, liikkeestä, saamme vielä täydentäviä piirejä, joiden kareihin tosin sarkyy yksilöllisten pääomain liike, mutta jotka välittömästi liittyvät tähän liikkeeseen ja joiden olemassaolo on sen edellytyksenä.

Yhteiskunnallisen pääoman uudestasentymisprosessi «sisältää sekä tuotannollisen kulutuksen (tuotannon välittömän prosessin) niine muodonmuutoksineen (aineelliselta näkökannalta — vaihtotoimituksineen), jotka muodostavat sitä varten välittävän renkaan (ihm. vermitteln), sekä myös yksityiskulutuksen yhdessä sitä välittävine muodonmuutoksineen ja vaihtotoimituksineen»²⁾.

¹⁾ Pääoman jakaminen eri muotoihin on jokseenkin ehdollista, sillä finassipääoman aikakaudella pankki- ja teollisuuspääoma kasvavat yhteen, mutta kauppapääoma (ennenkin ollut vain »liikepääoman agenttina« — Marx) alkaa lakata olemasta erikoismuunnoksena.

²⁾ Das Kapital, II, 325; harvennus tässä ja muissa tämän luvun sitaateissa on tämän kirjasen tekijän.

Tämä merkitsee ennen kaikkea sitä, että yhteiskunnallisen pääoman uudistusprosessi sisältää muutamia yksinkertaisen kiertokulun seikkoja, jotka ovat yksityisen pääoman kiertokulun ulkopuolella. Kaikkinainen torilla myytävä tavara on pääoman tavaramuoto, mikä päättää lisäarvon kiertokulkuprosessin¹⁾. Mutta mikäli tätä tavaraa kapitalistit tai työmiehet ostavat yksityistä kulutusta varten, «ei tämän lisäarvon tai työpalkan kulutus tavarain ostoon muodosta pääoman kiertokulun rengasta;» se on vain «yleisen tavarakiertokulun» rengas. Mutta siitä huolimatta se kuuluu yhteiskunnallisen pääoman kiertokulkuun ja muodostaa sentähden osan kapitalistisesta taloudesta.

Siirrymme seuraavaan asteeseen. Yksityiskulutusta varten ostamansa tuotteet työväki hävittää, kuluttaa ne. Tämä prosessi myös kuuluu jonkin yksityiskapitaalin kiertokulkuun. Mutta «käyttämällä työpalkkaansa ja kuluttamalla ostamiaan tavaroita työläiset säilyttävät ja uudistavat työvoimaansa» (II, 422.) Mutta tavarain, s.o. työvoiman, uudistustuotanto on tärkein yhteiskunnallisen pääoman uudistamisen rengas: täydellä syyllä siis porvarilliset taloustieteilijät XIX sataluvun alussa pitivät työläisten yksityistä kulutusta samanlaisena tuotannollisena kulutuksena kuin koneiden, raaka-aineen, polttoaineen käyttämistä tuotannossa. Edessämme on taas kapitalistisen talouden piiri.

Työvoima on uudelleen tuotettu. Työläinen vie sen markkinoille ja uudelleen myy kapitalistille. Ostaen sen kapitalisti muuttaa vaihtopääomansa rahan muodosta tavarain muotoon ja vetää työvoiman pääomansa kiertokulkuun. Mutta tämän asian toinen puoli — kauppa, tavarain (työvoiman) muuttaminen rahaksi — ei ole pääoman kiertokulun rengas. Oma yksilöllistä tavarain — työvoimaansa — myymällä ei proletari realisoi mitään lisäarvoa. Tämä kauppa on ainoastaan yksinkertaisen kiertokulun rengas. Mutta yhteiskunnallisen pääoman näkökannalta se on uudistamisen rengas ja näin muodoin siis myös, kahtena edelläkäypänä prosessina, on se kapitalistisen talouden osanen.

Saamme siis: 1) työmiehet ja kapitalistit kuluttavat tuloja, 2) yksityinen kulutus ja työvoiman uudistus (ja myös herrojen «tuottamattomien kuluttajain» kulutus) ja 3) työvoiman myynti, työmarkkinat. Nämä ovat kolme uutta piiriä.

¹⁾ Lukuunottamatta tietysti työvoimaa ja pienten tavarantuottajain tavaroita.

Valtiokapitalismin järjestelmän ilmestymiseen saakka nämä kolme kapitalistisen talouden piiriä eivät melkein ollenkaan joutuneet vallassa olevan luokan järjestävän vastavaikutuksen alaisiksi. Tätä nykyä valtiokapitalismi säännöstelee: 1) kulutusvälineitten ostoa korttijärjestelmän y.m.s. avulla; 2) työvoiman uudistamista, säännöstelemällä sekä yksityistä kulutusta («lihansaanpäivät», pakollinen surrogaattien käyttö j.n.e., «keittiölainsäädäntö» Saksassa ravintoloita ja yksityishenkilöitä varten) että myös jälkipolvien tuotantoa silmälläpitäen työmarkkinoita (työtilasto, työvelvollisuus, työvoiman suunnitelmallinen sijoitus, työpalkkatariffit). Tätä säännöstelemistä uudessa muodossa tulevat jatkamaan myös proletarisen vallan elimet ¹⁾).

Vastaisuudessa me yhdistämme «tavarain alemman kiertokulun ja yksityisen kulutuksen» nimitykseen kaksi ensimmäistä äskennämainituista kolmesta piiristä. Ne ovat läheisesti yhdisteyt toisiinsa viranomaisien vastavaikutuksen esineinä (kulutus säännöllistyy tuotteiden ostoa kontrolloeraamalla; päinvastoin — muutamien tuotteiden kulutuksen supistaminen vaikuttaa niiden ostoon). Yksityisen kulutuksen esineiden ostoon samaan aikaan sen myyntiä eri kauppiaille: se on sitä «vaihtoa yksityiskuluttajain ja vähittäiskauppiain kesken», jonka Marx jyrkästi eroittaa muunlaisesta vaihdosta ja jota me voimme kutsua alemmaksi tavarain kiertokulkuksi.

Tehden yhteenvedon voimme jakaa kapitalistisen talouden viiteen piiriin: 1) luottoon ja rahankiertokulkuun, 2) tuotantoon, 3) tavarain kiertokulkuun (paitsi vähittäisvaihtoon), 4) alempaan tavarain kiertokulkuun ja yksityiskulutukseen ja 5) työmarkkinoihin ²⁾).

¹⁾ Lukuunottamatta tietysti sekaantumista »väestötuotantoon».

²⁾ Sellaisen jaon saamme tarkastellen ainoastaan itse »kansalaisyhteiskuntaa» ja jättäen syrjään valtiorakenteen. Jälkimäiseltä näkökannalta täytyy lisätä vielä *veroitusjärjestelmä, valtiovelat, yhteiskunnallinen luotto ja valtiotalous* (rautatiet, kanavat, posti, metsätalous ja muut yritykset, jotka valtion käsissä raha-asiaain hoidon asettamista syistä, niiden suureen laajuuteen nähden, siihen nähden, että niiden siirtäminen yksityisille kapitalisteille jarruttaa kehitystä kokonaisuudessaan, perintönä feudalismista j. n. e.).

2.

Juuri näissä kolmessa suunnassa tulee tapahtua uudestaan muodostelemaan sosialistisen työn. *Luoton ja rahankiertokulun* piirissä on ensimmäisenä tehtävänä pankkien valtaus, ne kun ovat kapitalistisen tuotannon pääregulaattoreita, joka paanee (sijoittamalla siihen rahapääomaa) liikkeelle tuotannon, on voimakkaana vaikuttimena sen suuruuksien määrittelyssä kulakin alalla, melkoisessa määrin hallitsee liikkeitä, kontrolloeraa tavarankiertokulkua ja pitää tiliä keskenään vaihtoa harjoittavien liikkeiden välillä. Nämä kapitalismin aivot ovat valtavat; yhteiskunnallisesti hyödyttömät lisäkkeet ovat poistettavat; pankit ovat muutettavat maksukassoiksi (mikäli vielä säilytetään rahan kiertokulkua) ja tilityskonttooreiksi yhteiskunnallisia liikkeitä ja laitoksia varten (yhteiskunnallisen keskuskirjanpidon hoitajiksi, mikäli se voi olla pankkeihin keskittynä.)

Tuotannon piirissä on välttämätöntä ottaa pois tuotannon välineet niiden entisiltä omistajilta ja tehdä ne yhteiskunnan omaisuudeksi (expropriation). Tämä koskee sekä *suuria* teollisuus- ja maatalousyrityksiä ¹⁾ että myös maata, sen sisuksia, vesivoimia ja muita yksityisomistukseen joutuneita monopoliseerattuja luonnon voimia. Tämä pakoluovutus ei saa olla ainoastaan oikeudellinen, juriidinen, vaan myös asiallinen, todellinen: omistajalta tai hänen valtuuttamiltaan tulee ottaa pois liikkeen hallinto ja käskijävalta pitää siirtää työväenluokalle. Toiselta puolen sellainen joukottainen pakoluovutus (kansallistuttaminen) on mitä tärkein «strateginen» isku kapitalistisen järjestyksen sydämeen, tuottavan pääoman piiriin. Toiselta puolen sellaisen pakoluovutuksen perusteella voidaan särä kaikkia omistusrajoja, yhdistää (keskittää) liikkeitä, asettaa oikein (ja vähemmällä kustannuksella) niiden hallinto ja sen lisäksi järjestää suunnitelmallisesti tuotanto (sulkea huonot liikkeitä, siirtää koneet ja työväki parempiin, specialiseraa työ eri liikkeiden kesken, oikein jakaa tarvikkeet, lämmitysaineet j.n.e.). Sellaisen keskityksen pohjalla on helppo aikaansaada oikea tuotantotilasto, samoin kuin tilasto raaka-aineiden ja poltto-aineiden kulutuksesta. Ja tämä vuo-

¹⁾ Keski- ja pienet teollisuusyritykset tulee joko liittää suuriin yksikköihin tai yhdistää pakollisiin syndikaatteihin tai sulkea kokonaan.

rostaan helpottaa tuotteiden jakamisen järjestämistä liikkeiden ja kuluttajain kesken. Tuotannon valtaaminen ei ole vähemmän tärkeätä kuin pankkien valtaus ja uudelleen muodostaminen, mutta sen toteuttaminen on (varsinkin Venäjällä) paljon vaikeampaa, sillä pankkipääoma on paljon enemmän keskitetty kuin teollisuuspääoma.

Tavaran kiertokulun piirissä (varsinkin meillä) esiintyy mitä suurimmat vaikeudet. Tavaramarkkinat ovat se ala, missä vallitsee itsenäinen «esineiden liike», mikä ei ainoastaan ole joutumatta kapitalistien kontrollin ulkopuolelle, vaan vielä «itse kontrolloeraa heitä»¹⁾. Markkinakilpailun, kysynnän ja tarjonnan vaihtelun tietä tässä vakiintuu yhteiskunnallinen side tavaratuottajain kesken, tuotanto sovittautuu yhteiskunnan kulutuksen mukaan, vakiintuvat eri teollisuushaaroissa tuotannon laajuuden keskinäiset suhteet. Piiri on mitä tärkein, mutta myös vaikeampi alistaa järjestettäväksi kuin muut. Totta on, että finanssikapitaalin aikakaudella tässä ilmestyvät kapitalistien monopolijärjestöt (syndikaatit, trustit), jotka pyrkivät kokonaan hävittämään kysynnän, tietoisesti määräävät tavaran tarjonnan ja vakiinnuttavat monopolihinnat. Sellainenhan on suurten tukkukauppojen tehtävä. Pankit täydentävät ja säännöstelevät tätä työtä, ja valtiokapitalismin jakotoimisto tekee tämän järjestön vielä paremmaksi. Mutta kumminkin valtiokapitalisminkin vallitessa anarkia jää poistamattomaksi, eikä sitä kokonaan voidakaan poistaa. Venäjällä kaikki tämä järjestävä työ oli vallankumoukseen lähdetessä kehityksen alkustadiilla.

¹⁾ Itsenäisten tavaratuottajain yhteiskunnassa »heidän oma yhteiskunnallinen liikkeensä omaa heille niiden esineiden liikkeen muodon, joiden kontrollin alaisina he ovat, sen sijaan että kontrolloerisivat niitä«. (Das Kapital, I, 41.)

Salaisuuden verho peittää sentähden tuotannon kapitalistiset suhteet (»tavarafetishismi«).

Tavarantuottajain keskisissä suhteissa saa se rajoitetun sisäisen ilmauksen kauppasuhteena, joka on välttämättömän seuraus tavarafetishismistä.

Naiveille ihmisille, jotka eivät käsitä, miksi tavaran kulutuksen tarkka lasku — niin yksinkertainen asia — ei voi olla järjestetty vielä kapitalistisessa yhteiskunnassa, on kylliksi viitata siihen, että tuotannon ja kulutuksen lasku muodostaa tässä salaisuuden, kauppasalaisuuden.

Mutta Venäjään nähden on erittäin tärkeätä juuri se, että tavaramarkkinain välityksellä toteutetaan yhteys ei ainoastaan kapitalististen liikkeiden kesken, vaan myös kapitalististen liikkeiden yhteys pienten tavaratuottajain joukon kanssa (varsinkin maataloudessa). Nimenomaan se vaikeutti myös aikaisemmin Venäjällä kierron järjestämistä (esim. leipämonopolin aikaansaannista), ja vaikeuttaa sitä vielä nytkin sosialistisen vallankumouksen jälkeen.

Proletariaatin diktatuurin perustehtävinä on tällä alalla: 1) ottaa käsiinsä olemassaolevat syndikaatit ja suuret kauppa-liikkeet; 2) näitä koneistoja hyväkseen käyttämällä ja etupäässä muodostamalla uusia, toteuttaa valtiomonopolit ja kiinteiden hintain systeemi, ensiksi kaikille teollisuustuotteille, alkaen tärkeimmistä, ja asteittain — maanviljelystuotteille¹⁾; 3) hyväkseen käyttäen tuotantotilastoa, tavaravarasto- ja kuluttajatilastoa, määrätä suunnitelmallinen tuotteiden jako liikkeiden ja kuluttajain kesken, korvaamalla mikäli mahdollista rahamaksut kirjanpidolla.

On selvää, että sellainen yhteiskunnallisen vaihdon kuntoonsaaminen perustuu pankkien uudelleen muodostamiseen, suurteollisuuden keskittämiseen, sen hallinnon oikein asettamiseen ja tilastoon ja, sitä paitsi, yksityiskulutuksen järjestämiseen. Jaon oikea järjestäminen puolestaan vähentää tavara- ja elintarvepulaa ja on sillä sentähden tavaton merkitys *teollisuuden* kuntoonsaattamisessa. «Strategiselta» näkökannalta tämä tehtävä ei ole todella kaikista ensimmäinen ja enin polttava. Mutta ainoastaan sen ratkaisemisella poistetaan *pikkuporvarilinen vaara*, mikä uhkaa sosialistista työtä. Tori on sinä tarunnan pesänä, mistä alinomaa saavat alkunsa kapitalistisen järjestelmän idut. Yhteiskunnallisen vaihdon koneiston valtaaminen hävittää keinottelun, uusien kapitalistien yhteenkaasaantumisen, uusien omistajain syntymisen. Se pakoittaa maaseudun pikkuomistajat (ensiksi alistumaan taloudessaan yhteiskunnallisen kontrollin alaisiksi ja sitten siirtymään yhteiskunnalliseen talouteen. Jos oikein toteuttaa käy-

¹⁾ Joukkokulutustuotteiden jaon oikeata järjestämistä varten on tärkeätä omata paikallisten agenttien suuri verkko ja luokkanäkökannalta on tämä erittäin toivottavaa. Tässä suhteessa on työväen elintarvejoukko-aate suuremmoinen. On välttämätöntä muodostaa sellainen työväen välityslaitos, agenttuuri, myös muita monopoliseerattuja tuotteita varten.

tännössä maanviljelyksen kaikkien tuotteiden monopolin, jolloin ei voida myydä sivulle yhtään ainoata jyvänaulaa, eikä yhtään perunasäkkiä, niin maaseudulta kerrassaan häviää ajatuskin itsenäisestä taloudenpidosta.¹⁾

3.

Alemman kiertokulun ja yksityiskulutuksen järjestäminen, niin outoa kuin se onkin ensi katsannolla, on yksinkertaisempi tehtävä kuin tavarakiertokulun järjestäminen. Tämän selittää se, että tavara- ja elintarvepula aiheutti voimakkaan kuluttajain järjestymisen, muodosti toiselta puolen joukon kuluttajayhdistyksiä ja toiselta puolen — kokonaisen verkon elintarvekomiteoita. Kuluttajayhdistykset voidaan muodostaa «kuluttajakommuuneiksi», ja paikalliset elintarvejärjestöt tulevat olemaan yhdyssiteinä valtiomonopolikeskusten kanssa. Kuluttajain valtava joukko on työläisiä ja köyhälistöä, jonka tähden kommuunien luokkahuone on turvattu.

Päätehtäviä tällä alalla on: 1) julistaa kommuuneihin kuuluminen pakolliseksi kullekin kansalaiselle ja laajittaa tämä vaatimus siirtämällä kommuuneille kaikkien ensinnä välttämättömien tuotteiden jakelu; 2) turvata kommuuneissa proletarien ja puoliproletarien valta, maaseudulla — köyhälistökomiteain avulla; 3) siirtää kaikki vähittäiskauppaliikkeet kommuunien käsiin; 4) säännöstellä kaikkien ensi kädessä välttämättömien tuotteiden kulutus; 5) laatia kommuunien avulla normaalikulutusbudjetit ja yksityiskulutuksessa tarvittavien tuotteiden kulutustilasto.

Kuluttajakommuunit toiselta puolen järjestävät tavaran kiertokulun alemman piirin — «yksityiskuluttajain ja vähittäiskauppiaiden välisen vaihdon». Sillä vahvistetaan kiertokulun yleistä järjestöä. Toiselta puolen kommuunisysteemi muuttaa yksityiskulutuksen yhteiskunnallis-järjestöllisen uudistusprosessin osaksi ja tekee mahdolliseksi sen tarkan tilaston laatimisen.

Alemman tavarakiertokulun ja yksityiskulutuksen järjestäminen on luokka-strategiselta näkökannalta varsin tärkeätä työtä. Se rikkoo pikkukeinottelun ja — mikä on pääasia

¹⁾ Me koskettelemme tässä ainoastaan kysymystä sisäisestä kiertokulusta. On aivan selvää, että ulkomaankaupan monopolisoiminen on yhtä tärkeätä kuin sisäisenkin monopolisoiminen.

— saa porvariston pihteihin itse «elinkysymyksessä» — herrojen kapitalistien yksityiskulutuksessa, tulojensa käytössä. Jos kaikki tuotteet kulkevat kommuunin käsien välityksellä ja jos niiden anto suoritetaan entisten korttien asemasta budjetti-työkirjoilla, joihin ammatillinen liitto merkitsee, työskentelikö asianomainen kuluttaja kuluneella viikolla, niin kaikki saboteeraus tulee mahdottomaksi ja porvariston ja porvarisintelligenssin työvelvollisuus lakkaa olemasta pelkkää ääntä. Sitä paitsi, hyvin järjestetty, «tiivis» kommuunien verkko rikkoo alhaalta käsin jaon porvarilliset suhteet, alentaen kapitalistin annoksen yleisen normin tasalle¹⁾.

Työvoiman jakamisen järjestäminen, kuten sanottu, on läheisessä yhteydessä kulutuksen järjestämisen kanssa. Tämä jako perustuu työtilastoon ja työvelvollisuuteen, jonka toteuttavat käytännössä yhteiskunnalliset jakelutoimistot (entiset työpörssit). Kellään ei ole oikeutta kieltäytyä työstä, jonka hänelle toimisto osottaa. Länsi-Europassa, missä työvoiman väheneminen on paljon voimakkaampi ja samaan aikaan teollisuuden kehitys paljon korkeampi, tulee työvelvollisuudella olemaan suurempi merkitys sosialistisen talouden kuntoonpanossa. Meillä ei ole aikomustakaan toteuttaa työvelvollisuutta *maataloudessa*, missä työvoimaa on riittävästi; *teollisuuden* rappio, työttömyys ja työvoiman tarjonnan suuremmuus kysyntään nähden ei erikoisesti pakota työvelvollisuutta toteuttamaan teollisuustyöläisiinkään nähden.

Mutta meilläkin on mahdollista ottaa käytäntöön kaikelaisen työvoiman laskeminen kaupungeissa ja työvelvollisuuden soveltaminen käytännössä ainoastaan eräänlaatuiseen työvoimaan nähden, esim. 1) kaikkiin kansalaisiin nähden, jotka ovat saaneet keski- tai korkeimman sivistyksen, erittäinkin — teknillisen (intelligentteihin ja spesialisteihin nähden); 2) muutamisiin oppineiden työläisten luokkiin nähden, joiden työn kysyntä on suurempi tarjontaa; 3) kaikkiin työläisiin nähden yleensä, jos proletarivalta haluaa jotain tarvetta varten nopeasti saada kokoon joukon kelpollisia ja kykeneviä työläisiä (esimerkkejä jo on: elintarvejoukkueet; on myös mahdollista työläisten joukolla lähettäminen maaseudulle ottamaan osaa itse *talouteen*, joka on järjestetty yhteiskunnallisille perusteille).

¹⁾ Tarkemmin sanoen: alhaisimpaan normiin; luokkannoksen käytäntöönotto ylentää työlästekevien ja alentaa työlästekemättömien annoksen.

Tämän uudistusohjelman toteuttaminen talouden viidesä peruspiirissä kulkee yhtärintaa puhtaasti poliittisen uudistuksen kanssa ja vastaavien toimenpiteiden ohella raha-asiaiden ja valtiotalouden alalla. Heittäkäämme pikainen silmäys siihen, mitä jo on tehty Venäjällä viiteen mainittuun suuntaan nähden.

Lokakuun vallankumous alkoi taloudellisella alalla ottamalla käytäntöön työväen kontrollin «tuotantoon, tuotteiden ja raaka-aineiden ostoon ja myyntiin, niiden suojelemiseen, samoin kuin liikkeiden rahalliseen puoleen nähden» (asetus työv. kontr. 14 p:ltä marrask. 1917). Tämän kontrollin valtuudet olivat niin laajaksi määritellyt, että asiallisesti, kuten jo on mainittu, se oli teollisuuden epäkeskitettyä säännöstelyä ja jopa muuttui monien tehtaiden valtaamiseksi niiden työlläisten toimesta; mutta on selvää, että tämä toimenpide oli välttämätön kapitalismin strategisten kohtain valtaamiseen saakka. Vähän myöhemmin (5 p:nä jouluk. 1917) perustettiin Korkein Kansantalouselvosto. Samaan aikaan valtakunnan pankin, joka meillä on «pankkien pankkina», valtasi yksinkertaisesti työväen valta. Se oli ensimmäinen vakava strateginen isku. Rinnakkain sen kanssa kulki kapitalistien osittainen pakkoluovutus: kansallistutettiin joukko teollisuusliikkeitä, enimmäkseen rangaistukseksi sabotaashista tai työväen palkkain maksamatta jättämisestä. Tämä kansallistuttaminen yhdessä työväen kontrollin kanssa riisti kapitalisteilta tuotannon heruuden — tosin osittaisessa ja riittämättömän johdonmukaisessa muodossa.

Toinen vielä vakavampi isku seurasi joulukuun puolivälissä. Se oli yksityispankkien valtaus. Yksityispankit olivat julistettut kansallistutetuiksi ja yhdistetyiksi valtakunnan pankkiin (dekreetti 14 p:ltä jouluk. 1917); pankkiliike julistettiin valtion monopoliksi. Kapitalistisen talouden aivot olivat valtatut. Mutta se ei vielä merkinnyt sitä, että ne olivat uudistettut. Tähän mennessä kansallistutettut pankit eivät vielä ole alkaneet työskennellä rahallisen vaihdon asemasta rahattomalla vaihdolla, eivät ole pystyneet järjestämään yhteiskunnallista keskuskirjanpitoa. Kesäk. 5 p:nä 1918 Kansankomissaarien Neuvosto erikoisella asetuksella, joka koski shekkiliikkeen käytäntöönottoa, määräsi raha-asiainkomissaarin välttämättömästi: 1) avaamaan mahdollisimman paljon kansanpankin osastoja ja 2) todella yhdistämään entiset yksityispankit.

Pankkien kansallistuttamista seurasi väliaikojen jälkeen: kauppalaivaston kansallistuttaminen (tammikuulla) ja uusi sarja osittaisia kansallistuttamisia¹⁾.

Huhtik. 12 p:nä 1918 ilmestyi dekreetti kuluttajakommuuneista, joka (kompromissimuodossa sovinnon saamiseksi menševikki-osuustoimintamiesten kanssa) merkitsi periaatteellista askelta eteenpäin kuluttajajärjestöasiassa. Samaan aikaan käydään voimakasta agitatsionia työvelvollisuuden kuntoon saattamiseksi; mikäli työvelvollisuus valtiososialismin aikana on työhönpakotuskeino, mikä korvaa entistä «taloudellista kiihoketta» (lausuttuna tavallisella kielellä — pelkoa kuolla nälkään), niin tämä agitatsioni melko menestyksellisesti korvasi työvelvollisuuden käytäntöön ottamisen työtä. Vähän myöhemmin (touko—kesäkuussa) tuli päiväjärjestykseen elintarvekysymys, kysymys työväen elintarvejoukkueista, joita lähetettiin maaseudulle leipää hakemaan ja jotka toiminnassaan nojautuivat maaköyhälistökomiteoihin. Nämä kaksi toimenpidettä antavat tukea maaseudulla viljamonopolille, joka alkaa saada lujan perustan, osottaen tietä muunkinlaiselle monopolille. *Ulkomaankaupan* monopolisoiminen säädettiin melkein samaan aikaan.

Heinäkuun 28 p:nä annettiin dekreetti kaikkien suurten teollisuusliikkeiden kansallistuttamisesta. Tosin K. K. T. N:n erikoiseen päätökseen saakka kuhunkin liikkeeseen nähden erikseen jäivät ne maksuttomalle vuokralle omistajainsa käytettäväksi ja heidän hallintoonsa. Mutta silti tällä oli otettu tärkeä periaatteellinen askel eteenpäin, mikä helpottaa tuotannon todellista valtaamista. Samaan aikaan kansallistutettiin ja otettiin yhteiskunnan hallintoon kaksi suurinta kone-, veturi- ja vaunurakennustehdasta yhdessä niiden liikkeiden kanssa, jotka varustavat näitä tehtaita raudalla ja polttoaineilla. Vähän ennen tätä annettiin dekreetti naftateollisuuden kansallistuttamisesta.

Tästä katsauksesta näkyy, että kesän loppuun 1918 tehtiin kapitalistisen talouden valtauksia niin hyvin ylhäällä (pankit, suuremmat liikkeet) kuin myös alhaalla (kuluttajakommuunit, elintarvejoukkueet).

Keskus — tavarankierto — on vallattu heikommin (monopolisysteeminä ja todella noudatettuina kiinteinä hintoina);

¹⁾ Niistä on huomattavin useiden kemiallisten tehtaiden kansallistuttaminen, jotka ovat yhdistetyt yhdeksi valtion trustiksi.

alku tehtiin manufaktuurin alalla (kutomateollisuusmonopoli), nahkan alalla (nahkamonopoli), sokerin alalla j.n.e.

Viitat ovat asetetut, mutta tarvitaan pontevaa työtä, jotta vallatuille asemille syntyisi sosialistisen talouden linnakkeet, uudet yhteiskunnalliset laitokset. Puhumattakaan pankkikoneiston uudistamisesta (mikä on tehty paljon yksinkertaisemmin kuin itse rahakiertokulun uudistaminen ja koko tuotannon alistaminen keskuskirjanpidon hallintoon), täytyy etupäässä saada kuntoon hallintokoneisto ja tilastokoneisto teollisuuden kansallistutetuissa haaroissa. «Yleinen» kansallistuttaminen ei saa olla vain paperilla. Täytyy muodostaa kuluttajakommunien tiivis verkko ja turvata niissä vaikutus työväelle ja köyhälistölle.

Hitaammin — pakostakin — on käynyt työ vaihdon järjestämiseksi. Sitä varten taas täytyy ennen kaikkea luoda erikoisia koneistoja, jotka ovat yhteydessä eri paikkakuntain kanssa ja varustetut asiamiesverkolla. Vähemmän välttämättömänä ja yksinkertaisempaan esiintyy työ työvoiman jaon alalla.

Tämä kaikki on taloutta säännöstelevän organisatsioonin uudelleen rakentamissuunnitelmaa ja sen toiminnan reformisuunnitelmaa. Mutta tarvitaan toinenkin suunnitelma: asiallinen, työsuunnitelma itse talouden, maan tuotantovoimain aineellis-tekniillistä uudistusta varten. Tähän kysymykseen me pysähdymme edempänä.

IV LUKU.

Proletariaatin tuotannollinen diktatuuri.

I.

Erimielisyyksien johdosta ylimenokauden luonnetta koskevassa kysymyksessä (kts. II lukua) ilmeni erimielisyyksiä kysymyksessä, joka koskee proletariaatin diktatuuria tuotannon alalla. Nämä erimielisyydet tätä nykyä ovat menettäneet merkityksensä. Mutta kumminkin on paikallaan lyhyesti tarkastella kysymystä, minkälainen tulee olla liikkeiden kansallistuttamisen muodon, jotta proletariaatin diktatuuri tuotannossa olisi «strateegisesti» turvattu. Tämä selvittää esitystä taloudellisen diktatuurin yleisistä tehtävistä ja auttaa oikealla ta-

valla hahmoittelemaan kansallistutettujen liikkeiden hallinnon järjestämisen.

Mainittu kysymys jakaantuu kahteen osaan: 1) minkälaiset tulee olla kansallistuttamiskeinot, jotta se todella tulisi olemaan sosialismiin siirtymistoimenpiteenä, ja 2) kuinka — samalta näkökannalta lähtien — täytyy rakentaa kansallistutettujen liikkeiden hallinto, tarkemmin sanoen — mikä paikka siinä tulee olla entisillä porvarillisilla toimitsijoilla.

Kansallistuttaminen sinänsä, teollisuuslaitosten siirtymisen valtion käsiin, ei vielä merkitse askelta sosialismiin. Ylemmänä on jo mainittu, että ainoastaan porvarisvääristelijöitten mielestä oli rautateiden ja hiilikaivosten siirtyminen Preussin valtion käsiin «valtiosocialismin» ilmenemistä. Itse asiassa tässä vallassaoleva luokka ainoastaan kasaa pääomaa toisesta taskusta toiseen, muuttamatta mitään kapitalistisen järjestyksen perusteita. Jotta kansallistuttamisella olisi merkitystä sosialismille, sosialismiin siirtymisen keinona, on tarpeen: 1) että pakkoluovutusta tekevänä valtana on proletaarinen luokkavalta (jota ei ollut Preussissa). Sitäpaitsi on välttämätöntä, 2) että kaikki kansallistutettujen liikkeiden yhteys finanssikapitaalin kanssa on katkaistu ja 3) että käskijävalta tuotannossa on otettu kapitalistien ja heidän asiamiestensä käsistä ja siirretty uuden hallitsevan luokan — proletariaatin käsiin. Toisin sanoen on tarpeen, että kansallistuttamisen sisäinen sisältö on sellainen, mikä lujittaa, eikä heikennä proletariaatin diktatuuria.

Jos näitä kahta viimeistä ehtoa ei noudateta, niin min-käänlainen proletariaatin valtan säätämä liikkeiden kansallistuttaminen ei kykene loppujen lopuksi estämään poliittisen valtan tasoittumista taloudellisen mukaan: «perustuslaki on voimain todellisten suhteiden ilmaus.» Jos taloudellinen voima jää porvariston puolelle, niin, kuten jo aikaisemmin on osotettu, tämä ei voi viedä sosialismiin, vaan kapitalismin vielä ylempään muotoon — valtiokapitalismiin.

Missä — kun proletaarinen valta pakkoluovuttaa kapitalistiset liikkeet — voi ilmetä näiden liikkeiden yhteys finanssipääoman kanssa? Se voi ilmetä siinä, että kansallistutetusta liikkeestä annetaan entisille omistajille lunastusrahojen muodossa osa uudelleen muodostetun valtion liikkeen tai trustin osakkeita; taikka tämän valtion liikkeen nimessä, sen omaisuuden suojassa, annetaan ulos obligatsioneja (s.o. sitoumuksia, joiden mukaan maksetaan muuttumaton, kerta kaikkiaan määrätty prosentti, eikä muuttuva osinko, kuten osakkeiden mukaan). Nämä obligatsioonit annetaan entisten omistajain huostaan (tie-

tysti pankkien välityksellä, sillä suurimpina omistajina ovat pankit, loppujen lopuksi ulkolaiset).

Se seikka, että tässä tapahtuu *lunastus*, ei mitään erikoista merkitsee. N. Bucharin on oikein huomauttanut, että jos kapitalistirosvojen käsistä voidaan lunastautua rahoilla, niin siihen tulee suostua. Asia on toinen, jos itse lunastuksen muoto saa aikaan yhteyden finanssipääoman ja «lunastettujen» liikkeiden kesken, jos ulkolaiset pankit joutuvat välittömästi «sosialisoitujen» liikkeiden osanottajain asemaan tai niiden luotonantajiksi. Eräässä meidän liikenne- ja rakennusteollisuutemme kansallistuttamishdotuksessa (tarkastettiin huhtikuulla) kerrankin esitettiin kansallistutettavaksi 15—20 suurinta tehdasta ja ostettavaksi herroilta finanssipomoilta nämä tehtaat antamalla heille näiden tehtaiden valtiotrustin joko osakkeita tai obligatsioneja 250 milj. ruplalla.

On selvää, ettei sellainen kansallistuttaminen kelpaa. Yhteiskunnallisilla liikkeillä ei pidä ollenkaan olla osakeyhtiömuotoa.

Miksi tarvitaan osakkeita, yksityistä osanotto-oikeutta omistukseen, jos kysymyksessä on omistuksen hävittäminen? Osakeyhtiömuoto käytännöllisesti helpottaa finanssipääoman tehtävää — uudelleen vallata liikkeet. Lunastuksen voi suorittaa ainoastaan *valtio kokonaisuudessaan* käteisrahalla, tavaramalla, valtiolainalla. Sosialistisen diktatuurin aikana ei saa olla eri *liikkeitä*, ei valtionkaan; on ainoastaan teknillisiä tuotantoyksiköitä, yhtenäisen yhteiskunnallisen talouden osasia.

Jo mainitussa ehdotuksessa rinnan määrätyn lunastusmuodon kanssa oli myös määrätty, mikä osa trustin asioissa tulisi kansallistutettujen liikkeiden entisille johtajille. Heidän tuli järjestää itse valtiotrusti. Heidän osansa oli sama kuin proletarivallan palveluksessa ja sen kontrollin alaisena olevan instruktoria, ohjaajan, osa. Jos vertaa tätä ehdotuksen osaa edelläolevaan, selvenee, että itse asiassa heitä objektiivisesti ei olisi tehty uuden vallan palvelijoiksi, vaan obligatsioonien ja osakkeidenomistajain etujen, s.o. ulkolaisten pankkien, edustajiksi. *Itse trustin muodostamisessahan nimenomaan he olisivat osakkeiden tai obligatsioonien lunastuksen välittäjinä*, ansaitisivat tämän ohella hyvän «palkkion», ollen valmiit sentähden kaikin voimin puolustamaan finanssikapitaalin etuja.

Kapitalismi muodosti «monilukuisen teollisuuden ja kaupan johtajain luokan» (Marx), jotka muodostavat erikoisen spesialistien luokan, mikä on porvariston palveluksessa. Tämä teollisuusbyrokratia, kuulumatta suorastaan kapitalisti-

luokkaan, on sidottu siihen mitä läheisimmin. Sen on kasvattanut porvaristo, se saa tältä ministeripaikkoja, ottaa osaa perustajan voittoihin ja voitto-osinkojen jakoon, kokoo «säästönsä» osakkeisiin ja osuuksiin, ja sen mukaan kuin kapitaali yleistyy osakeyhtiöissä, sitä mukaa kuin yhä suuremman vaikutuksen hankkivat liikemiehet, jotka osaavat käyttää *vierasta pääomaa*, kietoutuu se yhä läheisemmin kapitalistiseen «perheeseen» ja tulevat sen edut samoiksi.

Ja sentähden, jos heitä palvelukseen otetaan — ja se on kerrassaan välttämätöntä — tulee joka tapauksessa kokonaan hävittää se pohja, perusta, jolta he ovat kasvaneet. Ei saa jättää heitä entisiin yhteiskunnallisiin suhteisiin. Mutta osakkeiden ja obligatsioonien ulosanto, heidän välityksellään suoritettuna, on aivan kuin napanoura, mikä pitää heitä yhteydessä finanssipääoman kanssa ja vahvistaa heidän luonnollista taipumustaan olla pääoman asiamiehinä ja sen vaikutuksen välittäjinä.

Monessa kansallistutettujen liikkeiden hallintoa koskevassa ehdotuksessa, joita oli laadittu Kansantalousneuvostojen edustajakokoukselle (toukokuun lopulla), esitetään sitäpaitsi porvarillisille spesialisteille melkoinen *riippumattomuus* vastuunalaisina *johtajina*. Muutamat ehdotukset menivät niin pitkälle, että nämä johtajat luettiin K. K. T. N:n alaisiksi välittömästi, sivuuttaen tehtaiden yhteiskunnallisen hallinnon¹⁾. Sellaisesta yhdistelmästä, että nämä johtajat olisivat riippuvaisia pankeista, mutta riippumattomia proletarisen diktatuurin paikallisista elimistä, ei voi herua mitään hyvää. Yhteys finanssipääoman kanssa lujittaisi heidän porvarillista «sisuaan», tekisi heidät pankkien agenteiksi. Ja toiselta puolen: käyttäen hyväkseen riippumattomuuttaan, he pyrkisivät säilyttämään ja lisäämään kapitaalinvikutusta teollisuudessa ja heikentämään työväenluokan vaikutusta.

Täytyy lisätä, että kansallistutettujen liikkeiden hallintoehdotuksissa, jotka esitettiin keväällä 1918, porvarisspecialistien riippumattomuuden ohella, esiintyi työväenjoukkojen vaikutuksen melkoinen supistaminen liikkeiden yleisessä hallinnossa (ei supistettu ainoastaan välittömästi työväen valitsemien hallinnon jäsenten paikkain lukua, vaan myös itse hallitus alistettiin erikoisten komisaarien alaiseksi, joiden allekirjoituksetta yhtään ainoaa hallituksen päätöstä ei voitu panna täytäntöön). Asiain näin ollen vielä vaarallisemmaksi tehtiin pääoman entisten palvelijain riippumattomuus.

1) Esim. Smidovitshin ehdotus.

Mutta kansalaissodan vallitessa ja ulkolaisten imperialistien hyökätessä neuvostotasavallan kimppuun oli tärkeätä perusteellisesti hävittää porvariston käskijävallan uudelleen syntymisen koko mahdollisuus.

Siis liikkeiden kansallistuttamiseen nähden me voimme esittää seuraavat «strateegiset säännöt». Kun proletaarinen valta kansallistuttaa liikkeet niin: 1) tulee sen poistaa kaikki muodollinen (valtion liikkeiden osakeyhtiömuoto) tai todellinen (osakkeiden ja obligatsioonien laskeminen liikkeen puolesta «yksityismarkkinoille») yhteys kapitalistisen omistuksen kanssa; 2) sen tulee asettaa insinöörit ja muut specialistit neuvostovallan yhteiskunnallisten työntekijäin ja virkailijain asemaan, joilla on asiaa ainoastaan sen kanssa; ei ole sallittava, että he olisivat vihollisluokan edustajina, välittäjinä proletariaatin diktatuurin ja finanssikapitaalin välillä; 3) liikkeiden hallintojärjestön tulee olla sellainen, että nämä virkailijat kokonaisuudessaan ja tavallisilla perusteilla olisivat tehtaiden työläishallintoelinten alaisia.

V LUKU.

Proletariaatin diktatuurin elimet taloudellisella alalla.

I.

Edellämainittujen tehtävien suorittamista varten ovat erikoislaitokset välttämättömiä. Näiden laitosten tulee ennen kaikkea olla työväen *luokkajärjestöinä*, vapaina porvariainesten lisäkkeistä. Niillä tulee olla kehittynyt *toimintakoneisto*, sillä niiden tehtävänä on yhteiskunnallisen elämän aineellisen puolen uudistaminen. Tämä on taloudellinen, työtä koskeva tehtävä. Mutta samaan aikaan niiden tulee olla myös *vallan eliminä*, diktatuurin eliminä, sillä ne eivät ainoastaan säilytä ja kehitä tuotantovoimia vaan myös tämän ohella muodostavat uudelleen teollisuuden suhteita.

Sen mukaan kuin sosialismi lujittuu ja kuihtuu pois valtiovalta, tulevat nämä laitokset muuttumaan rauhallisiksi työ-, järjestötekniillisiksi ja jakoelimiksi. Mutta vallan kuolemiseen on vielä hyvin pitkälti. Proletariaatti on kovien luok-

kataistelujen edessä ja luokkataistelujärjestön korkein muoto — proletarinen valta — on erittäin välttämätön.

Tältä näkökannalta täytyy myös tarkastaa *kansantalousneuvostoja* sosialistisen rakennustyön eliminä, jotka järjestävät uutta, yhteiskunnallista taloutta.

Dekreetti Korkeimman Kansantalousneuvoston — sosialistisen rakennustyön keskuselimen — perustamisesta on julaisu 5 p:nä jouluk. 1917. Se määrittelee jokseenkin laajaksi uuden laitoksen tehtävät. «K. K. T. N:n tehtävänä», sanotaan dekreetin 2 §:ssä, «on kansantalouden ja valtion raha-asiaain järjestäminen.» Tässä tarkoituksessa K. K. T. N. laatii yleiset normit ja suunnitelmat maan taloudellisen elämän säännöstelemistä varten, saattaa sopusointuun ja yhdistää keskus- ja paikallisten säännöstelyelinten toiminnan (polttoaine-, metalli-, kuljetus-, keskuselintarvekomitea, vastaavat kansankomisariatit kauppaa ja teollisuutta, elintarveasioita, maanviljelystä, raha-asioita, sota- ja meriasioita y.m. varten), Yleisvenäläisen Työväen Kontrollineuvoston toiminnan ja samoin myös työväen luokan tehdas- ja ammatillisten järjestöjen toiminnan.»

K. K. T. N. «yhdistää ja ohjaa» ei ainoastaan «paikallisten taloud. osastojen Työv., Sot. ja Talonp. Ed. Neuvostojen työtä», vaan myös «paikallisten työ-, kauppa- ja teollisuus-, elintarve- y.m. komisaarien työtä» (10 §.).

Neuvoston valtuudet ovat myös jokseenkin laajat. Sille annetaan (3 §): «oikeus ottaa takavarikkoon, pakkoluovuttaa ja pakollisesti syndikalisoida erilaisia teollisuuden ja kaupan haaroja ja ryhtyä muihin toimenpiteisiin tuotannon, jaon ja valtion raha-asiaain alalla. «Muiden toimenpiteiden» käsite on rajaton. Muodollisesti K. K. T. N:lla on rajattomat, diktaattorioikeudet, sillä muodollisestihan se toiminnallaan käsittää koko kansantalouden.

K. K. T. N:n kokoonpanosta — siinä muodossa kuin sen määräsi joulukuun dekreetti — me jo ennen olemme maininneet. Noin kaksi kolmasosaa K. K. T. N:sta täyttävät ammatillisten keskusten edustajat. Jäljelläolevan kolmanneksen muodostavat «virastojen» edustajat.

Dekreetti säättää, että paikallisten neuvostojen taloudelliset osastot «ovat K. K. T. N:n paikallisina eliminä.» Ellei niitä ole, K. K. T. N. «muodostaa omia paikallisia elimiään.»

Tätä oikeutta K. K. T. N. käytti hyväkseen ensimmäisessä täysi-istunnossaan (23 p:nä jouluk. 1917), vahvistaen asetuksen *paikallisista k. t. neuvostoista* (alue-, kuvernementti- y.m. neuvostoista), joiden myös piti korvata entiset työväen edustajain neuvostojen taloudelliset osastot.